

Bulletin slovenskej advokácie

**Rekodifikácia
civilného
procesného práva:
Odvolanie, sťažnosť
a kasačná sťažnosť**

**Náhrada
za stratu času**
pri úkone advokátskeho
koncipienta

**Pokuta
za dovolanie:
Chybne pochopené
tradície?**

***Mala herba
cito crescere
alebo keď dvaja
robia to isté...***

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Členom redakčnej rady bulletinu som od vzniku časopisu
- 4 **K NOVÝM KÓDEXOM**
Rekodifikácia civilného procesného práva:
Odvolanie, sťažnosť a kasačná sťažnosť
I. Civilný sporový poriadok
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
II. Civilný mimosporový poriadok
JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., LL.M.
III. Správny súdny poriadok (kasačná sťažnosť)
JUDr. Anita Filová

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 10 Náhrada za stratu času pri úkone advokátskeho koncipienta
JUDr. Ivan Syrový, PhD.
- 15 Pokuta za dovolanie: Chybne pochopené tradície?
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
- 21 *Mala herba cito crescit* alebo keď dvaja robia to isté...
doc. JUDr. Marek Števček, PhD.

JUDIKATÚRA

- 31 Naozaj už súd nič nezmôže?
- 33 Neprimeraný trest uložený advokátovi za kritizovanie práce

ADVOKÁCIA

SAK

- 36 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 36 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 37 Publikačná súťaž *Bulletinu slovenskej advokácie*
- 38 Ďalšia stopa putovnej výstavy *Advokácia včera a dnes*
- 40 Povinnosť advokáta nepodieľať sa na činnosti osôb poskytujúcich právne služby bez oprávnenia

ZAHRANIČIE

- 43 Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb
- 47 Zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE

ZAUJÍMAVOSTI

- 48 Prešovská advokátska komora (1875 - 1920)
JUDr. Mgr. Jozef Kušnír
- 57 **LITERATÚRA**
Medzinárodná obchodná arbitráž vo vybraných štátoch Európskej únie
doc. JUDr. Marek Števček, PhD.
- 52 Druhý ročník *Vánočního poháru české a slovenské advokacie*
Mgr. Veronika Sabolová
- 53 Advokátske kľučky na snehu
JUDr. Michaela Bezáková, LL.M., JUDr. Peter Kočíčka
- 54 Advokáti Davisti: Ján Poničan (5. časť)
JUDr. Peter Kerecman, PhD.

Milé kolegyně, milí kolegovia,

život je neustála zmena; tento nepísaný zákon neobchádza ani personálne obsadenie redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie*. Z jej radov sa rozhodol odísť dlhoročný člen JUDr. Roman Hošovský. V úvodníku sa chcem s Vami podeliť o zopár reminiscencií na jeho pôsobenie v kontexte aktivít nášho stavovského časopisu. Rozhodnutiu JUDr. Hošovského rozumiem. Určité veci nevieme ovplyvniť ani vtedy, keby sme si to veľmi priali; medzi ne určite patrí aj plynutie času. Náš priateľ sa dostal do veku, kedy mu môžeme zaželať veľa dobrého a pokojné prežitie jesene života. V roku 1994 stál pri zrode *Bulletinu* ako zakladajúci člen redakčnej rady, zotrval v nej dlhých 22 rokov a aj jeho pričinením sa časopis dostal na súčasnú úroveň.

JUDr. Hošovský sa stal advokátom v roku 1991 po odchode z prokuratúry, kde od roku 1960 pracoval v rôznych funkciách. Odborné skúsenosti, ktoré získal dlhoročnou praxou na prokuratúre v kombinácii s praxou v advokácii, znamenali prínos pre prácu v redakčnej rade. Vždy bol jej plnohodnotným a usilovne pracujúcim členom. Ako autor sa podpísal pod viacero článkov, ktoré výrazne obohatili stavovské periodikum nielen v čase vzniku, ale aj v ďalšom období. Dúfam, že JUDr. Hošovský sa po odchode do dôchodku neodmlčí a z času na čas prispeje odborným článkom s cieľom udržať kontakt s dňami na odbornej scéne.

Poznajúc jeho naturel, neviem si predstaviť, že náš Romanko – snád si môžem dovoliť toto familiárne oslovenie – bude len tak sedieť a užívať si penziu. Romanko, ja Ti v mene členov redakčnej rady a v mene advokácie ďakujem za všetko, čo si urobil pre *Bulletin*. Prajem Ti, aby si si čas, ktorý nastáva, dlho rokov užíval v plnom zdraví. V osobnom živote Ti prajem veľa šťastia a osobnostného naplnenia. Zostaň, prosím, optimistom, rozdávačom dobrej nálady a šíriteľom atmosféry pohody. Takto sme Ťa poznali, takto sme sa stretávali na zasadnutiach redakčnej rady. Pevne verím, že ukončenie členstva v redakčnej rade neznamena koniec dobrých vzťahov. Tešíme sa na stretnutia s Tebou a na Tvoje ďalšie aktivity.

Jozef Brázdil
predseda Redakčnej rady BSA

K fotografii na obálke

Vernisáž výstavy *Advokácia včera a dnes* na Radnici v Banskej Bystrici. Foto Vladislav Zigo

ROZHOVOR

Členom redakčnej rady bulletinu som od vzniku časopisu

Nielen na činnosť v redakčnej rade, ale aj pôsobenie v advokácii spomíname a zhovárame sa s **JUDr. Romanom Hošovským**, odchádzajúcim členom redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie.

■ **V tomto roku sa pri aktívnom výkone advokácie dožívate veku 78 rokov. Advokátom ste od roku 1991; kde ste odborne pôsobili predtým?**

Od skončenia vysokoškolských štúdií v roku 1960 som až do roku 1991 pôsobil iba na prokuratúre, prakticky stále na netrestnom úseku. Naposledy od roku 1975 na generálnej prokuratúre, prevažne pri vybavovaní podnetov na podanie sťažností pre porušenie zákona proti rozhodnutiam súdov v civilnej agende. Starší advokáti si pamätajú túto agendu,

pretože v mnohých prípadoch podanie sťažnosti pre porušenie zákona bol jediný prostriedok nápravy na zrušenie nezákonných rozhodnutí súdov (ústavný súd bol len „na papieri“). Bola to veľmi náročná práca, veď lehota na podanie sťažnosti bola tri roky a vybavovali sme až 3 500 sťažností ročne, z nich asi 15 % končili na najvyššom súde – na 99 % boli úspešné. To bol aj podstatný zdroj judikatúry najvyššieho súdu.

Po roku 1990 sa presadzoval názor, že prokuratúra nebude pôsobiť v netrestnej agende, pretože jej dovtedajšiu činnosť na tomto úseku nahradí dovolacie konanie a správne súdnictvo. Tak sa stalo, že prevažná časť netrestne špecializovaných prokurátorov odišla z prokuratúry, najmä na súde a do advokácie. Taký bol aj môj osud.

■ **Donedávna ste boli aktívnym členom redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie. Čo Vás viedlo k vzdaniu sa tejto funkcie?**

Keď som vybavoval na prokuratúre dedičskú agendu, stretol som sa s úmrtným listom, na ktorom lekár napísal diagnózu smrti „sešlost“. Smiali sme sa tomu, veď každý zomiera na konkrétnu zdravotnú príčinu a diagnózu. Ale táto „sešlost“ vystihuje skutočný stav starých ľudí, ktorí sú už unavení a chcú odpočívať. Členstvo v redakčnej rade si žiada pripravované odborné články prečítať, oboznámiť sa s publikovanou problematikou a zložitými právnymi prípadmi a ich riešením. A to už v mojom veku trvá dlhšie a je namáhavejšie. Nechcem riskovať nepripravenosť alebo lapsusy. V tomto duchu som minimalizoval aj svoju advokátsku prax a len čakám, kým súde skončia moje prastaré kauzy, aby som mohol vrátiť licenciu. A ešte jedna poznámka: aktívne som vykonával aj iné funkcie v našej komore. Bol som členom revíznej komisie, v sekcii pre správne a daňové právo, roky som bol členom skúšobného senátu a skúšal som advokátskych koncipientov. Ale postupne som sa týchto aktivít vzdal a ponechal som si jedinou „srdcovku“ – členstvo v redakčnej rade BSA.

■ **Ako dlho ste pôsobili v Bulletine slovenskej advokácie a čo to pre Vás znamenalo?**

Členom redakčnej rady som bol od vzniku časopisu. Začínali sme skromne, trpeli sme, či budeme mať dostatok článkov, sami sme oslovovali potenciálnych autorov a učili sme sa „za pochodu“. Myslím, že veľmi pozitívnu úlohu zohrali najmä členovia redakčnej rady z Košíc – profesori Mazák a Vojčík. Hoci v začiatkoch nám málokto veril, časopis sa etabloval na vynikajúce právnické periodikum.

■ **Traduje sa legenda, že za celý ten čas ste na zasadnutiach redakčnej rady nikdy nechýbali. Je to pravda?**

To je ozaj len legenda. Neviem vyhodnotiť účasť, ale snažil som sa čas si zorganizovať tak, aby som sa mohol zúčastniť na zasadnutiach redakčnej rady. Viete ako to je, ak ste neprítomný, môže vám príschnúť nejaká úloha.

■ **V čom podľa Vás spočíva prínos Bulletinu slovenskej advokácie pre advokátsku prax?**

Snahou redakčnej rady je, aby Bulletin prinášal články, ktoré pomôžu advokátskej praxi vo všetkých právnych oblastiach. Dnes pri slušnom počte článkov na uverejnenie si môžeme dovoliť presadzovať toto hľadisko. Aby sme neskĺzli na príliš akademickú a teoretickú úroveň. A to je hlavný prínos nášho časopisu pre advokátov.

■ **Vnímate určitý progres v odbornej úrovni publikovaných článkov a v samotnej autorskej aktivite prispievateľov do BSA?**

Za tých 22 rokov existencie evidentne stúpila kvalita časopisu. Pribudli nové rubriky, napríklad výber z judikatúry všeobecných súdov, ústavného súdu, európska judikatúra, dokonca aj rozhodnutia v disciplinárnych veciach. Pribudlo mnoho odborných článkov mladých autorov. Prekvapuje ma, aké články na odbornej úrovni dostávame od advokátskych koncipientov alebo dokonca študentov právnických fakúlt. Určite tomu pomohla aj publikačná súťaž mladých autorov.

■ **V roku 2012 Vám SAK udelila cenu za celoživotný prínos advokácii. Ako vnímate toto ocenenie?**

Bol som veľmi milo prekvapený týmto ocenením, veľmi ma potešilo najmä preto, že nie som originálny advokát. Aj toto ocenenie signalizuje, že môj advokátsky život treba ukončiť.

■ **Ostávate naďalej verným čitateľom Bulletinu slovenskej advokácie?**

Samozrejme. Čítam právnickú literatúru a teším sa na každé nové číslo Bulletinu. Sledujem najmä súdnu judikatúru a teším sa, že často nájdem aktuálny prameň poznania pre moju skromnú a oklieštenú prax.

Advokácia v spomienkach advokátov

Predsedníctvo SAK dáva do pozornosti všetkým advokátom, že v knižnici komory sú k dispozícii posledné výtlačky **reprezentatívnej veľkoformátovej publikácie v tvrdej väzbe**, ktorá na vyše 300 stranách formou rozhovorov s kolegami advokátmi mapuje dianie v advokácii v časovom horizonte od začiatku 70. rokov minulého storočia až po dnešok.

Zvýhodnená cena pre advokátov 10 eur

Kontakt: PhDr. Ondrišová, tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

K NOVÝM KÓDEXOM

Rekodifikácia civilného procesného práva: Odvolanie, sťažnosť a kasačná sťažnosť

Vzhľadom na nadchádzajúcu účinnosť nového Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku, ktorá pripadá na 1. 7. 2016, budú v rámci tejto rubriky dočasne uverejňované krátke príspevky, týkajúce sa niektorých zásadných zmien v procesných predpisoch, spolu so stručnou komparáciou súčasnej a budúcej právnej úpravy. Príspevky budú osobitne zamerané na otázky súvisiace s výkonom advokátskej praxe.

I. Civilný sporový poriadok

Problematika odvolania, ako riadneho opravného prostriedku v civilnom sporovom konaní, je do značnej miery obsiahla a jej komplexné spracovanie si vyžaduje adekvátny priestor a dôsledný odborný prístup. Tomu v rámci tejto diskusnej rubriky nemožno vyhovieť. Nasledujúci text je teda z pragmatického hľadiska zameraný na najzásadnejšie legislatívne zmeny v rámci odvolacieho konania a na nový inštitút sťažnosti proti uzneseniu súdu prvej inštancie.

Odvolanie ostáva aj v režime Civilného sporového poriadku jediným riadnym opravným prostriedkom, ktorým možno (so suspenzívnymi a devolutívnymi účinkami) napadnúť neprávoplatné rozhodnutie súdu prvej inštancie. Legislatívny zámerný zotrval na dôslednom uplatňovaní systému neúplnej apelácie.

Už z úvodných ustanovení CSP o odvolaní je zrejmé, že dochádza k zásadnej koncepcijnej zmene, pokiaľ ide o prípustnosť odvolania proti prvoinštančnému uzneseniu. Odvolanie je naďalej prípustné proti každému rozsudku súdu prvej inštancie, ak to zákon nevyklučuje. **Proti uzneseniu súdu prvej inštancie je však v zmysle § 355 ods. 2 CSP odvolanie prípustné iba vtedy, ak to zákon pripúšťa.** Na toto pravidlo nadväzuje úprava obsiahnutá v § 357 písm. a) až o) CSP, ktorou je taxatívne vymedzený okruh prvoinštančných uznesení, ktoré možno napadnúť odvolaním. Ide spolu o pätnásť rôznych druhov uznesení. S tým bezprostredne súvisí nová úprava sťažnosti, ktorej je venovaný priestor nižšie.

Proti kontumačným rozsudkom a rozsudkom na základe uznania alebo vzdania sa nároku ostáva odvolanie neprípust-

né. Oproti pôvodnej procesnej úprave súčasne dochádza k zúženiu výnimiek z tohto pravidla iba na odvolanie podané z dôvodu, že neboli splnené podmienky na vydanie takéhoto rozhodnutia (§ 356 CSP). Nesprávne právne posúdenie veci, ako dôvod odvolania proti týmto rozsudkom v zmysle § 202 ods. 1 i. f. OSP, už od 1. 7. 2016 nebude možné uplatniť.

Pätnásťdňová lehota na odvolanie a zákonné náležitosti odvolania nie sú rekodifikáciou významnejším spôsobom dotknuté (§ 204 a § 205 ods. 1 OSP; § 362 a § 363 CSP). To primerane platí aj o koncepcii odvolacích dôvodov v zmysle § 205 ods. 2 OSP a § 365 ods. 1 CSP. Vzhľadom na výrazne obmedzený prieskum prvoinštančných uznesení odvolacím súdom a v záujme zmiernenia účinkov systému neúplnej apelácie sa však v § 365 ods. 2 CSP ako osobitný odvolací dôvod zavádza vada právoplatného uznesenia, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, ak mala táto vada na meritórne rozhodnutie vplyv.

Prostriedky procesného útoku a procesnej obrany (§ 149 CSP), ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno ako tzv. „novoty v odvolacom konaní“ uplatniť iba za podmienok vymedzených v § 366 CSP. Odklon od znenia § 205a OSP je pritom z hľadiska princípov neúplnej apelácie iba formálny a súvisí s celkovou koncepciou predpisu a zmenou súvisiacej terminológie. **Novoty v odvolacom konaní musia byť za daných podmienok uplatnené najneskôr v lehote na vyjadrenie k odvolaniu (§ 373 ods. 4 CSP).**

Podstata úkonov súdu prvej inštancie sa v zásade nemení. Navyše oproti doterajšej úprave vzniká prvoinštančnému súdu výslovná povinnosť doručiť odvolateľovi vyjadrenie k odvolaniu a umožniť mu vyjadriť sa k nemu v lehote desiatich dní (tzv. replika). Repliku odvolateľa doručí súd protistrana-

ne a umožní jej vyjadriť sa v rovnakej lehote (tzv. duplika). Všetky uvedené podania doručí stranám súd prvej inštancie. Ďalšie podania v odvolacom konaní sa stranám doručujú iba v prípade, ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces.

V záujme procesnej ekonomie a prevencie zbytočných preťahov sa v § 375 CSP zavádza pravidlo, podľa ktorého súd prvej inštancie predloží odvolanie smerujúce proti uzneseniu, proti ktorému zákon odvolanie nepripúšťa, až po vydaní rozhodnutia vo veci samej. **Princíp viazanosti odvolacieho súdu rozsahom a dôvodmi odvolania, ako aj skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie, ostáva v rámci neúplnej apelácie zachovaný v pôvodných intenciách, s drobnými obmenami** (§ 212 a 213 OSP; § 379 – 384 CSP). Na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, však odvolací súd prihliada *ex offico* a aj bez návrhu môže vo vzťahu k týmto skutočnostiam vykonať dôkazy (§ 380 ods. 2 a § 384 ods. 4 CSP).

Obligatórne nariadenie pojednávania na prejednanie odvolania ustanovuje Civilný sporový poriadok iba v dvoch prípadoch, a to vtedy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, prípadne ak to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP). **Do odvolacieho konania zavádza nová právna úprava výslovný zákaz *reformatio in peius***, ktorý je v čl. 16 ods. 3 CSP vyjadrený tak, že v konaní o opravnom prostriedku a v ďalšom konaní nemôže byť rozhodnuté nepriaznivejšie pre stranu, ktorá opravný prostriedok uplatnila.

Spôsob a podmienky rozhodovania odvolacieho súdu ostávajú v podstatných črtách zachované v rámci obsahovej kontinuity pôvodnej právnej úpravy. Pri potvrdení prvoinštančného rozhodnutia je však odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia povinný zaoberať sa aj podstatnými vyjadreniami strán v konaní pred súdom prvej inštancie, ak táto náležitosť absentuje v napadnutom rozhodnutí. Súčasne sa musí v odôvodnení odvolacieho rozhodnutia vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP).

Oproti Občianskemu súdnemu poriadku sa do určitej miery sprísňujú procesné podmienky na zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie (porovnaj § 221 OSP a § 389 CSP) a celková koncepcia novej právnej úpravy smeruje k zvýšeniu počtu konečných rozhodnutí odvolacích súdov. Tomu nasvedčuje aj zavedenie tzv. zásady „jedenkrát a dost“ v odvolacom konaní, v zmysle ktorej je odvolací súd povinný sám vo veci rozhodnúť, ak bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie už raz odvolacím súdom zrušené (vec bola vrátená na ďalšie konanie) a odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

Pokiaľ ide o odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ustanovenie § 393 CSP dôsledne precizuje jeho zákonné náležitosti, pričom platí, že **ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozhodnutia obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu.** Na rozdiel od doterajšej úpravy podpisujú písomné vyhotovenie odvo-

lacieho rozhodnutia všetci členovia senátu. V prípade *votum separatum* má prehlasovaný člen senátu právo, aby sa jeho odlišné stanovisko pripojilo k rozhodnutiu a aby sa doručilo stranám (prvok, ktorý sa doteraz v rámci všeobecného súdnictva vyskytoval iba v dovolacom konaní podľa § 243b ods. 6 OSP).

Novým inštitútom sporového konania je od 1. 7. 2016 sťažnosť v zmysle § 239 – 250 CSP. **Primárne je potrebné zdôrazniť, že sťažnosť nie je opravným prostriedkom.** Ide o osobitný prostriedok procesnej obrany, ktorý je z hľadiska systematiky CSP zaradený do druhej časti (konanie v prvej inštancii), piatej hlavy (súdne rozhodnutia) a druhého dielu (uznesenie). Jeho základným účelom je zrýchlenie sporového konania, v dôsledku čoho nedisponuje sťažnosť devolutívnym účinkom. Suspenzívny účinok jej zákon priznáva (§ 247 CSP).

Sťažnosť je prípustná proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktoré treba doručiť, ak ho vydal súdny úradník. Na jej podanie je legitimovaný ten, v koho neprospech bolo uznesenie vydané. Zákonná lehota na podanie sťažnosti je rovnaká ako pri odvolaní, teda 15 dní od doručenia. Rozsah, v akom sa uznesenie napáda, môže sťažovateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie sťažnosti, avšak môže v nej uvádzať nové skutočnosti a dôkazy, ak je to so zreteľom na povahu a okolnosti sporu možné a účelné (§ 244 a § 245 CSP).

O sťažnosti rozhodne súd prvej inštancie uznesením a spravidla bez nariadenia pojednávania. Nedôvodnú sťažnosť súd zamietne. Ak je sťažnosť dôvodná, súd napadnuté uznesenie zruší alebo zmení; v prípade zrušenia uznesenia je súdny úradník viazaný právnym názorom súdu (§ 250 CSP).

Pokiaľ ide o potenciálny procesný konflikt medzi odvolaním a sťažnosťou, teda ak by súdny úradník vydal uznesenie, proti ktorému je zo zákona prípustné odvolanie (nie je teda zrejmé, či má byť napadnuté odvolaním alebo sťažnosťou), tento je eliminovaný osobitnou právnou úpravou. V zmysle § 5 ods. 2 a § 6 ods. 2 zákona č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v znení zákona č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov **nemôže vyšší súdny úradník vydať rozhodnutie, proti ktorému zákon pripúšťa odvolanie.**

Keďže sťažnosť predstavuje prostriedok procesnej obrany sporovej strany, nevzťahujú sa na tento inštitút ustanovenia o odvolaní, ani o konaní na odvolacom súde. **Vzhľadom na uvedené skutočnosti rozhodne súd o sťažnosti iba vtedy, ak mu to výslovne ukladá zákon; teda ak podal prípustnú sťažnosť oprávnený subjekt včas.** V opačnom prípade posúdi sťažnosť podľa všeobecných pravidiel, platných pre štandardné prostriedky procesnej obrany, a z procesného hľadiska na ňu neprihliada. Osobitné uznesenie o odmietnutí sťažnosti súd nevydáva. V súlade s § 246 CSP sa na sťažnosť neaplikujú ani ustanovenia o odstraňovaní väd podania.

II. Civilný mimosporový poriadok

Vzhľadom na vzťah subsidiarity (§ 2 ods. 1 CMP) Civilného mimosporového poriadku a Civilného sporového poriadku je úprava odvolania, ako jediného riadneho opravného prostriedku v CMP, výslovne rámcová.

Sústreduje sa iba na zdôraznenie osobitostí, ktoré sú vlastné pre mimosporové konania. Civilný mimosporový poriadok neobsahuje samostatné ustanovenia a vlastnú právnu úpravu ani vo vzťahu k sťažnosti, ako prostriedku obrany proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom. Jedinú zmienku o sťažnosti pri úprave opravných prostriedkov nachádzame v ustanovení § 60 CMP, ktorý vylučuje možnosť podania odvolania v prípade, ak je proti uzneseniu prípustná sťažnosť.

Civilný mimosporový poriadok diferencuje prípustnosť a procesný postup v prípade odvolania proti rozhodnutiu súdu (rozsudku a uzneseniu) a odvolania v prípade, ak je uznesenie vydané notárom ako súdnym komisárom.

Civilný sporový poriadok vymedzuje pozitívnym výpočtom okruh uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie (§ 357 CSP). Vychádza z konštrukcie, že v sporovom konaní sa vo veci samej rozhoduje rozsudkom a uznesením sa rozhoduje vtedy, ak sa nerozhoduje vo veci samej (§ 234 CSP). **Civilný mimosporový poriadok naopak pripúšťa, aby sa aj v merite veci v niektorých prípadoch, ak tak ustanovuje zákon, rozhodovalo uznesením (§ 39 ods. 2 CMP).** Uznesením sa rozhoduje napríklad vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, v dedičskom konaní, v konaní o umorenie listiny, vo veciach notárskych úschov, vo veciach obchodného registra a pod.

Civilný mimosporový poriadok pripúšťa odvolanie aj proti uzneseniam, ktoré vo svojej podstate nie je úplne možné považovať za uznesenia vo veci samej, a to proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zrušení rozhodnutia o dedičstve, ak sa dodatočne zistí, že poručiteľ žije, alebo ak bolo zrušené jeho vyhlásenie za mŕtveho. **Naopak, odvolanie nebude prípustné proti takému uzneseniu, ktoré možno napadnúť sťažnosťou.**

Vzhľadom na charakter konaní a okruh záujmov, ktoré sa v nich sledujú, Civilný mimosporový poriadok vyzdvihuje isté osobité procesné postupy a individuality odvolania a odvolacieho konania. Príkladom je nemožnosť odpustenia zmeškania lehoty v prípade, ak odvolanie smeruje proti rozsudku, ktorým bolo vyslovené, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je. V týchto prípadoch, predovšetkým po právoplatnosti rozsudku, ktorým bolo vyhlásené, že sa manželstvo rozvádza, môže prísť niektorým z účastníkov (bývalým manželom) k uzavretiu nového manželstva, pričom zrušenie rozsudku o rozvode manželstva by mohlo mať negatívne následky nielen v rovine právnej istoty, ale pripúšťať by aj isté trestnoprávne konsekvencie. Obdobne prísne je

formulovaná aj situácia, pokiaľ rozsudok, ktorým sa vyhlasuje, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo, že nie je, neobsahuje poučenie o možnosti podať odvolanie alebo obsahuje nesprávne poučenie o tom, že odvolanie nie je prípustné. V tomto prípade lehota na podanie odvolania je 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia.

V mimosporovom konaní sa prioritne sleduje ochrana konkrétneho verejného záujmu. Tento sa prejavuje v špecifických princípoch, ktoré sa uplatnia v konkrétnom druhu konaní. Vychádzajúc z vyšetrovacieho princípu, v rozsahu ktorého **súd v mimosporovom konaní zisťuje skutočnú pravdu (nie skutkovú ako v konaní sporovom), nad rámec dôvodov uvedených v § 365 CSP, zakladá CMP prípustnosť odvolania pre neúplné alebo nesprávne zistenie skutočného stavu veci.** Formulovanie tohto odvolacieho dôvodu, a to aj v spojení s ustanovením § 63 CMP, v rozsahu ktorého sa v odvolacom konaní pripúšťa možnosť uvádzať nové skutkové tvrdenia a dôkazné návrhy, **uplatňuje sa v mimosporových konaniach princíp úplnej apelácie.** Modifikovanie a dopĺňanie odvolacích dôvodov je možné až do rozhodnutia odvolacieho súdu.

Na rozdiel od sporového konania (§ 371 CSP) v mimosporových konaniach je zmena návrhu na začatie konanie prípustná.

Zásadná odlišnosť od konania sporového sa v odvolacom konaní prejavuje aj v dôsledku princípu oficiality, keď súd jednak nie je viazaný rozsahom odvolania (§ 65 CMP), t. j. preskúma aj také výroky, ktoré neboli účastníkom konania odvolaním napadnuté a rovnako nie je viazaný dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), t. j. preskúma rozhodnutia z hľadiska všetkých jednotlivých dôvodov zakladajúcich prípustnosť odvolania. Na vady konania pred súdom prvej inštancie prihliada len vtedy, ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Odvolaciemu súdu sa umožňuje nariadiť pojednávanie za účelom zopakovania alebo doplnenia dokazovania vždy, ak je to potrebné pre zistenie skutočného stavu veci. Opäťovne v tomto smere ide o prejav vyšetrovacej zásady, ktorá sa uplatní v odvolacom konaní. Ustanovenia o pojednávaní, o rozhodnutí o odvolaní o náležitostiach rozhodnutia odvolacieho súdu a pod. sa v intenciách mimosporových konaní použijú primerane.

CMP v snahe odbremeniť súdy od určitej agendy prenáša časť právomoci súdov, a to aj z hľadiska rozhodovacej činnosti, na notárov ako súdnych komisárov. Notári v týchto prípadoch prejednávajú a rozhodujú veci, pričom rozhodujú vo forme uznesení. Týmto spôsobom dochádza k preneseniu časti decíznej právomoci zo súdu na notára, ako súdneho komisára. Ide o konanie o dedičstve, konanie vo veciach notárskych úschov a konanie o umorenie listiny. Keďže podľa § 16 ods. 2 CMP sú rozhodnutia vydané notárom rozhodnutiami súdu prvej inštancie, zákon normuje osobitosti odvolania a odvolacieho konania v prípade, ak sa tento opravný prostriedok podáva proti rozhodnutiu vydanému notárom ako súdnym komisárom povereným súdom.

Ustanovenie § 69 CMP normuje generálnu klauzulu, že proti uzneseniu, ktoré vydal notár ako súdny komisár je vždy prípustné odvolanie. Nejde teda len o prípady, keď notár ako súdny komisár rozhoduje uznesením v dedičskom konaní, ale aj v konaní vo veciach notárskych úschov a v konaní o umorenie listiny.

Miestom podania odvolania je poverený notár ako súdny komisár, ktorý rozhodnutie vydal. Odvolanie možno podať v lehote na podanie odvolania aj na súde, ktorý poveril notára alebo na príslušnom odvolacom súde, t. j. súde druhej inštancie.

Vzhľadom na primerané použitie ustanovení o odvolaní, keď notár ako súdny komisár v rovine svojich úkonov a rozhodnutí má postavenie súdu prvej inštancie, bude vykonávať v procese podaného odvolania úkony súdu prvej inštancie, t. j. odstraňovanie väd odvolania, doručovania odvolania ostatným subjektom, ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej a pod (§ 373 CSP). Notár ako súdny komisár následne predloží vec súdu prvej inštancie.

O odvolaní proti uzneseniu notára ako súdneho komisára rozhoduje v zásade súd prvej inštancie (§ 73 ods. 1 CMP). Ten má plnú decíziu právomoc, t. j. môže uznesenie notára ako súdneho komisára potvrdiť, zmeniť, zrušiť, alebo môže odvolanie odmietnuť. Proti jeho rozhodnutiu v zásade nie je prípustné odvolanie, až na ustanovenie § 73 ods. 2 CMP v spojení s ustanovením § 72 ods. 3 CMP. **Proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie nie je prípustné odvolanie (§ 73 ods. 2 druhá veta CMP), keďže rozhodnutie súdu prvej inštancie nie je v tomto prípade rozhodnutím odvolacieho súdu.**

Z uvedeného generálneho pravidla existujú výnimky v prípade, ak odvolanie smeruje proti rozhodnutiu o spornom dedičskom práve, o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov (písomnou dohodou medzi pozostalými dedičmi a manželom), meritórnemu rozhodnutiu v konaní o dedičstve, proti uzneseniu, ktorým notár nariadil likvidáciu dedičstva, ktorým sa návrh na umorenie listiny odmietol, ktorým sa návrh na umorenie listiny zamietol a o umorenie listiny. V prípade, ak súd prvej inštancie dospeje k záveru, že odvolanie podané proti vymenovaným rozhodnutiam je dôvodné, rozhodne vo veci sám a uznesenie notára ako súdneho komisára buď zmení alebo ho zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým zmenil uznesenie notára ako súdneho komisára je ďalej prípustné odvolanie o ktorom rozhodne súd druhej inštancie (miestne príslušný krajský súd). Notár ako súdny komisár je v prípade vrátenia veci na ďalšie konanie súdom prvej inštancie viazaný jeho právnym názorom.

Ak má súd prvej inštancie za to, že odvolanie smerujúce proti uzneseniu notára ako súdneho komisára vo vyššie taxatívne vymenovanom okruhu vecí nie je dôvodné, predloží ho na rozhodnutie odvolaciemu súdu (miestne príslušnému krajskému súdu).

JUDr. Alexandra Kotrecová, PhD., LL.M.

III. Správny súdny poriadok (kasačná sťažnosť)

Jediným opravným prostriedkom v správnom súdnictve do 30. júna 2016 bolo odvolanie. Vychádzajúc z jeho podstaty je potrebné hneď na úvod uviesť, že tento opravný prostriedok bol na účely správneho súdnictva absolútne nevyhovujúci. Dôvodom riadnej neaplikovateľnosti odvolania bola skutočnosť, že v rámci odvolacích dôvodov boli pre správne súdnictvo v podstate použiteľné iba dôvody, ktoré poukazovali na vady konania [§ 205 ods. 2 písm. a) OSP] alebo na nesprávne právne posúdenie veci [§ 205 ods. 2 písm. f) OSP].

Je potrebné uvedomiť si základnú premisu správneho súdnictva, ktorou bola a je, až na niekoľko výnimiek, že **správny súd vychádza zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy**, čo v preklade na účely správneho súdnictva znamená, že správny súd nie je súdom skutkovým a dokazovanie vykonáva zásadne výnimočne a výlučne v prípadoch predpokladaných zákonom. Preto pokiaľ účastníci konania dôvodili, že súd neúplne zistil skutkový stav veci resp. nevykonal navrhnuté dôkazy, tieto argumenty boli nespôsobilé zvrátiť resp. ovplyvniť rozhodnutie odvolacieho súdu. Popri uvedenom, ďalším nemenej významným dôvodom pre rozhodnutie nepreniesť odvolanie do nového Správneho súdneho poriadku bola skutočnosť, že **konanie na správnych súdoch je v zmysle § 29 SSP konaním jednoinštančným, ak zákon neustanovuje inak** (týmto iným konaním sa má na myslí konanie o sťažnosti, ktoré ale nemá devolutívny účinok), pričom proti právoplatným rozhodnutiam súdov je možné brojiť výlučne mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým je kasačná sťažnosť.

Právna úprava kasačnej sťažnosti je premietnutá do piatej časti prvej hlavy SSP, konkrétne do ustanovení § 438 až 471 SSP. Príslušným na rozhodnutie o kasačnej sťažnosti je najvyšší súd, ktorý rozhoduje v senáte [§ 21 písm. a) SSP] a vo veciach ustanovených v § 22 ods. 1 SSP rozhoduje o kasačnej sťažnosti veľký senát najvyššieho súdu (ďalej len „kasačný súd“), účelom zavedenia ktorého, je zjednocovanie judikatúry správnych súdov a napĺňanie princípu právnej istoty (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR), ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva.

Prípustnosť kasačnej sťažnosti (§ 439 SSP): Na rozdiel od dovolania, ktorého prípustnosť je v zmysle § 419 CSP koncipovaná tak, že jeho podanie prichádza do úvahy iba proti rozhodnutiam vymedzených CSP, kasačná sťažnosť je prípustná proti každému právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu, ak SSP jej prípustnosť nevyklučuje. Obdobne je prístup ku kasačnej sťažnosti upravený aj v § 102 zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní.

SSP v § 439 ods. 2 vylučuje prípustnosť kasačnej sťažnosti proti taxatívne vymedzeným uzneseniam. Konkrétne ide o uznesenie, ktorým sa upravuje vedenie konania; proti kto-

rému je prípustná sťažnosť (§ 152 SSP); o priznaní alebo nepriznaní postavenia osoby zúčastnenej na konaní (§ 41 ods. 2 a 3 SSP); o právomoci, príslušnosti, poriadkovej pokute podľa § 78 (pozn. proti poriadkovej pokute uloženej správnym súdom podľa § 80 kasačná sťažnosť prípustná je); týkajúceho sa odkladného účinku žaloby; o predĺžení lehoty podľa § 250 ods. 2 SSP; ktorým sa prerušuje konanie z dôvodu podania prejudiciálnej otázky [§ 100 ods. 1 písm. c) SSP]; o výške náhrady trov konania.

Neprípustnosť kasačnej sťažnosti je ďalej v § 439 ods. 3 SSP vymedzená obsahovo tak, že sa kasačná sťažnosť nepripúšťa, ak nie je argumentačne zdôvodnená niektorým z dôvodov vymedzených v § 440, opiera sa o tzv. novoty, ktorých uplatnenie v konaní pred krajským súdom však možné bolo (§ 441) a ak kasačná sťažnosť smeruje len proti dôvodom rozhodnutia krajského súdu.

Vo vzťahu k prípustnosti kasačnej sťažnosti stojí za pozornosť uviesť, že kasačná sťažnosť je prípustná aj proti právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu, vydanému po zrušení jeho predchádzajúceho rozhodnutia kasačným súdom a to z dôvodu, že krajský súd nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti [§ 440 ods. 1 písm. i) SSP].

Subjekty oprávnené podať kasačnú sťažnosť (§ 442 SSP): Za predpokladu prípustnosti kasačnej sťažnosti, môže kasačnú sťažnosť podať účastník konania alebo osoba zúčastnená na konaní podľa § 41 ods. 2, avšak iba za predpokladu, že bolo rozhodnuté v ich neprospech. Generálny prokurátor je oprávnený podať kasačnú sťažnosť proti rozhodnutiu vydanému v konaní, do ktorého bol prokurátor oprávnený vstúpiť, ale nevstúpil (§ 47 ods. 2 SSP). Ustanovenie § 47 ods. 2 SSP síce pracuje s pojmom „správny súd“, avšak vzhľadom na predmet kasačného konania, ktorým je výlučne právoplatné rozhodnutie krajského súdu, treba pod pojmom „správny súd“ na účely kasačnej sťažnosti rozumieť výlučne krajský súd.

Význam takto priznanej návrhovej iniciatívy je možné odvodiť z jedného zo základných princípov konania, ktorým je princíp funkčnej súvislosti správneho súdnictva a dozoru prokuratúry vymedzený § 5 ods. 11 SSP. Subjektom oprávneným podať kasačnú sťažnosť je aj tzv. opomenutý sťažovateľ, za ktorého Správny súdny poriadok považuje toho, kto tvrdí, že mal byť účastníkom konania a krajský súd s ním ako s účastníkom konania nekonal (§ 442 ods. 2 SSP). Správny súdny poriadok z dôvodu vzniku možného stretu záujmov medzi štatutárnym orgánom obce, mesta, mestskej časti alebo samosprávneho kraja priznáva aktívnu procesnú legitimitáciu na podanie kasačnej sťažnosti aj zastupiteľstvu, ktoré je oprávnené v prípadoch podľa § 319 ods. 2, § 343 ods. 2, § 354 ods. 2 a § 363 ods. 2 SSP a za predpokladu, že o tom rozhodlo uznesením, tiež tento mimoriadny opravný prostriedok, uplatniť. Zo subjektov oprávnených podať kasačnú sťažnosť svedčí výlučne generálnemu prokurátorovi právo iniciovať, aby o kasačnej sťažnosti rozhodol veľký senát najvyššieho súdu [§ 22 ods. 1 písm. c) v spojení s § 47 ods. 3 SSP].

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom (§ 449 ods. 1 SSP), pričom s touto skutočnosťou je oboznámený prostredníctvom poučenia ako obligatórnej náležitosti rozsudku resp. uznesenia (§ 139 ods. 1 v spojení s § 147 ods. 2 SSP). V súvislosti s obligatónym zastúpením je potrebné uviesť, že obdobne ako žaloba (§ 49 ods. 1 SSP) aj kasačná sťažnosť a iné podania musia byť spísané advokátom. Obligatórne zastúpenie neplatí v prípadoch ustanovených v § 449 ods. 2 SSP. Pokiaľ ide o vymedzenie konaní, v ktorých neplatí obligatórnosť zastúpenia sťažovateľa resp. opomenutého sťažovateľa advokátom, porovnajúc konania prebiehajúce v prvej inštancii s konaním o kasačnej sťažnosti (porovnaj § 49 ods. 2 s § 449 ods. 2 SSP) je potrebné upozorniť na to, že výlučne v konaniach podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d) SSP (ide o správne žaloby v sociálnych veciach a správne žaloby vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia) ako aj v konaniach, v ktorých vystupuje ako žalovaný Centrum právnej pomoci, neplatí obligatórne zastúpenie sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa advokátom. Preto, pokiaľ napríklad v konaní o správnej žalobe vo veciach správneho trestania nebol sťažovateľ zastúpený advokátom, v prípade podania kasačnej sťažnosti proti právoplatnému rozsudku krajského súdu, musí byť sťažovateľ advokátom zastúpený, vrátane splnenia povinnosti spísania kasačnej sťažnosti advokátom.

Účastníkmi konania o kasačnej sťažnosti sú ten, kto podal kasačnú sťažnosť, a tí, ktorí boli účastníkmi konania pred krajským súdom, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 448 SSP).

Lehota a miesto na podanie kasačnej sťažnosti a jej odkladný účinok: Lehota na podanie kasačnej sťažnosti je jednomesačná a plynie od doručenia rozhodnutia krajského súdu oprávnenému subjektu, ak SSP neustanovuje inak (§ 443 ods. 1 SSP). SSP ustanovuje inú lehotu na podanie kasačnej sťažnosti v § 443 ods. 2, pričom táto právna úprava je priamo naviazaná na § 145 SSP, ktorý v ods. 2 vo vymedzených prípadoch, ktoré majú „osobitnú povahu“ viaže právoplatnosť rozsudku krajského súdu na uplynutie lehoty 30 dní od doručenia rozsudku alebo na podanie kasačnej sťažnosti v tej istej lehote a v ods. 3 viaže právoplatnosť rozsudku krajského súdu o správnej žalobe vo veciach zaistenia na uplynutie lehoty siedmich dní od doručenia rozsudku alebo na podanie kasačnej sťažnosti v tej istej lehote.

Ustanovenie § 145 ods. 2 a 3 SSP nemá nadväznosť iba na § 443 ods. 2 SSP, ale aj na § 446 ods. 2 SSP, ktorý upravuje prípady, v ktorých má kasačná sťažnosť odkladný účinok priamo zo zákona. V zásade kasačná sťažnosť, s výnimkou uvedených prípadov, nemá odkladný účinok (§ 446 ods. 1 SSP). Kasačný súd však na návrh sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa môže, obdobne ako pri správnej žalobe (§ 185 SSP), uznesením priznať kasačnej sťažnosti odkladný účinok, ak by právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozila závažná ujma a priznanie odkladného účinku nie je v rozpore s verejným záujmom (§ 447 ods. 1).

Kasačná sťažnosť sa podáva na krajskom súde, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, pričom lehota na podanie kasačnej sťažnosti sa považuje za zachovanú, ak bola počas jej plynutia kasačná sťažnosť podaná na kasačnom súde (§ 444 SSP).

Náležitosti a dôvody kasačnej sťažnosti; viazanosť jej rozsahom a dôvodmi: Obligatórne náležitosti kasačnej sťažnosti vymedzuje ustanovenie § 445 SSP. Z hľadiska závažnosti a predpokladu dosiahnutia úspechu sťažovateľa v kasačnom konaní je namieste zdôrazniť potrebu uviesť rozsah, v akom sa rozhodnutie krajského súdu napáda a ďalej náležite vyargumentovať dôvody kasačnej sťažnosti, ktoré musia vychádzať výlučne z dôvodov ustanovených v § 440 SSP. Rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti možno rozširovať len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti, nakoľko na dôvody, ktoré účastník konania uvedie až po uplynutí lehoty, kasačný súd neprihľadá (§ 453 ods. 2 SSP).

Dôvody kasačnej sťažnosti sú vymedzené v § 440 ods. 1 SSP tak, že okrem nedostatku procesných podmienok konania, je prípustné ju podoprieť výlučne právnou argumentáciou, čomu zodpovedá aj požiadavka na obsah kasačnej sťažnosti uvedená v odseku 2 citovaného ustanovenia v podobe konkretizácie nesprávneho právneho posúdenia veci, pričom sa ustanovuje, že dôvod kasačnej sťažnosti nemožno paušálne vymedziť odkazom na podania uskutočnené pred krajským súdom. Prirodzene podstatnou náležitosťou kasačnej sťažnosti je sťažnostný návrh, ktorým však kasačný súd nie je viazaný (§ 453 ods. 3 SSP).

Rozsahom kasačnej sťažnosti je kasačný súd viazaný s výnimkou, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý kasačnou sťažnosťou nebol dotknutý (§ 453 ods. 1 SSP). Rovnako je kasačný súd viazaný sťažnostnými bodmi okrem prípadov, ak kasačnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutie bolo vydané v konaní, v ktorom krajský súd nebol viazaný žalobnými bodmi (§ 134 ods. 2 SSP, § 195 SSP).

Rozhodnutie kasačného súdu: Pre rozhodnutie kasačného súdu je bezvýnimočne rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia krajského súdu (§ 454 SSP). Kasačný súd rozhodne o kasačnej sťažnosti spravidla bez pojednávania, pričom pojednávanie môže nariadiť, ak to bude považovať za potrebné (§ 455 SSP). Táto možnosť bude prichádzať do úvahy napríklad, ak to bude potrebné na vysvetlenie právnych stanovísk. Forma rozhodnutia kasačného súdu je závislá od formy napadnutého rozhodnutia krajského súdu tzn., že pokiaľ bude napadnutý rozsudok, kasačný súd bude rozhodovať rozsudkom, ak bude napadnuté uznesenie krajského súdu, kasačný súd bude rozhodovať uznesením (§ 457 SSP).

V záujme zabezpečenia rýchlosti a účelnosti konania vo veciach správnej žaloby podanej proti rozhodnutiu alebo opatreniu vo veciach azylu stanovuje SSP v § 458 ods. 1 lehotu na rozhodnutie kasačného súdu v trvaní 60 dní, plynúcej od predloženia veci krajským súdom. V prípade kasačnej sťažnosti podanej proti rozhodnutiu krajského súdu týkajúceho sa správnej žaloby podanej proti rozhodnutiu, ktorým

bola zamietnutá žiadosť o poskytnutie dočasného útočiska a proti rozhodnutiu o zrušení poskytovania dočasného útočiska podľa osobitného predpisu (zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov) rozhodne kasačný súd najneskôr do siedmich dní od predloženia veci krajským súdom s výnimkou prípadu, ak bol žalobca prepustený zo zaistenia (§ 458 ods. 2 SSP).

V prípadoch ustanovených v § 459 SSP, kasačný súd, z dôvodu neprípustnosti, kasačnú sťažnosť uznesením odmietne. K zastaveniu konania uznesením dôjde v prípade, ak došlo k späťvzatiu kasačnej sťažnosti (§ 460 SSP).

Pokiaľ kasačný súd po vecnom preskúmaní kasačnej sťažnosti dôjde k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná, rozsudkom resp. uznesením ju zamietne (§ 461 v spojení s § 457 SSP). Ak kasačný súd po preskúmaní kasačnej sťažnosti zistí jej dôvodnosť, rozhodnutím zruší napadnuté rozhodnutie a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí. Z dôvodu hospodárnosti konania, je ponechaná aj možnosť (§ 250ja ods. 3 veta prvá OSP) zmeny rozhodnutia krajského súdu v prípade, ak tento žalobu zamietol, avšak kasačný súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia orgánu verejnej správy bude mať za to, že napadnuté rozhodnutie nie je v súlade so zákonom (§ 462 SSP).

Na konanie na kasačnom súde sa primerane použijú ustanovenia druhej časti SSP s výnimkou ustanovení o zmene a späťvzati žaloby (§ 452 SSP).

Trovy kasačného konania: Určenie subjektu rozhodujúceho o nároku na náhradu trov kasačného konania závisí od rozhodnutia kasačného súdu. Kasačný súd bude rozhodovať o nároku na náhradu trov konania vrátane nároku na náhradu trov konania na krajskom súde v prípade zmeny rozhodnutia krajského súdu (§ 462 SSP). Pokiaľ kasačný súd rozhodne o zastavení konania, o odmietnutí kasačnej sťažnosti alebo postúpení veci, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania, ktoré predchádzalo zrušeniu rozhodnutia krajského súdu. V prípade zrušenia rozhodnutia krajského súdu a vrátenia mu veci na ďalšie konanie bude aj o nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodovať konajúci krajský súd.

Ďalší priebeh konania: Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia a k vráteniu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, je krajský súd, ako aj orgán verejnej správy (v prípade zrušenia jeho rozhodnutia) viazaní právnym názorom kasačného súdu.

V prípade sťažnosti, ako prostriedku procesnej obrany, ktorého právna úprava obsiahnutá v § 152 až 162 SSP plne korešponduje s úpravou sťažnosti v § 239 až 250 CSP, odkazujeme na príslušnú časť čl. I tohto príspevku.

JUDr. Anita Filová

Náhrada za stratu času pri úkone advokátskeho koncipienta

JUDr. Ivan Syrový, PhD.

Autor sa v článku venuje rozdielnemu rozhodovaniu súdov v otázke priznávania náhrady za stratu času pri úkone, na ktorom sa zúčastní advokátsky koncipient mimo sídla advokátskej kancelárie. Kým niektoré súdy tento nárok priznávajú tak, akoby sa na úkone zúčastnil advokát, iné tento nárok vôbec nepriznávajú. Článok si kladie za cieľ poukázať na rozdielnu argumentáciu súdov s tým, že súčasný stav považuje za neudržateľný z pohľadu právnej istoty. Preto autor okrem argumentácie súdov pripája aj svoj názor na vec.

Úvod

Z § 24 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii vyplýva advokátovi okrem nároku na odmenu aj nárok na ďalšie finančné plnenia, medzi nimi aj na náhradu za stratu času. Následne podmienky priznania tohto nároku spolu s hodnotovým vyjadrením upravuje § 17 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej ako „advokátska tarifa“).

Pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je sídlom advokáta, za čas strávený cestou do tohto miesta a späť patrí advokátovi náhrada za stratu času vo výške jednej šesťdesiatiny výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu.

JUDr. Ivan Syrový, PhD.

ukončil externé doktorské štúdium na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky na Právnickej fakulte Univerzity Komenského

v Bratislave. Od roku 2008 doteraz pôsobí ako advokát. Vo svojej publikačnej činnosti sa venuje témam z rôznych odvetví práva, okrem trestného aj z oblasti obchodného, správneho a občianskeho. V roku 2015 bol zvolený Súdnu radou Slovenskej republiky za člena disciplinárneho senátu a je členom 1. odvolacieho senátu rozhodujúceho vo veciach sudcov.

polhodinu.

Náhrada za stratu času predstavuje finančnú kompenzáciu toho časového úseku, počas ktorého advokát nemôže poskytovať právne služby klientom, nakoľko sa presúva na úkon právnej pomoci mimo sídla svojej advokátskej kancelárie. S odkazom na ústavné právo na právnu pomoc vyjadrené v čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nemožno obmedzovať účastníka konania, aby bol povinný si zvoliť advokáta z miesta, kde sa právna pomoc bude poskytovať (napr. advokáta z mesta, kde sídli súd). „Obsahom práva na právnu pomoc garantovaného čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je možnosť každého na základe vlastnej úvahy zvoliť si zástupcu v konaní pred súdom, vyjmúc prípady obligatórneho zastúpenia. Je totiž výsostným

(slobodným) právom účastníka rozhodnúť koho ustanoví za svojho zástupcu v konaní pred súdom. Možnosť tejto voľby (úvahy) zákon neobmedzuje ani iným spôsobom nevymedzuje; jej kritériá sú autonómnou vecou účastníka konania“.¹ Uvedené platí napriek tomu, že úspešný účastník konania prenáša svoje náklady, vrátane náhrady za stratu času, na v spore neúspešnú protistranu. Mnoho účastníkov konania vníma voľbu advokáta so sídlom vzdialeným od sídla

1 Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 5 M Cdo 21/2009 z 9. 11. 2010.

súdu najmä pri menších sporoch ako nátlak a hrozbu, že ak nepríde k dohode, budú znášať trovy podstatne vyššie, ako by boli pri voľbe advokáta so sídlom v tom istom meste, ako je konajúci súd. V skutočnosti ale nárok na náhradu za stratu času je práve vyjadrením práva na slobodnú voľbu advokáta, klient si volí advokáta na základe vzťahu dôvery a nemôže byť obmedzovaný vo výbere tým, že miesto súdu je vzdialené sídlu advokáta. Bežne klient spolupracuje s advokátom v mieste svojho bydliska a v momente, keď sa stane účastníkom súdneho sporu, osloví advokáta, s ktorým dovtedy spolupracoval a bol spokojný s jeho službami a nebude vyhľadávať advokáta podľa sídla súdu. *Postup súdu smerujúci k tomu, že z nákladov na právne zastúpenie dochádza k vylúčeniu náhrad cestovného a náhrad za stratu času (v tomto prípade uplatňovaných v súvislosti s účasťou na pojednávaníach súdu) len preto, že sídlo advokátskej kancelárie sa nenachádza v obvode (okrese) sídla konajúceho súdu alebo bydliska účastníka konania, nezodpovedá sledovanému cieľu, tak ako to má na mysli § 142 až § 150 O. s. p.*²

2 Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 9. 11. 2010, sp. zn. 5 M Cdo 21/2009.

Nárok pri úkonoch koncipienta

Na prvý pohľad jednoznačná právna úprava v § 17 advokátskej tarify nachádza nejednoznačnú aplikáciu v otázke priznania nároku na náhradu za stratu času pri úkonoch realizovaných advokátskym koncipientom.

V nedávno vydanom komentári k advokátskej tarife sa autori venovali danému problému a konštatujú, že nárok prináleží advokátovi aj vtedy, ak úkon realizoval advokátsky koncipient.³

Na prvý pohľad jednoznačné konštatovanie, ktoré sa môže javiť aj ako samozrejmosť, nemá také jednoznačné vyjadrenie v súdnej praxi, preto sa v ďalšom texte budeme venovať argumentom ZA aj PROTI.

Existujúcu rozdielnosť súdnej praxe podporuje skutočnosť, že k danej otázke nezaujal jednoznačné stanovisko Najvyšší súd Slovenskej republiky, čo je dané aj tým, že dovolanie proti uzneseniu o trovách konania z dôvodu ich nesprávneho priznania nie je prípustné (§ 239 ods. 3 O. s. p.). Rovnako Ústavný súd Slovenskej republiky uvádza, že rozhodovanie o trovách konania pred súdmi zásadne patrí do právomoci všeobecných súdov. *Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle.*⁴

Skúsime preto uviesť dôvody za aj proti s odkazom na argumentáciu všeobecných súdov v konkrétnych veciach.

Dôvody na nepriznanie nároku

V konaní vedenom na Krajskom súde v Trenčíne sp. zn. 17Co/727/2015 pôvodne prvostupňový súd priznal úspešnej strane nárok na náhradu straty času aj za úkon, na ktorom sa zúčastnil advokátsky koncipient. Na odvolanie, krajský súd toto rozhodnutie zmenil a nárok nepriznal s odôvodnením, že *inštitút náhrady za stratu času advokáta, ktorým je finančná kompenzácia časovej straty, počas ktorej advokát v dôsledku prepravy nemohol efektívne vykonávať svoju činnosť odborného charakteru. Náhrada za stratu času v zmysle § 17 ods. 1 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. patrí advokátovi pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je jeho sídlom, a to za čas strávený cestou do tohto miesta a späť, teda jej zmyslom je paušálnym spôsobom kompenzovať príjem, ktorý by advokát za uvedený čas mohol dosiahnuť poskytovaním právnych služieb. ..Je zrejmé, že advokát nebol v dôsledku nevyhnutnosti prepravy svojej osoby na miesto konania pojednávania z objektívnych dôvodov limitovaný vo výkone svojej advokátskej praxe a aj v čase, ktorý substitučne splnomocnený advokátsky koncipient strávil cestou na pojednávanie, mohol vykonávať iné úkony právnej služby. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd konštatuje, že náhrada za stratu času je výlučne viazaná na advokáta, pretože iba v prípade poskytovania právnej služby osobne advokátom je splnená podmienka existujúceho objektívneho dôvodu, pre ktorý nemôže poskytnúť inú právnu službu.*⁵

3 Fiačan, I., Kerecman, P., Baricová, J., Hellenbart, V., Sedlačko, F. a kol. Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa). Komentár. 1. vydanie, Bratislava : C. H. Beck, 2015 str. 180.

4 Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 311/2013 z 30. 5. 2013

5 Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne 17Co/727/2015 z 22. 7. 2015.

Podobne Okresný súd v Bardejove rozsudkom 1C/173/2008 nepriznal úspešnému žalovnému (súd žalobu zamietol) nárok na náhradu za stratu času za účasť advokátskeho koncipienta na pojednávaní z dôvodu, že sa na úkone zúčastnila advokátska koncipientka s odôvodnením, že zo žiadneho právneho predpisu nevypláva právo na náhradu za stratu času advokátskeho koncipienta. *Právo na náhradu za stratu času advokátovi je upravené aj v § 24 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/91 Zb. o živnostenskom podnikaní (Živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Toto ustanovenie však neplatí primerane pre advokátskeho koncipienta (§ 63 ods. 2 zákona 586/2003 Z. z.). Advokátsky koncipient je v zmysle § 64 citovaného zákona v pracovnom pomere a jeho odmeňovanie sa spravuje pracovnoprávnymi predpismi. Náhradu za stratu času možno preto priznať iba v takom prípade, ak úkon právnej služby vykoná advokát v mieste, ktoré nie je jeho sídlom. Nakoľko na uvedených pojednávaníach na tunajšom súde sa zúčastnila advokátska koncipientka, ktorá je v pracovnoprávnom vzťahu s advokátom zastupujúcim žalovaného, náhradu za stratu času za pojednávania dňa 25. 3. 2011 a 5. 6. 2013 súd nepriznal.*

V danej veci ale odvolanie nepodal žalovaný čo do časti nepriznanej náhrady trov konania, ale len žalobca, ktorý žiadal nepriznať žiadne trovy. Odvolací súd potvrdil prvostupňové rozhodnutie, a pretože odvolanie nepodal žalovaný, neriešil nárok žalovaného v časti, v ktorej nárok nepriznal už prvostupňový súd.

Dôvody na priznanie nároku

V uznesení Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 11Co/91/2014 zo dňa 26. 5. 2015, súd priznal advokátovi – v tomto prípade právnomu zástupcovi vedľajšieho účastníka – náhradu za stratu času, aj keď sa na pojednávaní zúčastnil advokátsky koncipient.

V odôvodnení súd uviedol: „*Odvolací súd mal za to, že v danom prípade súd prvého stupňa nepostupoval správne a ak pri priznaní náhrady trov za právne zastúpenie nepriznal zástupcovi vedľajšieho účastníka aj náhradu za stratu času pri účasti na pojednávaní dňa 18. 2. 2014 a 2. 6. 2014, a to len z dôvodu, že právneho zástupcu zastupoval v konaní zamestnanec – advokátsky koncipient. Odvolací súd sa stotožňuje s argumentáciou vedľajšieho účastníka a v tejto v súvislosti považuje za dôležité zdôrazniť, že podľa § 16 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii, advokáta môže zastúpiť advokátsky koncipient alebo aj iný zamestnanec advokáta. Vzhľadom na túto skutočnosť potom úkony advokátskeho koncipienta, ktoré vykonáva v súvislosti so zastupovaním advokát vykonáva v mene advokáta a na jeho účet. Úkon advokátskym koncipientom v súdnom konaní je úkonom právnej služby advokáta, za ktorý zodpovedá advokát. Zo žiadnych ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a ani zo Zákona o advokácii nevyplýva, že by pri rozhodovaní o náhrade trov konania účastníka, ktorého zastupoval advokát sa mal uplatniť iný právny režim zohľadňujúci okolnosť, či posudzovanie úkonu vykonáva advokát alebo jeho koncipient.*“⁶

6 Uznesenie krajského súdu v Prešove sp. zn. 11Co/91/2014 zo dňa 26. 5. 2015

Zhrnutie argumentácie za a proti

Hlavný argument proti priznaniu nároku za stratu času za úkon advokátskeho koncipienta je ten, že inštitút náhrady za stratu času vnímajú ako kompenzáciu výlučne za čas, kedy advokát nemohol reálne odborne poskytovať právne služby, keďže sa presúval. Vychádza teda z doslovného znenia (doslovný výklad) § 17 advokátskej tarify s tým, že ak úkon realizoval advokátsky koncipient, advokát mohol zatiaľ poskytovať právne služby.

Argument za priznanie nároku hovorí, že advokát je oprávnený sa nechať zastúpiť advokátskym koncipientom, koncipient realizuje úkony v mene a na účet advokáta a neexistuje dôvod odchyliť sa od režimu náhrady, ktorý platí pri advokátovi.

Z uvedeného vyplýva aj podstata problému. Je strata času tak bytostne viazaná na úkon realizovaný advokátom, alebo to predstavuje kompenzáciu za čas, ktorý či už advokát alebo advokátsky koncipient musia stráviť presunom na a z miesta úkonu právnych služieb? Podľa nášho názoru odkaz na doslovné znenie neobstojí. To by potom aj iné ustanovenia advokátskej tarify

museli všade upravovať, že advokát a advokátsky koncipient má nárok..., čo ale je nesprávne, pretože advokátsky koncipient nerealizuje úkony vo svojom mene a na svoj účet, ale v mene a na účet advokáta, advokátsky koncipient nemá nárok, ten nárok má advokát aj za činnosť vykonávanú advokátskym koncipientom. Práve oprávnenie advokáta sa nechať zastúpiť inou osobou (len iným advokátom alebo v prípadoch, kde to zákon neobmedzuje advokátskym koncipientom) je rozhodujúce, že aj za takýto úkon má advokát nárok na náhradu za stratu času. Advokátsky koncipient predstavuje súčasť personálneho aparátu v advokátskej kancelárii, kde pri jeho neúčasti z dôvodu jeho presunu rovnako tak nemôže pripravovať podklady a vybavovať právnu agendu pre advokáta. Preto je plne na mieste kompenzovať stratu času náhradou v peniazoch. Samozrejme, uvedené platí v otázke priznávania nároku súdom. Čo sa týka nároku advokáta voči klientovi, tam je rozhodujúce znenie zmluvy o poskytnutí právnych služieb. Ak sa v nej klient dohodne s advokátom, že nárok na náhradu za stratu času nemá advokát vtedy, ak na úkon pošle za seba advokátskeho koncipienta, prednosť v takom prípade má táto dohoda. Ak ale žiadna dohoda o tom v zmluve nie je, aj vtedy podľa nášho názoru je advokát oprávnený účtovať klientovi nárok za stratu času za úkon realizovaný advokátskym koncipientom rovnako, akoby sa na úkone zúčastnil sám.

Na porovnanie, v Českej republike, kde je právna úprava najbližšia našej právnej úprave nepredstavuje otázka priznania nároku riešená v tomto článku problém. České súdy priznávajú nárok na stratu času za úkon vykonaný advokátskym koncipientom. Vychádza sa zo znenia § 26 ods. 2 zákona č. 85/1996 Sb. o advokácii⁷ ako aj zo znenia § 14 ods. 1 písm. a)⁸ vyhlášky č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právnických služeb (advokátní tarif).

7 Nestanoví-li zvláštní předpis jinak,¹²⁾ může advokát při jednotlivých úkonech právní pomoci zastoupit i zaměstnanec advokáta nebo advokátní koncipient.

8 (1) Advokátu náleží náhrada za čas promeškaný v souvislosti s poskytnutím právní služby
a) při úkonech prováděných v místě, které není sídlem nebo bydlištěm advokáta, za čas strávený cestou do tohoto místa a zpět,

9 Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 10Sžo/60/2014 z 25. 3. 2015

Záver

Napriek vyššie uvedenému, že Najvyšší súd Slovenskej republiky nezaujal jednoznačné stanovisko k nastolenej otázke, možno sa stretnúť s rozhodnutiami, ktoré podporujú záver o oprávnenosti priznania nároku za stratu času aj za úkon advokátskeho koncipienta. V konaní vedenom na Najvyššom súde SR sp. zn. 5 Obo 100/2011 síce odvolateľka namietala v otázke trov prioritne výpočtový základ, no aj účelnosť vynaložených trov za úkony, na ktorých sa zúčastnil advokátsky koncipient. Najvyšší súd vyslovil, že skutočnosť, že sa na pojednávaní zúčastnil advokátsky koncipient nie je dôvod, aby za tieto úkony nebola priznaná odmena. Nakoľko odvolateľka nenamietala výšku náhrad za stratu času a cestovné náhrady, odvolací súd ich priznal tak ako prvostupňový súd, teda vrátane nároku za stratu času za úkony, kde sa zúčastnil advokátsky koncipient a boli mimo sídla advokátskej kancelárie.

V konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžo/60/2014 prvostupňový krajský súd nepriznal úspešnému žalobcovi náhradu za stratu času za pojednávanie, kde nebol prítomný advokát, ale len advokátsky koncipient (prípustné zastúpenie v správnom súdnictve advokátskym koncipientom vzhľadom na charakter sporu ako sociálnej veci). Krajský súd uvedený zdôvodnil tým, že § 63 Zákona o advokácii nepriznáva advokátskym koncipientom nárok advokáta na odmenu a náhrady podľa uvedenej vyhlášky. Na odvolanie žalobcu podporené odkazom na rozhodnutia iných súdov najvyšší súd odvolaniu vyhovel a k otázke nároku uviedol: *Najvyššiemu súdu sa taktiež javí ako zmätočné rozhodnutie krajského súdu v časti o trovách konania, § 63 zákona č. 586/2003 Z. z. pritom znie: „Ak sa pracovný pomer advokátskeho koncipienta uzatvorený s advokátom, verejnou obchodnou spoločnosťou, komanditnou spoločnosťou alebo so spoločnosťou s ručením obmedzeným podľa § 62 ods. 1 písm. d) skončil, komora ho vyčiarke zo zoznamu advokátskych koncipientov ku dňu skončenia pracovného pomeru.“ Nie je preto zrejmé, aké dôvody, myšlienky a logické úvahy viedli krajský súd k vyslovenému záveru. Tieto nie sú zrejmé ani najvyššiemu súdu a zjavne nemôžu byť ani žalobcovi, ktorému O. s. p. priznáva rôzne práva, o. i. aj právo na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia.⁹*

Podľa nášho názoru, nastolený problém by sa mal jednoznačne vyriešiť v prospech priznania nároku za stratu času aj za úkon, na ktorom sa zúčastnil advokátsky koncipient a nielen advokát. Ako sme vyššie uviedli, advokátsky koncipient, ktorý sa presúva na úkon mimo sídla advokátskej kancelárie, rovnako ako advokát nemôže poskytovať právne služby klientom advokáta.

Z časového hľadiska je advokátsky koncipient rovnako limitovaný ako advokát. Navyše, opačný prístup a nepriznanie náhrady postihuje samotného klienta. Klient by pri svojom rozhodovaní, či bude súhlasiť so zastúpením advokáta advokátskym koncipientom neposudzoval samotnú kvalitu poskytnutých služieb, ale ekonomickú otázku. Účasť advokáta by sa pre klienta mohla stať ekonomicky výhodnejšia. Ak klient vyhrá súdny spor, náklady vynaložené na presun advokáta sa mu vrátia cez ich priznanie na vrub protistrany. Uvedené by neplatilo pri úkone realizovanom advokátskym koncipientom, dané náklady by išli na vrub klienta, aj keď bol v konaní úspešný. S uvedeným prístupom nemožno súhlasiť, náhrada za stratu času je účelne vynaloženým nákladom bez ohľadu na to, či na úkon ide advokát alebo advokátsky koncipient. ■

RESUMÉ

Náhrada za stratu času pri úkone advokátskeho koncipienta

Článok sa venuje aktuálnemu problému, kde súdy v rozhodnutiach o trovách konania odlišne pristupujú k nároku strany na náhradu za stratu času pri úkone, na ktorom sa zúčastnil advokátsky koncipient. Kým niektoré súdy nárok priznávajú tak, akoby sa na úkone zúčastnil advokát, iné nárok v celosti odmietajú a argumentujú tým, že sa jedná ide o náhradu, ktorá prináleží len vtedy, ak sa na úkone zúčastnil advokát. Pri absencii jednoznačného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky autor konfrontuje argumentáciu súdov, uvádza podporné argumenty pre záver, že náhrada za stratu času by sa mala rovnako priznávať pri úkone, na ktorom sa zúčastní advokátsky koncipient.

SUMMARY

Reimbursement for the Loss of Earnings in Relation to Legal Acts Performed by Trainee Lawyers

The article deals with the problem where courts in their decisions on costs of proceedings rule differently on claims seeking reimbursement for the loss of earnings for the time spent travelling in those cases where individual legal acts are performed by trainee lawyers. While some courts award reimbursement as if legal acts were performed by lawyers, other courts reject claims in their entirety arguing that such reimbursement may be awarded only for legal acts performed by lawyers. In the absence of an explicit judgement made by the Supreme Court of the Slovak Republic, the author compares arguments presented by courts, he provides arguments in support of the conclusion that the reimbursement for the loss of earnings should be awarded regardless of whether legal acts are performed by lawyers or by trainee lawyers.

ZUSAMMENFASSUNG

Vergütung für den Zeitverlust bei Handlung des Rechtsanwaltskonzipienten

Der Artikel widmet sich dem aktuellen Problem der unterschiedlichen Beurteilung des Anspruch der Partei auf den Ersatz des Zeitverlustes durch die Gerichte in den Entscheidungen zu den Prozesskosten bei einer Handlung, an der der Rechtsanwaltskonzipient beteiligt war. Manche Gerichte zuerkennen den Anspruch derart, als ob an der Handlung der Rechtsanwalt beteiligt wäre, andere hingegen weisen den gesamten Anspruch mit der Begründung ab, dass dies eine Vergütung ist, die lediglich dann zusteht, wenn an der Handlung der Rechtsanwalt beteiligt ist. Mangels einer eindeutigen Entscheidung des Obersten Gerichtes der Slowakischen Republik konfrontiert der Autor die Beweisführung der Gerichte, erwähnt unterstützende Argumente für die Schlussfolgerung, dass die Vergütung für den Zeitverlust gleichermaßen bei einer Handlung, an der der Rechtsanwaltskonzipient beteiligt ist, zuerkannt werden sollte.

Pokuta za dovolanie: Chybne pochopené tradície?¹

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

Posledná novela Občianskeho súdneho poriadku² zaviedla do nášho právneho poriadku dávno zabudnutý inštitút pokuty za súdivosť.³ Do § 243b ods. 7 sa doplnila druhá a tretia veta, ktoré znejú: „Ak dovolací súd vo veci podľa prvej vety dovolanie odmieta ako neprípustné alebo zamietá ako nedôvodné, môže uložiť advokátovi, ktorý dovolateľa zastupoval, pokutu do 500 eur. Advokát má proti dovolateľovi postih, ak dovolanie podal na jeho osobitný písomný príkaz.“

Účinnosť tejto novely je časovo obmedzená. Platí len do 1. júla 2016, odkedy sa stáva účinným § 452 ods. 2 Civilného sporového poriadku⁴ (ďalej len „CSP“), ktorý má rovnaké znenie ako § 243b ods. 7 OSP.

Tejto časti, dúfajme, poslednej novely Občianskeho súdneho poriadku a § 452 ods. 2 CSP je hodno venovať niekoľko riadkov, úvah a trochu kritiky. Účelom tohto článku je totiž preukázať to, že takto formulované ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a Civilného sporového poriadku nie sú v súlade s obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len: „ústava“) tak ako ho vykladá predovšetkým judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len: „ústavný súd“) a Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len: „ESLP“).

1 Prvá veta dôvodovej správy k § 452 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ktorý analyzujeme v tomto príspevku znie: „Novozavedené ustanovenie ods. 2 nadväzuje na historické tradície slovenského civilného procesu.“

2 Zákon č. 438/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

3 Pozri k tomu napríklad Mičura, M., Moys, Š.: Občiansky sporový poriadok, 2. vyd., Bratislava 1943.

4 Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok.

Úvodná metodologická poznámka⁵

Skôr, než sa začneme venovať analýze § 452 ods. 2 CSP,⁶ považujeme za potrebné vysvetliť, z akého dôvodu neberieme a ani nemôžeme vziať do úvahy odkaz v tomto ustanovení, ktorý znie takto (text zvýraznený autorom): Ak dovolací súd dovolanie odmietne ako neprípustné alebo zamietne ako nedôvodné **v prípade uvedenom v odseku 1...**

Ustanovenie § 452 ods. 1 CSP znie: Ak dovolací súd rozhoduje o dovolaní v obdobnej veci, ktorá už bola aspoň v piatich prípadoch predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania podaného tým istým dovolateľom, môže v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázať už len na svoje skoršie rozhodnutia a pokiaľ sa v celom rozsahu stotožňuje s ich odôvodnením, ďalšie dôvody už neuvádzať.

Z tohto ustanovenia vyplýva, že jeho **jediným účelom** je zjednodušenie odôvodnení dovolacieho súdu; iný účel v tomto odseku sa nedá hľadať.

Druhý odsek § 452 CPS však odkazuje na prípad uvedený v odseku 1. Takýto odkaz považujeme **za nepoužiteľný**⁷ z viacerých dôvodov.

Ako je definovaný prípad, na ktorý odkazuje § 452 ods. 2 CPS? Vecne (obdobná vec) alebo osobne (ten istý dovolateľ) alebo treba použiť oba aspekty prípadu? Ak **len vecne**, čo znamená obdobná vec? Taký pojem nie je nikde vysvetlený⁸ a zákonodarca sa jeho použitím zjavne chcel len vyhnúť pojmu rovnaká vec alebo tá istá vec, ktorá by však zakladala prekážku rozsúdenej veci.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

pôsobí na Ústave európskeho práva a oddelenia medzinárodného práva Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach; v rokoch 2000 – 2006

sudca a predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky; člen Súdného dvora Európskej únie vo funkcii generálneho advokáta v rokoch 2006 – 2012.

Ak **len osobne**, tak z akého dôvodu sa v § 452 ods. 2 CSP neustanovuje o tom istom dovolateľovi, ktorý však musí byť zastúpený advokátom, kým podľa § 452 ods. 1 CSP ide o toho istého dovolateľa, bez ohľadu na to, či musí alebo nemusí byť povinne zastúpený advokátom.

Napokon, ak by sa v § 452 ods. 2 CSP výraz: „v prípade uvedenom v odseku 1“ mal vecne aj osobne identifikovať s obdobnou vecou a tým istým dovolateľom, potom by vznikla ďalšia otázka. Ako by sa malo postupovať v prípade, ak nepôjde o toho istého dovolateľa, ale **iného dovolateľa**, ktorý však podal dovolanie v obdobnej veci, ktorá už bola aspoň v piatich prípadoch predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania podaného iným dovolateľom, pričom tento dovolateľ o tých piatich prípadoch, po prvý vedel alebo po druhý nevedel? Podľa všetkého by tento iný dovolateľ nemohol byť pokutovaný, pretože nie je tým istým dovolateľom. Vieme, nedáva to veľa zmyslu, ale tieto výkladové problémy sú pevne spojené s § 452 ods. 1 CSP a nedajú sa, ako sa zdá, riešiť tak, aby sme sa nedostávali do začarovaného kruhu argumentácie.

Záver z týchto úvah je pomerne jasný.

Odkazujúca právna norma je sama osebe nepoužiteľná; vždy je potrebné aplikovať normu, na ktorú odkazuje. Odkazujúca norma však musí obsahovať taký odkaz, ktorý umožní aplikovať normu, na ktorú odkazuje. V prípade, že odkaz je neurčitý alebo nejasný, pokiaľ ide o rozsah použitia normy, na ktorú sa odkazuje, potom je takýto odkaz neúčinný.

Ak sa k tomu pridá aj nejasné a neurčité znenie normy, na ktorú odkazujúca norma odkazuje, tak dochádza k zmareniu zámeru zákonodarcu odkazom dosiahnuť sledovaný cieľ, ktorým je v tomto prípade uloženie pokuty za dovolanie, ktoré bolo odmietnuté alebo zamietnuté.

A to je prípad § 452 ods. 2 CSP, ktorý síce obsahuje odkazujúcu normu na § 452 ods. 1 CSP, ale tento odkaz je formulovaný spôsobom, ktorý nereflektuje obsah normy uvedenej v § 452 ods. 1 CSP, pričom naposledy citovaný paragraf je, z hľadiska jeho výkladu a aplikácie, nejasný a neurčitý, keďže používa aj pojmy, ktoré nemajú žiaden definičný odbor (legálny alebo vytvorený judikatúrou).

V ďalšom texte teda odhliadame od odkazovej normy uvedenej v § 452 ods. 2 CSP.

Právo na prístup k súdu ako súčasť základného práva na súdnu ochranu a jeho obmedzenie

Jedna z najvýznamnejších súčastí základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) je právo na prístup k súdu. Právom na prístup k súdnej ochrane rozumieme vo všeobecnosti to, že každý, kto splní zákonné predpoklady prípustnosti (čl. 46 ods. 4 ústavy) jeho návrhu (žaloby alebo inak označeného podania, ktorým začína konanie pred súdom) má právo na to, aby súd o takom podaní konal a vecne rozhodol. Ak podanie nie je prípustné, súd je oprávnený a súčasne povinný ho odmietnuť.

Právo na prístup k súdu nie je absolútnym právom, a preto ho možno, rovnako ako základné právo na súdnu ochranu, z určitých dôvodov obmedziť.⁹ Takýchto obmedzení je pomerne dosť; len ako príklad uvedieme povinné právne zastúpenie, určenie veku, po dosiahnutí ktorého má účastník spôsobilosť samostatne konať pred súdom, zaplatenie súdnych poplatkov, preddavkov na trovy dôkazov a tak by sa dalo pokračovať.

Všetky obmedzenia práva na prístup k súdu majú však spoločného menovateľa. Žiadne obmedzenie práva na prístup k súdu nesmie vytvárať takú prekážku, ktorá by v konečnom dôsledku znamenala odopretie tohto prístupu, inak povedané, prekážku, ktorá by zasiahla do samotnej podstaty práva na prístup k súdnej ochrane. Navyše, takéto prekážky musia bezvýnimočne sledovať legitímny cieľ a využívať len také prostriedky, ktoré sú v rozumnej rovnováhe k sledovanému cieľu.

Ak vezmeme do úvahy pojem obmedzenia práva na prístup k súdnej ochrane, potom je viac menej jasné, že nové § 243b ods. 7 OSP a § 452 ods. 2 CSP sú takýmto obmedzením.¹⁰ Ide o obmedzenie, ktoré sa uplatňuje v dovolacom konaní, v ktorom sa musia uplatňovať princípy spravodlivého procesu, vrátane práva na prístup k dovolaciemu súdu.¹¹ Jeho účelom je

5 Vyslovujem poďakovanie kolegovi docentovi Marekovi Števkovi, ktorý ma argumentačne presvedčil, že bez tejto poznámky by môj príspevok bol „nedopečený chlebk“.

6 Táto metodologická poznámka platí aj pre § 243b ods. 7 OSP.

7 Pod nepoužiteľnosťou pre tento prípad rozumieme to, že pre výklad normy ustanovenej v § 452 ods. 2 CSP nepovažujeme za relevantný predpoklad v jej hypotéze, ktorý znie: v prípade uvedenom v odseku 1...

8 Pojem: „obdobná vec“ nie je vysvetlený v Civilnom sporovom poriadku; nemá však ani žiadne teoretické základy a preto sa nedá príliš optimisticky očakávať, že takýto pojem vytvorí, iba na účely ukladania pokút, judikatúra.

9 Rozhodnutie ESLP z 13. októbra 2009, Matteredne proti Nemecku, č. 4041/06 (The “right to a court” is not absolute. It may be subject to limitations permitted by implication because the right of access by its very nature calls for regulation by the State).

10 Dôvodová správa k § 243b ods. 7 OSP, zjavne doplnenému v priebehu legislatívneho procesu v Národnej rade Slovenskej republiky neexistuje. Takýto prístup je prekvapujúci, pretože je zjavné, že norma je obmedzením základného práva na súdnu ochranu a preto jej náležité odôvodnenie by malo byť prirodzenou súčasťou návrhu. Zjavne sa však uplatní časť dôvodovej správy k § 443 (v platnom znení CSP je to § 452), ktorá znie: „Novozavedené ustanovenie ods. 2 nadväzuje na historické tradície slovenského civilného procesu. V skorších

právných úpravách, napr. v občianskom súdnom poriadku, zák. čl. 1 z roku 1911 bol obsiahnutý inštitút tzv. pokuty pre súdivosť, ktorú navrhovateľ v modifikovanej právnej podobe preberá do súčasnej právnej úpravy a to z dôvodu motivovania advokátov, aby nepodávali dovolania, ktoré celkom zjavne zbytočne zaťažujú NS SR. Advokát, ako súčasť justičného prostredia v širšom zmysle, má v týchto prípadoch plniť funkciu prvotnej redukcie dovolacieho nápadu a ako osoba právne znalá má vedieť vyhodnotiť šikanózne návrhy sporových strán na dovolací preskum.“

11 V náleze Ústavného súdu Českej republiky z 19. 11. 2015, sp. zn. I. ÚS 354/15 sa k tomu trefne uvádza: „Přestože dovolání přestává mimořádný opravný prostředek, jehož existence sama nepoživá ústavněprávní ochrany, rozhodování o něm – je-li už takový opravný prostředek v právním řádu zaveden – není vyjmuté z rámce ústavněprávních principů a ústavně zaručených práv a svobod. Je tudíž třeba při něm respektovat mimo jiné i základní právo účastníků na spravedlivý proces.“

12 Máme na mysli OSP aj CSP.

13 K tomu ESLP v rozsudku z 26. júla 2005 Podbielski a PPU Polpure proti Poľsku, č. 39199/98, § 65 uviedol: „It is true that no right to appeal in civil cases can be inferred from the Convention and that, given the nature of appeal proceedings and the fact that a person has already had his case heard before the first-instance court, the State would in principle be allowed to put even **strict limitations on access to a court of appeal.**“

účinne vplývať, hrozbou pokuty, na rozhodnutie advokáta a účastníka konania či podá alebo nepodá dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok. V ďalšom texte preskúmame či takáto pokuta obstojí vo svetle existujúcich poznatkov o povahe a ústavnosti obmedzení práva na prístup k súdnej ochrane; citované ustanovenia podrobíme aj jednoduchému testu primeranosti. Pozrieme sa aj na to, že či taká úprava neporušuje ústavný princíp rovnosti účastníkov civilných sporov.

Legitímny cieľ pokuty podľa § 243b ods. 7 OSP a § 452 ods. 2 CSP?

Účelom a cieľom sankcie ustanovenej v § 243b ods. 7 OSP ako aj § 452 ods. 2 CSP je zabrániť podávaniu neprípustných a nedôvodných (neopodstatnených) dovolaní a prispieť takouto hrozbou k odbremeneniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len: „najvyšší súd“) od prejednávania a rozhodovania mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré sú buď neprípustné alebo neopodstatnené.

Takýto cieľ novej procesnej úpravy¹² vyzerá na prvý pohľad ako legitímny;¹³ najvyšší súd by nemal byť zahľcovaný dovolaniami, ktoré sú len formálnym využitím ďalšieho opravného konania. Analyzované ustanovenie však pripúšťa možnosť uloženia pokuty do 500 eur nielen v prípade neprípustných dovolaní,¹⁴ t. j. tých, u ktorých nie sú splnené procesné podmienky, ale dovoľuje takto postihnúť advokáta (a účastníka konania) aj v prípade neopodstatneného dovolania, ktoré bolo zamietnuté z vecných dôvodov. Takáto možnosť je, podľa nášho názoru, už mimo legitímneho cieľa novej úpravy.

Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom.

Ak advokát podá dovolanie vo veci, v ktorej sa uplatňuje nová právna úprava, prípadne existujú rozličné výklady toho istého právneho problému¹⁵ alebo pôjde o výklad a použitie práva Európskej únie, prípadne práva Rady Európy, tak zamietnutie jeho dovolania pre iný právny názor senátu najvyššieho súdu by v žiadnom prípade nemalo byť sankcionované pokutou do 500 eur. Takéto dovolania totiž umožňujú vytváranie súdnych doktrín, prispievajú k zjednocovaniu rozhodovania nižších súdov a sú nezastupiteľné pri budovaní právnej istoty a predvídateľnosti rozhodovania súdov.

Z toho vyplýva, že § 243b ods. 7 OSP a § 452 ods. 2 CSP sa v časti, v ktorej dovoľuje postihnúť advokáta pokutou do 500 eur aj za podanie dovolania, ktoré bolo zamietnuté z vecných dôvodov, dostal za hranice legitímneho cieľa.

Vrátíme sa ešte k sankcionovaniu dovolaní, ktoré boli odmietnuté pre neprípustnosť. Zdá sa, že takto formulované právne pravidlo nemá oporu vo výkladových pravidlách samotného Civilného sporového poriadku.

Podľa čl. 5 CSP zjavné zneužitie práva nepoživá právnu ochranu. Súd môže odmietnuť a sankcionovať žaloby a iné procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva alebo vedú k nedôvodným prieťahom v konaní.

Vo svetle tohto článku Civilného sporového poriadku si nevieme predstaviť uloženie pokuty do 500 eur za podanie neprípustného dovolania, ak súčasne by nešlo o zjavné zneužitie práva podať dovolanie; sankcia bez opory v právnom závere o zjavne neprípustnom dovolaní by sa, podľa všetkého, rovnako dostala za hranice legitímneho cieľa takto ustanovenej pokuty.

Samozrejme, tieto úvahy platia aj pre zamietnutie dovolania ako neodôvodneného; podľa citovaného výkladového pravidla v čl. 5 CSP by malo ísť o zjavnú neopodstatnenosť dovolania a len vtedy by bolo možné uložiť pokutu do 500 eur.

§ 243b ods. 7 OSP a § 452 ods. 2 CSP: Porušenie rovnosti účastníkov konania

Sankcia ustanovená § 243b ods. 7 OSP dopadá na advokáta a jeho klienta, účastníka konania, ak mu na podanie dovolania dal písomný príkaz.

V dovolacom konaní musí dovolateľa povinne zastúpiť advokát; to neplatí, ak dovolateľ sám má právnické vzdelanie alebo má také vzdelanie jeho zamestnanec (člen), ktorý zaňho koná (§ 241 ods. 1 OSP). Z tohto paragrafu je zjavné, že existuje skupina dovolateľov, ktorých nemusia zastúpiť advokáti. Ak však nie sú zastúpení advokátom, potom aj pri podaní neprípustného alebo neopodstatneného dovolania nemôžu byť postihnutí pokutou do 500 eur.

Od 1. júla 2016 je účinný § 429 ods. 1 CSP, podľa ktorého dovolateľa musí v dovolacom konaní zastupovať advokát. Dovolanie a iné podania dovolateľa musí spísať advokát. To neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má právnické vzdelanie druhého stupňa alebo je dovolateľom právnická osoba a osoba, ktorá za ňu koná alebo jej zamestnanec má právnické vzdelanie druhého stupňa.

Podľa § 18 OSP účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie, t. j. majú, ak sa nachádzajú v porovnateľnom postavení, rovnaké procesné práva a musia plniť rovnaké procesné povinnosti. Podľa čl. 6 ods. 1 CSP strany majú v konaní rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možností uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany.

Z hľadiska možnosti uložiť sankciu do 500 eur však zákon (OSP aj CSP) vytvára, pokiaľ ide o účastníkov konania, dve skupiny dovolateľov.

Prvú skupinu dovolateľov tvoria účastníci, ktorí musia byť zastúpení advokátom. Druhá skupina dovolateľov nemusí byť povinne zastúpená advokátom.

Dovolatelia, ktorí sú povinne zastúpení advokátom, podávajú svoje dovolania pod hrozbou pokuty do 500 eur; navyše, musia dať na také dovolanie písomný príkaz (neviem si predstaviť advokáta, ktorý za daného právneho stavu by si nevyžiadal písomný príkaz na podanie dovolania). V takom prípade im vzniká procesná povinnosť hmotnoprávneho charakteru (právo advokáta na postih).

Dovolateľ, ktorý nepotrebuje povinné zastúpenie advokátom,¹⁶ sa nemusí obávať dopadu pokuty do 500 eur bez ohľadu na to, či splní predpoklady prípustnosti alebo opodstatnenosti svojho dovolania.

Na takéto odlišné zaobchádzanie s dovolateľmi¹⁷ však niet žiadneho rozumného dôvodu; dovolateľov nemožno rozlišovať, z hľadiska ukladania procesných sankcií, na takých, ktorí sú povinne zastúpení advokátom a ktorí také povinné zastúpenie nepotrebujú. Len povinnosť právneho zastúpenia advokátom nemôže ospravedlniť odlišné, priaznivejšie alebo naopak, prísnejšie zaobchádzanie s účastníkom konania, ktorý podal dovolanie. V oboch prípadoch ide o dovolateľov, čo považujeme za rozhodujúci znak ich porovnateľného postavenia. Preto aj možné sankcie za podanie neprípustného alebo neopodstatneného dovolania by mali byť rovnaké a mali by byť ukladané za rovnakých procesných predpokladov.

Z uvedeného sa dá uzavrieť, že § 243b ods. 7 OSP a § 452 ods. 2 CSP výrazne porušuje ústavný a zákonný princíp rovnosti účastníkov dovolacieho konania (čl. 47 ods. 3 ústavy a § 18 OSP, čl. 6 CSP).

Problémy s rovným postavením dovolateľov však vyvoláva aj to, že pokutu do 500 eur môže najvyšší súd uložiť ak dovolanie odmieta ako neprípustné.

Podľa § 447 CSP dovolací súd odmieta dovolanie, ktoré bolo podané oneskorene; bolo podané neoprávnenou osobou, smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, nemá náležitosti podľa § 428 neboli splnené podmienky podľa § 429; nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo, ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 432.

Vzhľadom na to, že § 452 ods. 2 CSP¹⁸ má v hypotéze len predpoklad na uloženie pokuty, spočívajúci výlučne v neprípustnosti dovolania, tak takúto pokutu nebude možné uložiť ak dovolací súd odmieta dovolanie, ktoré bolo podané oneskorene; bolo podané neoprávnenou osobou; nemá náležitosti podľa § 428; neboli splnené podmienky podľa § 429 a napokon, ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 432.

I v týchto prípadoch vzniká otázka rovnosti účastníkov; z akého dôvodu nemajú byť sankcionovaní tí dovolatelia, zastúpení advokátom, ktorí, napríklad oneskorene podajú dovolanie?

14 ESLP uznal, že uloženie poplatku 250 eur za zneužitie podať ústavnú sťažnosť na Federálny ústavný súd Nemecka je v súlade s čl. 6 ods. 1 dohovoru; sťažovateľka bola samotným súdom vopred upozornená, že jej sťažnosť nespĺňa základné predpoklady prípustnosti (sťažovateľka nevyčerpala všetky dostupné domáce prostriedky nápravy) a napriek tomu zotrvala na sťažnosti, ktorá bola odmietnutá pre neprípustnosť. Pozri rozhodnutie ESLP z 13. októbra 2009, Matterne proti Nemecku, č. 4041/06. 1 časť.

15 Stačí sa pozrieť na rozhodovanie niektorých senátov najvyššieho súdu v civilných a obchodných veciach; nezriedka sa v tej istej veci prijímajú odchylné právne názory; naposledy to bolo zjednocovanie pojmu: Odňatie možnosti konať pred súdom.

16 A to ani v prípade, že by sám bol advokátom; dôležité je, že nie je zastúpený advokátom.

17 Na účel tohto príspevku neuvažujeme o prokurátorovi ako dovolateľovi (§ 426 CSP), hoci pokutu do 500 eur za neprípustné alebo nedôvodné dovolanie nemožno uložiť a to tiež indikuje porušenie princípu rovnosti v civilnom spore.

18 Podľa Občianskeho súdneho poriadku je situácia takmer totožná.

Na túto otázku niet uspokojivej odpovede a je zjavné, že chyba previazanosť § 452 ods. 2 s § 447 CSP.

Zákonodarca by sa však mal vyvarovať toho, aby sa špekulovalo o spôsobe rozhodovania o dovolaní, ktoré sa odmieta. Preto by bolo oveľa vhodnejšie, ak by bol § 447 formulovaný takto:

Dovolací súd odmietne dovolanie **ako neprípustné**, ak nastanú prípady pod a) až f).

Závery a malé odporúčania

Ustanovenie § 243b ods. 7 OSP a § 452 ods. 2 CSP by v teste ústavnosti mohlo obstať, ak by upravovalo možnosť pokuty pre podanie zjavne neprípustného dovolania pre všetkých dovolateľov bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú povinne zastúpení advokátom; text citovaného paragrafu je však jasný. Diskriminuje skupinu dovolateľov, ktorí sú povinne zastúpení advokátmi. Táto norma preto nespĺňa kritériá, ktoré sú kladené na prípustné obmedzenia práva na prístup k (dovolaciemu) súdu.

Okrem toho by mala takáto pokuta postihovať všetky prípady odmietnutých dovolaní; neprípustné dovolania zaťažujú najvyšší súd rovnako ako dovolania, ktoré sú podané oneskorene alebo neoprávnenými osobami, či bez potrebných náležitostí.

Aj uloženie pokuty do 500 eur za nedôvodné dovolanie sa musí vyrovnávať s čl. 5 CSP a k uloženiu takej pokuty by mal najvyšší súd pristúpiť len vtedy, ak pôjde o zjavnú nedôvodnosť dovolania.

Nazdávame sa, že uloženie pokuty podľa § 243b ods. 7 OSP alebo § 452 ods. 2 CSP za odmietnutie/zamietnutie dovolania by malo viesť k podaniu sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy; inej procesnej obrany totiž niet, pretože o pokute rozhoduje v dovolacom konaní najvyšší súd a proti jeho rozhodnutiam už nie je prípustný žiaden opravný prostriedok.

Dalo by sa však uvažovať aj o tom, že pred uložením takej pokuty by najvyšší súd prerušil konanie podľa § 109 ods. 2 OSP a podal by návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov, v ktorom by argumentoval nesúladosť § 243b ods. 7 OSP s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy.

Nuž, a úplne ideálne by bolo, ak by si zákonodarca uvedomil, že nové právne normy sú niečo ako software, ktorý potrebuje nezriedka doladiť a pristúpiť by k novelizácii, predovšetkým § 452 ods. 2 CSP.

Aj bez oprávnenia na legislatívnu iniciatívu si preto dovoľíme na záver uviesť, že ak sa chcelo dosiahnuť to, čo je legitímne, t. j. zabrániť nezmyselným, opakujúcim, formálnym a prieťahy sledujúcim dovolaniam, potom by malo byť znenie § 452 CSP asi nasledovné:

- (1) Ak dovolací súd rozhoduje o dovolaní v obdobnej veci,¹⁹ ktorá už bola aspoň v piatich prípadoch predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania podaného tým istým dovolateľom, môže v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázať už len na svoje skoršie rozhodnutia a ak sa v celom rozsahu stotožňuje s ich odôvodnením, ďalšie dôvody už neuvádzať.
- (2) Ak dovolací súd odmietne alebo zamietne dovolanie v obdobnej veci uvedenej v odseku 1, môže dovolateľovi uložiť pokutu do 500 eur; ak je dovolateľ povinne zastúpený advokátom, uloží sa pokuta advokátovi. Advokát má právo postihu voči svojmu klientovi, ak dovolanie podal na jeho výslovný písomný pokyn. ■

19 A na tomto mieste pripomíname nevyhnutnosť legálne definovať pojem: „obdobná vec“. To je však úloha nad rámec tohto príspevku.

RESUMÉ

Pokuta za dovolanie: Chybné pochopené tradície?

Príspevok sa venuje zákonnej možnosti najvyššieho súdu uložiť pokutu za neprípustné alebo neopodstatnené dovolanie. Autor po analýze ustanovení, ktoré takúto možnosť upravujú, dochádza k viacerým záverom a odporúčaniam. Zákonná úprava je podľa neho nejasná, nepresná, diskriminačná a z toho dôvodu nepoužiteľná v súdnej praxi. Preto by bolo vhodné, aby sa kritizovaná úprava, ak má dosahovať svoj účel, novelizovala. Záver článku patrí návrhu takej novely.

SUMMARY

A Fine for Extraordinary Appeal. Misunderstanding of Traditions?

Article deals with the legal possibility of the Supreme Court to impose a fine for an inadmissible or a groundless extraordinary appeal. Author analyses the current legal provisions which provide for this possibility and comes to a couple of conclusions and recommendations. Legal provisions concerned are unclear, imprecise, discriminatory and thus in court's decision making inapplicable. In order to secure their proper functioning author proposes to amend them along with the wording of that amendment.

ZUSAMMENFASSUNG

Geldstrafe für Revision: Falsch begriffene Traditionen?

Der Beitrag widmet sich der gesetzlichen Möglichkeit des Obersten Gerichtes, unzulässige oder unbegründete Revision zu sanktionieren. Der Autor kommt nach der Analyse der Bestimmungen, durch die diese Möglichkeit geregelt wird, zu mehreren Schlussfolgerungen und Empfehlungen. Die gesetzliche Regelung ist seinem Ermessen nach undeutlich, unpräzise, diskriminierend und demzufolge in der gerichtlichen Praxis unanwendbar. Deswegen wäre es zweckdienlich, die kritisierte Regelung, sofern sie ihren Zweck erreichen soll, zu novellieren. Das Ende des Artikels gehört dem Entwurf einer solchen Novelle.

Mala herba cito crescit alebo keď dvaja robia to isté...

doc. JUDr. Marek Števček, PhD.

„(Právnik) má sklon prisuzovať právu legitimizačnú (ospravedlňujúcu) schopnosť. Tu ovšem právni norma, ani její aplikace na nějaký skutkový stav, nemá. Právo má schopnost legalizačnú, ale to, co právo prohlásí za legální, nemusí ještě být ani zdaleka legitimní. Křivda zůstane křivdou, i když je v souladu s právem“

Karel Čermák¹

1 Čermák, K.: Četba bez účty a půvabu čili prázdny konec rudého člověka (nad Světlanou Alexijevičovou). Bulletin advokacie 12/2015, s. 65.

2 Doslova „burina rastie rýchlo“, v prenesenom význame: skrýva sa pravá podstata veci. Treba upozorniť na to, že rovnakú latinskú sentenciu pred časom použil ako názov svojho článku profesor Eliáš (porovnaj Eliáš, K.: *Mala herba cito crescit*. O zneužití oprávnění drobných a menšinových akcionářů. Bulletin advokacie 5/2000, s. 7 a nasl.), no jeho článok sa týkal úplne inej problematiky.

Keď sa človek púšťa verejne do polemiky s autoritou v odbore, musí mať na to pomerne pádny dôvod. Profesor Mazák autoritou bezo sporu je, a tento článok je (rovnako dosť nesporne) polemický s jeho príspevkom publikovaným v tomto čísle Bulletinu slovenskej advokácie. Na otázku, ktorý je onen pádny dôvod vzniku našej reakcie, je už odpoveď o poznanie zložitejšia. Tkvie v dvoch relevantných argumentoch – tým prvým je, pochopiteľne, nesúhlas s niektorými názormi obsiahnutými v spomínanom článku pána profesora. Druhým potom fakt, naznačený latinskou floskulou v nadpise našej reakcie.² Nesprávne názory sa šíria pomerne rýchlo a majú tú podivuhodnú vlastnosť, že utvrdzujú čitateľa v povedomí o niečom, čo tento čitateľ nezriedka vníma pomerne povrchno, pričom názor autority mu spravidla „stačí“. Čím väčšia je neznalosť čitateľa o podstate problému, a zároveň čím väčšia autorita v diskusii vystupuje, o to rýchlejšie sa zakorení predstava o povahe inštitútu.

Presne to sú dôvody, pre ktoré ponúkame interpretačnú alternatívu.

O čom sa vlastne píše

Inštitút analyzovaný v oboch príspevkoch možno nazvať staronovým, avšak vzhľadom na značný časový odstup od zlomkov historického povedomia o ňom znesie i adjektívum „nový“. Preto považujeme za potrebné oboznámiť čitateľa s historickou podstatou skúmaného inštitútu.

Predovšetkým, pomenovanie „pokuta za dovolanie“ je nesprávne a mätúce – zákonodarca nikoho nikdy nepokutoval, a ani pokutovať nebude, za „dovolanie“. Správny, a v mnohom osvetľujúci názov tohto staronového inštitútu je „**pokuta za súdivosť**“. Vždy predstavoval, a predstavuje i vo svojej inkarnovanej podobe sankciu za zneužívanie súdnej moci. Ťažko hovoriť o zneužívaní, ak strana sporu legitímne využije svoje ústavné právo uplatniť opravný prostriedok – presne do tohto svetla stavia podstatu problému argumentácia profesora Mazáka. Zneužívanie nastáva pri **účelovom opakovaní uplatnenia opravného prostriedku zjavne nesledujúc legitímny cieľ**. Nejde, a pokiaľ je nám známe, nikdy v histórii ani nešlo o prípad sankcie za **jedno konkrétne dovolanie; inak povedané, podstata „súdivosti“ tkvie v bezúčelnom opakovaní**

doc. JUDr. Marek Števček, PhD.

je vysokoškolský pedagóg na PF UK v Bratislave a bývalý predseda komisie pre rekodifikáciu civilného práva procesného.

opravných prostriedkov, pričom je všetkým „nad slnko jasnejšie“, že ide o číry formalizmus, a nie o reálne uplatňovanie práva na súdnu ochranu (porovnaj ďalšie výklady).

Pokutu za súdivosť obsahovali vo svojich ustanoveniach všetky relevantné civilné procesné predpisy na našom území. Už *Prozatímní soudní řád civilním pro Uhry, Chorvatsko, Slovensko, vojvodství Srbské a Banát Temešský* zo 16. septembra 1852 ustanovoval pod rubrikou „Jak se má trestati zneužívání prostředkův právních“ v § 352 toto:

Pro svévolné apelace, revise, rekursy a stížnosti zrušovací potrestati se mají strany pokutou peněžitou od desíti až do tří set zlatých anebo přiměřeným trestem vězení, advokáti pak podle řádu advokátního. Obzvláště přísně trestati se má všeliké zneužívání apelace z rozsudkův, vynešených v následku nestání obžalovaného, nebo dluhu přiznaného a zneužívání stížnosti na dva rozsudky nebo výměry stejného znění.

Prvou koncepčnou uhorskou kodifikáciou civilného procesu bol zákonný článok LIV z roku 1868 o občanskom pravotnom poriadku, ktorý pokutu za súdivosť ustanovoval v § 293 – zotrval v podstate na pokute 300 zlatých i na prioritizácii „pravotára“ (dnešného advokáta) ako prioritizovaného subjektu právnej povinnosti.

Oveľa vydarenejšou kodifikáciou bol uhorský občiansky súdny poriadok z roku 1911 (zákonný článok I/1911). Ten v § 544 zakotvoval pod rubrikou „Pokuta pre sudičství a pre podanie neprípustného dovolania“³ nasledovné:

(1) Keď dovolací súd zamietne dovoláciu žiadosť strany podanú proti dvom rovnakým rozsudkom a spozná, že dovolanie bolo zjavne bezzákladné, odsúdi ju ako sudiča na pokutu do päťtisíc Ks, podľa okolností sporu a podľa miery sudičstva. Na zaplatenie pokuty do päťtisíc Ks má byť odsúdený aj ten, kto podá dovolanie proti rozsudku, proti ktorému je dovolanie podľa zákona bezpochyby vylúčené.

(2) Za pokutu zodpovedný je v prvom rade advokát, ktorý podpísal dovolanie, tebt advokát má postihové právo proti svojmu klientovi len v tom prípade, keď podal dovolanie na jeho osobitný písomný príkaz.

Pokutu pre súdivosť obsahoval aj rakúsky civilný poriadok súdny (zákon č. 113/1895 ř. z. o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní). V ust. § 512 stanovoval, že „shledá-li dovolací soud, že dovolání bylo podáno svévolně nebo pouze kvůli průtahu věci, budiž dovolatelovi neb podle okolností jeho advokátu uložen trest pro svévoli“.

Spoločným menovateľom tejto historickej tradície je, že **bolo možné trestať stranu a advokáta už za jediné zjavne neprípustné či nedôvodné („bezzákladné“) dovolanie – preventívna hrozba sankcie jednoznačne plnila funkciu akéhosi varovania pred zneužívaním súdnej moci**. Civilný sporový poriadok prevzal oveľa zjemnenejšiu verziu tohto inštitútu, a neumožňuje trestať pre svojvôľu akékoľvek dovolania (porovnaj ďalšie výklady).

Zmysel a účel (pohľad apriórny)

Už od Aristotela (a možno ešte skôr) sa európska intelektuálna tradícia pýta po **príčine** (*aitía*) a **zmysle, účele** (*telos*) vecí. Odtiaľ i názov „teleologický výklad“, ktorý a propos prioritizuje i Civilný sporový poriadok.⁴ Z tohto pohľadu sa zmysel pokuty pre súdivosť odкрýva pomerne ľahko, ak identifikujeme správne predikáty.

Súdivosť je bezúčelové, formálne a zjavne bezúspešné uplatňovanie „práva“. Žiadnym „fingovaným sporom“ nemôže objektívne právo poskytovať ochranu. Už z článku 1 CSP (a napokon, zo samotnej podstaty civilného procesu) vyplýva, že súdna ochrana sa poskytuje **porušenému alebo ohrozenému subjektívnemu právu**. A contrario, ak subjektívne právo porušené ani ohrozené nie je, neposkytuje sa mu ochrana.⁵

Interpretáciu pritom vyžadujú dva pojmy, zjavnosť neexistencie porušeného ani ohrozeného práva (A), a neposkytnutie ochrany (B).

A.

Zjavná neexistencia porušeného ani ohrozeného práva (a vlastne subjektívneho práva vôbec) sa vyjaví systematickým výkladom tých inštitútov Civilného sporového poriadku, ktorých nor-

3 Tento názov je už z lexikálneho hľadiska „zmodernizovaný“ prvorepublikovou doktrínou, pôvodný názov uvádzame pre jeho nostalgickú úsmevnosť, znel: Peňažná pokuta pre urputné pravotenie a pre podanie vylúčenej dovolacej žiadosti.

4 Porovnaj článok 3 CSP.

5 Vo svojej podstate sa „hrá“ o oveľa dôležitejšiu otázku perspektívneho alebo retrospektívneho pôsobenia judikačnej činnosti najvyššieho súdu. Táto problematika však už prekračuje rámec tohto príspevku – čitateľ, ktorý sa o túto problematiku zaujíma, môže siahnuť napríklad po prácach Zdeňka Kühna, napr. Kühn, Z.: Civilní dovolání v zákratech ústavní justice. Právní rozhledy 22/2012, s. 771 a nasl.

matívna existencia pojmovo umožňuje uloženie pokuty pre súdivosť. Predovšetkým ide o existenciu rozhodnutí dovolacieho súdu, z ktorých dotknutý subjekt dokáže bez najmenej novej miery pochybnosti vyabstrahovať svoju neúspešnosť v prípadných ďalších dovolaniach. **Celý Civilný sporový poriadok je budovaný na dôslednom legislatívnom dodržiavaní princípu právnej istoty.** Akcentuje ho ako výkladové pravidlo i článok 2 ods. 2, podľa ktorého „právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.“

Ak teda môžeme legitímne očakávať, že obdobné právne veci budú rozhodované obdobne (či ak chceme, rovnaké veci rovnako), a maiori ad minus môžeme očakávať, že ak právnu vec totožnú či obdobnú „mojej“ právnej veci už NS SR rozhodoval, bude s najväčšou pravdepodobnosťou rozhodnutá rovnako aj moja právna vec. V tejto línii ide aj normatívna úprava Veľkého senátu Najvyššieho súdu SR – zmyslom tohto inštitútu je zabezpečiť reálne uplatňovanie princípu právnej istoty v praxi. Ak teda chcem, aby moja vec bola rozhodnutá inak, ako obdobná či totožná vec už v minulosti dovolacím súdom rozhodnutá bola, musím:

1. Presvedčiť senát Najvyššieho súdu SR, ktorému vec napadla, že vec vykazuje také znaky skutkového či právneho odklonu od už rozhodnutej veci, že je legitímne predložiť vec Veľkému senátu NS SR,
2. „Dúfať“, že moje argumenty presvedčia i Veľký, tzv. zjednocovací senát najvyššieho súdu. Najpodstatnejší argument však spočíva v odseku 1 ustanovenia, ktoré umožňuje uložiť procesnú sankciu za „súdivosť“.

§ 452 CSP znie:

§ 452

(1) Ak dovolací súd rozhoduje o dovolaní v obdobnej veci, ktorá už bola aspoň v piatich prípadoch predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania podaného tým istým dovolateľom, môže v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázať už len na svoje skoršie rozhodnutia a ak sa v celom rozsahu stotožňuje s ich odôvodnením, ďalšie dôvody už neuvádzať.

(2) Ak dovolací súd dovolanie odmietne ako neprípustné alebo zamietne ako nedôvodné v prípade uvedenom v odseku 1, uloží advokátovi, ktorý dovolanie podpísal, pokutu do 500 eur. Tento advokát má postihové právo proti svojmu klientovi, len ak dovolanie podal na jeho osobitný písomný príkaz.

Odsek 2 citovaného ustanovenia, ktorý práve normatívne umožňuje uložiť pokutu pre súdivosť, sa vo svojej hypotéze výslovne odvoláva na prípady podľa odseku 1. Teda: pokutu pre súdivosť možno uložiť⁶ výlučne (vtedy a len vtedy), ak sú kumulatívne splnené tieto podmienky:

- dovolací súd dovolanie odmietne alebo zamietne (o tom ostatne ešte bude reč), pričom
- **tomu istému dovolateľovi** v obdobnej (zväčša až na subjekt druhej procesnej strany skutkovo a právne takmer navlas rovnakej) veci už v minulosti na dovoláciu žiadosť odpovedal, a zároveň
- počet totožných „odpovedí“ dovolacieho súdu je **najmenej 5**.

Na tomto mieste len drobná poznámka⁷ k „nejasnosti“ normatívneho odkazu § 452 ods. 2 CSP. Obe právne normy obsiahnuté v § 452 CSP sú typickými podmienenými právnymi normami v podobe implikácie, kde antecedent (skutková časť, hypotéza) je nasledovaná normatívnou (teda dispozíciou). V odseku jeden tvorí antecedent časť vety od „Ak“ po čiarku pred „môže“. Hypotéza, skutková časť, je teda v ustanovení odseku jeden tvorená týmto výrokom: „dovolací súd rozhoduje o dovolaní v obdobnej veci, ktorá už bola aspoň v piatich prípadoch predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania podaného tým istým dovolateľom“.

Normatíva dispozície sa prejavuje v konzekvente súvetia a tvorí oprávnenie v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázať už len na svoje skoršie rozhodnutia a ak sa v celom rozsahu stotožňuje s ich odôvodnením, ďalšie dôvody už neuvádzať.

V odseku dva je antecedentom (hypotézou) výrok *dovolací súd dovolanie odmietne ako neprípustné alebo zamietne ako nedôvodné v prípade uvedenom v odseku 1*. Normatívnou dispozíciou je potom možnosť (nutnosť) uložiť pokutu za súdivosť.

Z tejto konštrukcie je podľa nášho názoru celkom zrejmé a nedvojznačné vnímanie hypotézy tejto právnej normy ako: „dovolací súd dovolanie odmietne ako neprípustné alebo zamietne

6 Z hľadiska aletickej modality hypotézy § 452 ods. 2 CSP samozrejme nejde o možnosť, ale o nutnosť uloženia pokuty – diškrécia sa najvyššiemu súdu ponecháva len ohľadom výšky pokuty, nie možnosti či nemožnosti jej uloženia. To však v tomto prípade až také podstatné nie je.

7 Sluší sa oplatiť poďakovanie pánu profesorovi Mazákovi – v záujme veci sme otázky, ktoré sú predmetom oboch našich príspevkov, konzultovali pri tvorbe článkov, teda výsledkom sú obe argumentačné línie aj so zreteľom na stanoviská názorového oponenta.

ako nedôvodné a zároveň (dovolací súd) **rozhoduje o dovolaní v obdobnej veci, ktorá už bola aspoň v piatich prípadoch predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania podaného tým istým dovolateľom**“.

Podmieňujúci antecedent právnej normy § 452 ods. 2 odkazuje na antecedent právnej normy § 452 ods. 1. Slovné spojenie „v prípade uvedenom v odseku 1“ možno logicky korektnejšie vyjadriť ako „práve vtedy (vtedy a len vtedy), ak“ (nastane antecedent normy odseku 1). Logická spojka „práve vtedy (vtedy a len vtedy), ak“ vyjadruje výrokovú formulu tzv. ekvivalencie, ktorá je pravdivá, ak sú pravdivostné hodnoty antecedentu a konzekventu zhodné (pravdivé alebo nepravdivé) – čiže len ak sú splnené podmienky hypotézy, nastane pravdivý konzekvent (normativita), a samozrejme, vice versa.

Zložený výrok (výrokovú formulu) ekvivalencie § 452 ods. 2 možno teda logicky korektné formulovať takto:

Dovolací súd uloží advokátovi, ktorý dovolanie podpísal, pokutu do 500 eur práve vtedy (vtedy a len vtedy), ak. rozhoduje o dovolaní v obdobnej veci, ktorá už bola aspoň v piatich prípadoch predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania podaného tým istým dovolateľom, a (zároveň) toto dovolanie odmietne ako neprípustné alebo zamietne ako nedôvodné“.

Pojem obdobná vec je legislatívne nedefinovateľný – akýkoľvek pokus o normatívnu definíciu by vec len sťažil. Domnievame sa však, že právne veda ani v najmenšom nepochybuje o denotáte pojmu „obdobná vec“ – analógia predstavuje druh myšlienkového úsudku o obdobe, podobnosti či zhode dvoch (v tomto prípade právnych) javov na základe zhody ich podstatných vlastností a charakteristík. Uvedené dva javy tak nie sú zhodné vo všetkých svojich fenomenálnych znakoch a charakteristikách, pretože v tom prípade by išlo o javy totožné, a myšlienkový úsudok by bol zbytočný. Ak však dva javy vykazujú istú mieru podobnosti, predpokladaný myšlienkový úsudok umožňuje vyvodiť záver o ich „obdobe“, teda analógii⁸.

Možno teda v prípade, ak ten istý dovolateľ už na v podstate tú istú otázku dostal tú istú odpoveď dovolacieho súdu aspoň päťkrát, ešte hovoriť o legitímite uplatňovania práva na súdnu ochranu a prístup k súdu? Inak položená otázka by asi znela: možno zneužiť ústavné právo na súdnu (prípadne na inú právnu) ochranu?

Na prvú otázku podľa nás je odpoveď nie, a na druhú áno. V prípade prezumovanom hypotézou právnej normy § 452 ods. 2 v nadväznosti na § 452 ods. 1 CSP už jednoznačne nejde o legitímne uplatňovanie práva na súdnu ochranu, pretože dovolateľ už o ochranu v minulosti požiadal, a najvyšší súd konštatoval, že ochranu konkrétny procesný postup (či konkrétna právna vec) nepožíva.

Ak dovolateľ dostal na totožnú otázku minimálne päťkrát negatívnu odpoveď, ťažko, ba priam vôbec nemôže očakávať, že v siestom, desiatom, stom či tisícim prípade bude odpoveď iná. Postup, v ktorom sa opakovane nelegitímne žiada o poskytnutie petиторnej ochrany, je typickým ab-údom práva, teda zneužitím práva obrátiť sa na súd ako na priorizovaný orgán ochrany práva pre civilné veci. Takýto postup nepožíva právnu ochranu – naopak, porušuje implicitnú prevenčnú povinnosť nezahľcovať súdnu sústavu vecami, o ktorých možno naozaj legitímne predpokladať (vzhľadom na načrtnuté dopady princípu právnej istoty), že nebudú požívať právnu ochranu. Na porušenie tejto právnej povinnosti dopadá sankcia (a preventívna hrozba sankciou) v podobe pokuty pre súdivosť.

B.

Samozrejme, dovolací súd aj pri úplne zjavnom zneužívaní tohto inštitútu musí, ľudovo povedané, „sprocesovať“ každé podanie, ktoré mu v dovolacom konaní napadne. Nemôže vec „nevybaviť“ len z dôvodu, že obdobných či totožných vecí už vybavil rádovo viac (desiatky, stovky, tisíce). Má však k dispozícii dve možné „uľahčenia“ si svojej práce. Tým prvým je možnosť daná § 452 ods. 1 CSP, teda vydávať skrátené formy rozhodnutí,⁹ najmä z hľadiska odôvodnenia. Nejde o prax nijako ojedinelú, podobne postupujú i európske súdne authority (Európsky súd pre ľudské práva či Súdny dvor Európskej únie).

S trochou hyperbolizácie možno konštatovať, že formalizmu položenej otázky zodpovedá i formalizmus odpovede. Napriek tomu si len ťažko predstaviť výklad, že by týmto postupom bolo porušené dovolateľovo právo na spravodlivý proces (vrátane ktorejkoľvek jeho zložky, napríklad práva na prístup k dovolaciemu súdu).

8 Podrobnejšie pozri stanovisko autora k tejto otázke v komentári k Občianskemu zákonníku, Števček, M.: Komentár k § 853. In.: Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. et al.: Občiansky zákonník. Veľký komentár. 2. zväzok. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 3069 a nasl. Podrobný a inštruktívny rozbor tohto pojmu podáva vo vynikajúcej stati aj Eliáš, porovnaj Eliáš, K.: Obdoba. (poznámky k analógii v právu). Právnik, roč. CXLII, č. 2.

9 Samozrejme odlišné od skrátených foriem konania.

Druhou možnosťou, ktorú má dovolací súd k dispozícii, je možnosť uložiť pokutu za súdivosť až do výšky 500 eur. Ako už bolo naznačené, možnosť je len potiaľ, pokiaľ ide o výšku pokuty, jej uloženie je, z gramatického výkladu vychádzajúc, obligatórne. Subjekt, ktorému je pokuta uložená, bude ešte predmetom výkladu.

Nateraz možno uzavrieť, že

- i) zjavná neexistencia akéhokoľvek (porušeného alebo ohrozeného) subjektívneho práva,
- ii) o „ochranu“ ktorého sa opakovane, účelovo a formálne žiada,
- iii) je zjavným zneužitím verejného subjektívneho práva na súdnu ochranu, a
- iv) vedie za splnenia normatívnych predpokladov k sankcii vo forme pokuty za súdivosť.

Predikáty

Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že pokuta za súdivosť nepredstavuje sankciu za bežné, legitímne a odôvodnené uplatnenie opravného prostriedku (dovolania) – sankcionovať výkon práva je právno-logický nezmysel. Sankcia nastupuje za zneužitie tohto práva.

Zneužitie práva predstavuje nasledovnú formálno-logickú tranzitívnosť: Norma dovoľujúca (permisívna) umožňuje uplatniť opravný prostriedok ako konkretizáciu práva na súdnu ochranu. Táto permisívna právna norma však zároveň implikuje zákaz takého správania, ktoré je v rozpore s hypotézou permisívnej právnej normy – každé „dovolenie“ v sebe implikuje i zákaz. Ak mám právo obrátiť sa na súd, v prípade, že je moje subjektívne právo porušené alebo ohrozené, zároveň nemám právo sa obrátiť na súd, ak neexistuje porušenie alebo ohrozenie môjho subjektívneho práva. Dovolenie v sebe implikuje i zákaz, ktorý predstavuje právnu povinnosť, za nedodržanie ktorej môže nastúpiť sankcia (v tomto prípade je právna norma § 452 ods. 2 CSP z hľadiska sankcie perfektnou právnou normou, pretože sankciu obligatórne obsahuje).

Podstatou veci je, že kým pri „bežnom“ dovolaní (ako i pri žalobe, odvolaní, námietkach atď.) nemôže subjekt konania vedieť, či uplatňovanie jeho práva bude zrejme bezúspešné, alebo nebude, v prípade pokuty za súdivosť to dovolateľ vie, resp. s prihliadnutím na všetky okolnosti náležitej odbornej starostlivosti vedieť má.

Ide teda o zneužitie práva, a tak ako umožňuje článok 5 CSP, v medziach zákona je takýto úkon sankcionovaný.

Normativizovaná skúsenosť (pohľad aposteriórny)

Niektoré právne normy majú byť, podľa nášho najhlbšieho presvedčenia, istou generalizáciou aplikačnej skúsenosti. Aj pokuta za súdivosť je takým prípadom. V legislatívnom procese prijímania Civilného sporového poriadku predstavuje akceptáciu pripomienky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Samozrejme, nie je mysliteľné v právnom štáte prijímať právne normy a predpisy **len** na základe jednej negatívnej skúsenosti, no na strane druhej sa nemožno úplne tváriť, že nevieme, o čom táto diskusia v skutočnosti je. Skúsenosť Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (no svoje o tom iste vie i Ústavný súd Slovenskej republiky) bola natoľko intenzívna, že legitimizovala inkarnáciu pokuty za súdivosť.

Ad absurdum, keby každý advokát podal dnes tisíc podaní na Najvyšší súd SR (a nemuseli by byť ani prípustné, vzhľadom na spomínanú povinnosť „spocesovania“ každého podania), súdna moc na Slovensku skolabuje. Nebude môcť riešiť reálne porušenia subjektívnych práv, ani plniť povinnosti na úseku zjednocovania judikatúry a pod.

Tieto neblahé skúsenosti významnou mierou prispeli k tomu, aby takéto správanie predovšetkým zopár advokátov (sic!), malo svoju reflexiu v hrozbe sankcie za takéto konanie, ktoré znesie minimálne adjektívum neetické.

Odmietnutie a zamietnutie dovolania

„Takýto cieľ novej procesnej úpravy¹⁰ vyzerá na prvý pohľad ako legitímny;¹¹ najvyšší súd by nemal byť zahlcovaný dovolaniami, ktoré sú len formálnym využitím ďalšieho opravného konania. Analyzované ustanovenie však pripúšťa možnosť uloženia pokuty do 500 eur nielen v prípade neprípustných dovolaní,¹² t. j. tých, u ktorých nie sú splnené procesné podmienky, ale dovoľuje takto postihnúť advokáta (a účastníka konania) aj v prípade neopodstatneného dovolania, ktoré bolo zamietnuté z vecných dôvodov. Takáto možnosť je, podľa nášho názoru, už mimo legitímneho cieľa novej úpravy.“¹³

S týmto tvrdením, so zreteľom na argumentáciu uvedenú vyššie, sa nemožno z nášho pohľadu stotožniť. Ak sa dovolanie **toho istého dovolateľa** „vecne“ zamietajú v obdobnej veci po x-tý krát,¹⁴ je možnosť sankcie úplne v medziach legitímneho cieľa, ak je tento definovaný ako povinnosť nezneužívať svoje práva a nezahlcovať súdnu sústavu zjavne bezúspešnými podaniami (pričom zjavná bezúspešnosť je pri náležitej odbornej starostlivosti advokáta triviálne identifikovateľná).

S pojmami odmietnutie a zamietnutie dovolania je však v argumentácii profesora Mazáka spojený i ďalší výkladový problém:

„Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ktoré bolo podané oneskorene; bolo podané neoprávnenou osobou, smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, nemá náležitosti podľa § 428, neboli splnené podmienky podľa § 429; nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 432.“

Vzhľadom na to, že § 452 ods. 2 CSP¹⁵ má v hypotéze len predpoklad na uloženie pokuty, spochybňujúci výlučne v neprípustnosti dovolania, tak takúto pokutu nebude možné uložiť ak dovolací súd odmietne dovolanie, ktoré bolo podané oneskorene; bolo podané neoprávnenou osobou; nemá náležitosti podľa § 428; neboli splnené podmienky podľa § 429 a napokon, ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 432.

I v týchto prípadoch vzniká otázka rovnosti účastníkov; z akého dôvodu nemajú byť sankcionovaní tí dovolatelia, zastúpení advokátom, ktorí, napríklad oneskorene podajú dovolanie? Na túto otázku niet uspokojivej odpovede a je zjavné, že chýba previazanosť § 452 ods. 2 s § 447 CSP“.

Podstatným je nedorozumenie, označované v argumentatívnej logike ako tzv. quaternio terminorum – v tomto prípade ide o rozdielne chápanie pojmu „podmienky prípustnosti dovolania“. Kým profesor Mazák používa jeho užší sémantický význam, my ho chápeme širšie. Teda „neprípustné dovolanie“ nie je len neprípustné **čo do predmetu** (ako tento pojem chápe profesor Mazák), ale neprípustné **čo do všetkých podmienok prípustnosti**.

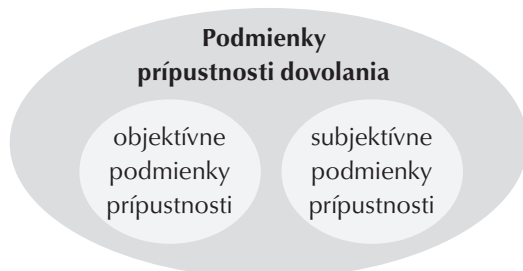
Podmienky prípustnosti sú, pokiaľ vieme, nespochybným teoretickým konštruktom, znamenajúcim zákonom stanovené kvalitatívne určenia, pri danosti ktorých je opravný prostriedok (in concreto dovolanie) dovolacím súdom vecne „prejednatelný“.¹⁶ Rozlišujú sa na:

objektívne podmienky prípustnosti, kam sa tradične okrem prípustnosti predmetu (teda penza rozhodnutí, voči ktorým zákonodarcia pripúšťa, resp. neprípúšťa opravný prostriedok) zaraďujú bežne aj **lehota na uplatnenie opravného prostriedku, náležitosti dovolania a pod.**

subjektívne podmienky prípustnosti, týkajúce sa subjektu legitimovaného na uplatnenie príslušného opravného prostriedku.

Toto chápanie pojmu „prípustnosť opravného prostriedku“, pokiaľ je nám známe, nikdy nikto (s výnimkou pána profesora) nespochybnil – reprezentatívny výber prác vnímajúcich pojem „prípustnosť opravného prostriedku“ rovnako uvádzame v poznámke pod čiarou.¹⁷ Prípustnosť dovolania nepredstavuje len prípustný predmet dovolania, ale i splnenie ostatných objektívnych a subjektívnych podmienok prípustnosti. Prípustný predmet dovolania je podmnožinou množiny „objektívnych podmienok prípustnosti dovolania“, ktorá je zase podmnožinou množiny „podmienky prípustnosti dovolania“.

Platí teda, že:

10 Máme na mysli OSP aj CSP.

11 K tomu ESLP v rozsudku z 26. júla 2005 Podbielski a PPU Polpure proti Poľsku, č. 39199/98, § 65 uviedol: „It is true that no right to appeal in civil cases can be inferred from the Convention and that, given the nature of appeal proceedings and the fact that a person has already had his case heard before the first-instance court, the State would in principle be allowed to put even **strict limitations on access to a court of appeal.**“

12 ESLP uznal, že uloženie poplatku 250 eur za zneužitie podať ústavnú sťažnosť na Federálny ústavný súd Nemecka je v súlade s čl. 6 ods. 1 dohovoru; sťažovateľka bola samotným súdom vopred upozornená, že jej sťažnosť nespĺňa základné predpoklady prípustnosti (sťažovateľka nevyčerpala všetky dostupné domáce prostriedky nápravy) a napriek tomu zotrvala na sťažnosti, ktorá bola odmietnutá pre neprípustnosť. Pozri rozhodnutie ESLP z 13. októbra 2009, Mattered proti Nemecku, č. 4041/06. 1 časť.

13 O. c., Kurzívou sú vyznačené poznámky pod čiarou v článku pána profesora; to platí pre celý text tohto príspevku.

14 Pričom $x \cap (5, \infty)$

15 Podľa Občianskeho súdneho poriadku je situácia takmer totožná.

16 Lexikálne zrejme tento pojem predstavuje prehrášku proti slovenskému jazyku, ale inštruktívnejší pojem nám nenapadol.

17 Hora, V.: Československé civilní právo procesní. Díl III. Opravné prostředky a zvláštní způsoby řízení. Třetí, opravené a doplněné vydání. Praha :

Všehrd 1934, s. 21 a nasl.;
Štajgr, F. a kol.: Občianske procesné právo. Bratislava : Obzor 1966, s. 230 a nasl.;
Steiner, V.: Občianske procesné právo v teórii a praxi. Bratislava : Obzor 1980, s. 408 a nasl.; **Stavinochová**, J.: Občianske právo procesné. Řízení nalézací. Brno : Doplněk 1998, s. 182 a nasl.; **Česka**, Z. a kol.: Občianske procesné právo. Bratislava : Obzor 1990, s. 283 a nasl.; **Wintorová**, A. a kol.: Civilní právo procesné. 4. vydání. Praha : Linde 2006, s. 283 a nasl.;
Ficová, S. a kol.: Občianske právo procesné. Druhé, aktualizované a doplnené vydanie. Bratislava : Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, s. 344 a nasl.; **Svoboda, K., Šínová, R., Hamuláková, K.** a kol.: Civilní proces. Obecná část a sporné řízení. 1. vydání. Praha : C. H. Beck 2014, s. 365 a nasl.

18 Porovnaj Mazák, J. a kol.: Základy občianskeho procesného práva. Štvrté vydanie. Bratislava : IURA EDITION, 2009, s. 453 a nasl.

19 Pod týmto pojmom sa chápe dlhodobu akceptovaný úzus o povahu určitého právneho javu či inštitútu. K tomu pozri napr. Eliáš, K.: Zákon a profesori (Malé praktikum ze sociologie práva). Právní rozhledy 6/1998, s. 287 a nasl.

20 Ak dovolateľovi márne uplynie lehota na podanie dovolania, dovolanie sa skrátka stáva „nepripustným“, a bude ako nepripustné odmietnuté. To isté možno konštatovať o všetkých ostatných podmienkach pripustnosti dovolania – v tomto zmysle sa odmietnutie dovolania chápe (opäť dlhodobu a väčšinovo) ako nemeritorný spôsob rozhodnutia o ňom.

Treba čestne priznať, že názory pána profesora na otázku pojmu „pripustnosť opravného prostriedku“, sú dlhodobu konzistentné. Vo svojej učebnici civilného procesného práva chápe pod pojmom „pripustnosť opravného prostriedku“ len pripustnosť čo do predmetu tohto opravného prostriedku, ostatné podmienky pomenúva prevažne ako „predpoklady opravného prostriedku“, kam zaraďuje lehotu, oprávnenú osobu atď.¹⁸

Voči takejto klasifikácii nemožno v zásade (takmer) nič namietat. Otázka podmienok pripustnosti je otázkou doktrínou, na ktorú neexistuje správna alebo nesprávna odpoveď; neexistuje správna a nesprávna klasifikácia, len miera autorskej licencie a kreativity. Predsa len však treba podotknúť jednu podstatnú vec. Otázka klasifikácie podmienok pripustnosti opravných prostriedkov je v doktríne civilného procesu dlhodobu, konštantne a unisono vnímaná skrátka inak, ako v teoretických reflexiách pána profesora. Inak povedané, jeho mienka je v rozpore s názormi tzv. panujúcej právnej doktríny.¹⁹ Ak chce teoretik mienku panujúcej doktríny prekonať, mal by dôsledne vyargumentovať dôvody takejto zmeny, jej účelnosť a pragmatickosť (v tom najlepšom zmysle slova), inak sa vystavuje riziku, že jeho názor ostane voči mienke panujúcej právnej doktríny osamotený. A presne to sa stalo v nami skúmanom prípade. Nenachádzame žiadnu argumentáciu odôvodňujúcu zmenu zaužívanej terminológie, zaužívaného zmyslu a vnímania pojmu „podmienky pripustnosti opravného prostriedku“.

Pokiaľ sa nezmenia názory panujúcej doktríny na obsahové konotáty tohto pojmu, ostane názor pána profesora síce plne legitímnym, ale osamoteným teoretickým počínom, ktorý jednoducho (pri všetkej a nespochybniteľnej úcte voči jeho práci a autorite) nemá silu zmeniť desaťročia vžitú významy pojmov.

Pri tomto, rozumej panujúcom chápaní pripustnosti dovolania závery profesora Mazáka neobstoja. Aj dovolanie podané oneskorene či neoprávnenou osobou skrátka dovolací súd odmieta ako nepripustné, a preto i na tieto situácie jednoznačne dopadá hypotéza § 452 ods. 2 CSP, a pokutu za súdivosť uložiť možno.²⁰

Rovnosť strán a „dve kategórie dovolateľov“ – naozaj?

Pán profesor vo svojej stati konštatuje:

„Z hľadiska možnosti uložiť sankciu do 500 eur však zákon (OSP aj CSP) vytvára, pokiaľ ide o účastníkov konania, dve skupiny dovolateľov.

Prvú skupinu dovolateľov tvoria účastníci, ktorí musia byť zastúpení advokátom. Druhá skupina dovolateľov nemusí byť povinne zastúpená advokátom.“

Nemyslíme si, že zákon vytvára dve kategórie dovolateľov. Len pripomínáme, že stav, kedy niektoré subjekty musia byť v dovolaní zastúpené advokátom, a iné zas nie, je v slovenskom civilnom procese pomerne dlhotrvajúcom stavom. CSP tento konštrukt len, pomerne nekriticky (čo treba priznať), prijíma. Zákonodarca v minulosti považoval za legitímne, aby niektoré strany nemusel obligatórne zastupovať advokát – poukazujeme dokonca na prvorepublikovú judikaturu, kde vo vlastnom spore advokáta musel byť tento zastúpený iným advokátom.²¹ Rovnako ako pán profesor, nepovažujeme tento stav za šťastný. To však ešte neznamená, že existujú dve kategórie dovolateľov z hľadiska prípadnej sankcie v podobe pokuty za súdivosť (porovnaj ďalšie výklady).

„Na takéto odlišné zaobchádzanie s dovolateľmi²² však niet žiadneho rozumného dôvodu; dovolateľov nemožno rozlišovať, z hľadiska ukladania procesných sankcií, na takých, ktorí sú povinne zastúpení advokátom a ktorí také povinné zastúpenie nepotrebujú. Len povinnosť právneho zastúpenia advokátom nemôže ospravedlniť odlišné, priaznivejšie alebo naopak prísnejšie, zaobchádzanie s účastníkom konania, ktorý podal dovolanie. V oboch prípadoch ide o dovolateľov, čo považujeme za rozhodujúci znak ich porovnateľného postavenia. Preto aj možné sankcie za podanie nepripustného alebo neopodstatneného dovolania by mali byť rovnaké a mali by byť ukladané za rovnakých procesných predpokladov.

Z uvedeného sa dá uzavrieť, že § 247b ods. 7 OSP a § 452 ods. 2 CSP výrazne porušuje ústavný a zákonný princíp rovnosti účastníkov dovolacieho konania (čl. 47 ods. 3 ústavy a § 18 OSP, čl. 6 CSP).“

Pokiaľ je nám známe, princíp rovnosti účastníkov (strán) v civilnom procese je chápaný odlišne, a síce ako rovnosť **zbraní rôznych subjektov toho istého konania**. Rovnosť strán v dovolacom konaní predstavuje rovnosť zbraní **dovolateľa a jeho procesného náprotivku**,²³ nie rovnosť dovolateľa s inými, nota bene potenciálnymi dovolateľmi. Účastníci (strany) dovolacieho konania sú práve dovolateľ a druhá strana kontradiktórneho sporu, nie dovolateľ a iný, potenciálny (alebo i reálny) dovolateľ z iného dovolacieho konania. **A práve vzťahy medzi dovolateľom, jeho procesným náprotivkom a dovolacím súdom sú obsahom ústavného princípu rovnosti účastníkov súdneho konania**. Toto napokon jasne stanovuje aj článok 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (v konaní sú si účastníci rovní).²⁴ Ak niečo budí isté pochybnosti, je to fakt, že zákon núti byť zastúpený iba dovolateľa, nie už jeho procesný náprotivok.²⁵ Rovnako bolo poukázané, že zamestnanec konajúci za fyzickú osobu (na rozdiel od zamestnanca osoby právnickej), nemôže zákonne suplovať obligatórnosť zastúpenia; ani tieto pochybnosti však, pokiaľ je nám známe, nevedli k odvážnym záverom ohľadom ich „výraznej“ protiústavnosti...²⁶

Opäť reprezentatívny výber autorít, ktoré uvedenú konštrukciu bez výhrad rozvíjajú:

Hora²⁷ uvádza: „Zásadou, ovládající vzájemné postavení stran ve sporu, je rovnoprávnost obou stran (non debet actori licere, quod rei non permittitur); vše, co dovoleno je straně jedné,... musí býti dovoleno i straně druhé, pokud táž má vůbec právní zájem na tom a odepřením rovného postavení mohla by se cítiti dotčenou.“

Ďalší z velikánov, Štajgr,²⁸ konštatuje: *Nejdůsledněji je (zásada rovnosti strán – pozn. aut.) provedena ve sporném řízení, kde jest pouhým důsledkem toho, že dokud není řízení skončeno věcným rozhodnutím, je stále pochybné, která ze stran má a která nemá pravdu v materiálněprávním smyslu. Tato nejistota znemožňuje, aby bylo s jednou stranou nakládáno procesně jinak než s druhou: non debet actori licere, quod rei non permittitur.*²⁹

Winterová vo svojej učebnici³⁰ konštatuje: *Princip rovnosti v civilním procesu znamená, že účastníci (strany) musí stát před soudem v rovném (rovnoprávném) postavení, aniž by jedna nebo druhá strana byla procesně jakkoli zvýhodněna... Princip rovnosti stran je velmi akcentován judikaturou Soudu pro lidská práva, kde dochází vyjádření jako „rovnost zbraní“ (angl. equality of arms, franc. egalité des armes)... S principem rovnosti se spojuje též tzv. kontradiktornost (contra dicere – mluvit proti, oponovat), tedy vyjevování sporných skutečností cestou polemiky, sporu.“*

O žiadnej „diskriminácii“ nemôže byť podľa nášho názoru ani reči. Bez nároku na akúkoľvek doktrínálnu perfektnosť možno diskrimináciu vnímať ako „zákaz svojvoľného rozlišovania“. V prípade pokuty za súdivosť o žiadnu svojvoľnosť v rozlišovaní nejde.

Prečo je teda subjektom povinnosti vo forme pokuty za súdivosť práve advokát?

Advokát je subjekt, ktorý je **zo zákona dotovaný povinnosťou riadnej odbornej starostlivosti** (duty of care). Podľa § 18 ods. 2 zákona o advokácii je „advokát povinný ... postupovať s odbornou starostlivosťou, ktorou sa rozumie, že koná čestne, svedomito, **primeraným spôsobom**... Pritom dbá na **účelnosť a hospodárnosť** poskytovaných služieb.“

Ako konštatuje Ondrej Mularčík v reprezentatívnom komentári k zákonu o advokácii, „ak je advokátovi od začiatku zrejme, že podľa zadania klienta nemôže byť vo veci úspešný z dôvodov zákonných prekážok, je z jeho strany čestné, aby klienta na to upozornil a nesnažil sa predstierať, že dané problémy sa dajú vyriešiť.“³¹

Osoba, postavenie, status a étos advokáta je oným legitímnym (a azda i legitimizáčnym) diferenciačným kritériom – zamestnanec, ktorý koná za právnickú osobu, ani osoba s právnickým vzdelaním,³² ktorá je dovolateľom vo svojej vlastnej veci, nemajú žiadnu zákonnú povinnosť konať s náležitou odbornou starostlivosťou,³³ o etických povinnostiach obdobných advokátskemu stavu ani nehovoriac. Advokát je subjekt, ktorý má **špecifické povinnosti vyplývajúce z jeho povolania**. Do tretice budeme citovať profesora Horu: „K povinnosťm povolání náleží... povinnost mlčenlivosti. Touto povinností... má býti zjednána a upevněna důvěra strany k advokátovi, která ovšem... ukládá advokátovi, aby nejenom ujímal se práv své strany proti jiným neohroženě, nýbrž aby i vůči své vlastní straně choval se naprosto otevřeně, zejména aby nepovzbuzoval stranu ve věcech pochybných, nýbrž naopak ji srážel a k vyrovnání po dobrém působil.“³⁴

Prípadný konflikt medzi povinnosťou hájiť záujmy klienta a zjavnou bezúčelnosťou úkonu právnej pomoci zákon – v súlade, trúfame si konštatovať, so správne pochopenou historickou tradíciou – rieši klasickým inštitútom tzv. „disclaimeru“. To je zjavné z normatívnej konštrukcie v § 452 ods. 2 CSP (porovnaj dikciu „advokát má postihové právo proti svojmu klientovi, len

21 Porovnaj C. 904. 30. júna I. G. 158. F. IX. 468. In.: Krno, V.: Občiansky súdny poriadok. Bratislava : KOMENSKÝ, vydavateľská a literárna spoločnosť s. r. o., 1926, s. 316.

22 Na účelu tohto príspevku neuvažujeme o prokurátorovi ako dovolateľovi (§ 415 CSP), hoci pokutu do 500 eur za neprípustné alebo nedôvodné dovolanie nemožno uložiť a to tiež indikuje porušenie princípu rovnosti v civilnom spore.

23 Preto sa princíp rovnosti strán chápe ako komplementárny s princípom kontradiktórnosti civilného sporu.

24 Rovnako doktrína ústavného práva i ústavná judikatúra, bližšie pozri Drgonec, J.: Ústava Slovenskej republiky. Veľký komentár. Bratislava : C. H. Beck 2015, s. 905 a nasl. a tam citovaná judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky.

25 Tento konštrukt je opäť jednou z „trvaliek“ nášho civilného procesu, neprináša ho ako novotu CSP.

26 Porovnaj Bureš, J., Drápal, L.: Dovolání podle občanského soudního řádu. Praha : C. H. Beck, 1994, s. 26 a nasl.

27 Hora, V.: Československé civilní právo procesní. Díl II. Řízení před soudy první stolice. Třetí, opravené a doplněné vydání. Praha : Věšhrd 1934, s. 123.

28 Štajgr, F.: Zásady civilního soudního řízení. Praha : Věšhrd 1946, s. 36.

29 Zrejme by stálo za úvahu oprášiť túto parolu, ktorú, pokiaľ je nám známe, moderná veda civilného procesného práva opomína.

30 Winterová, A. a kol.: o. c., s. 69.

- 31 Mularčík, O.: komenár k § 18, In.: Olej, J. – Kerecman, P. – Kalata, P. a kol.: Zákon o advokácii. Komentár. 1. Vydanie. Bratislava : C. H. Beck 2013, s. 145.
- 32 Ani prípadné ďalšie subjekty, o ktorých tak ustanovuje či v budúcnosti prípadne ustanoví zákon.
- 33 Ak pominieme bežný štandard zodpovednosti zamestnanca podľa Zákonníka práce.
- 34 Hora, V.: o. c. v pozn. 23, s. 47 (zvýraznenie autor).
- 35 V tejto súvislosti môže byť zaujímavé, ako sa prax disciplinárnych orgánov SAK postaví s účinnosťou CSP k druhej vete citovaného ustanovenia („Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný.“). Formálno-logicky možno pomerne bez problémov dokázať, že uloženie sankcie advokátovi podľa § 452 ods. 2 CSP je porušením povinnosti nebyť viazaný pokynmi klienta v prípade, ak sú v rozpore s všeobecne záväznými právnymi predpismi.
- 36 Priznajme si, o ne tu ide predovšetkým.
- 37 Analógia predstavuje v civilnom práve procesnom štandardný nástroj výkladu a aplikácie práva, bez ohľadu na to, že všeobecné právnické povedomie je zrejme opačné.
- 38 Dodajme, že i Slovenskej republiky.

ak dovolanie podal na jeho osobitný písomný príkaz“), ktorá je plne konformná s povinnosťou advokáta riadiť sa pokynmi klienta podľa § 18 ods. 1 zákona o advokácii.³⁵

Opätovne možno uzavrieť, že v historickej tradícii nášho civilného procesu bol prioritizovaným subjektom povinnosti znášať pokutu za súdivosť **vždy advokát**. Nič na tom nemení ani fakt rôzne ponímaných konštrukcií výnimiek z obligatórneho zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní. Tento konštrukt je i plne v súlade so spomínanou generalizáciou aplikačnej skúsenosti; vždy išlo v notoricky známych prípadoch prevažne spotrebiteľských sporov o advokátov, ktorí využívali (zneužívali?) dovolacie konanie (či konanie pred ústavným súdom) v načrtnutom smere.

Možné zneužitie

Zrejme každá právna norma sa dá zneužiť – platí to rovnako o § 452 ods. 2 CSP. Samozrejme si vieme predstaviť, že v záujme vyhnutia sa pokute pre súdivosť sa isté „spoločnosti“ so špecifickým predmetom činnosti³⁶ budú snažiť podávať dovolania samé, bez zastúpenia advokátom, využívajúc na to svojich zamestnancov.

Ani v tejto situácii nemusíme hneď prijať doktrínu o „diskriminácii“, a to hneď z niekoľkých dôvodov. Predovšetkým, CSP umožňuje „medzery v zákone“ vyplniť analógiou. Z článku 4 vyplýva možnosť dovolaciemu súdu uložiť pokutu za súdivosť analogicky aj dovolateľovi,³⁷ za ktorého koná zamestnanec. To podčiarkuje i ďalšie výkladové pravidlo zo škály základných princípov CSP, a síce článok 11 ods. 3: *Kto sa v styku so súdom alebo verejne prihlási k určitej profesijnej odbornosti, považuje sa za schopného konať s náležitou znalosťou veci spojenou s touto odbornosťou*. Subjekty, pri ktorých CSP umožňuje suplovať obligatórne zastúpenie advokátom v dovolacom konaní inou fyzickou osobou s definovaným právnickým vzdelaním, musia preukázať, že ich zamestnanec alebo člen predpísaným vzdelaním disponuje. Tieto fyzické osoby nemajú také penzum zákonných a etických povinností, ako advokáti, a preto je legitímne uložiť pokutu za súdivosť priamo dovolateľovi.

V štandardných podmienkach si naozaj nevieme predstaviť situáciu, že by povedzme fyzická osoba s definovaným právnickým vzdelaním podávala vo „svojej“ veci desiatky a stovky dovolaní, rovnako tak doterajšia prax nijako nenasvedčuje tomu, že by takýmto spôsobom konali osoby právnické prostredníctvom svojich zamestnancov. To pochopiteľne nevylučuje možnosť, že táto prax nastane – pri všetkej úcte k možnostiam, ktoré budúcnosť eventuálne prinesie, pôjde o situácie také zriedkavé a extraordinárne, že predpokladať ich v zákone by skôr pôsobilo ako návod na jeho obchádzanie. Konieckoncov, samotná pokuta pre súdivosť bude skôr prísnu výnimkou, než pravidlom.

Záverom

Na prípadnú otázku, prečo zákonodarca takúto možnosť nepredpokladal priamo v texte zákona, a odkázal tak dovolací súd na použitie analógie, existuje jediná filozofická odpoveď: nie je v demokratickej spoločnosti mysliteľné tvoriť zákony s okamžitým očakávaním ich zneužitia. Vedie to k zákonnej polymatii, k normovaniu všetkých možných predpokladaných situácií, ktoré v praxi môžu nastať. Príkladov zlyhania takéhoto legislatívneho prístupu je nepreberné množstvo – výsledkom sú len ďalšie a ďalšie novely novelizovaných noviel... Pretože zákonodarca nikdy nedokáže predpovedať vývoj sociálnych vzťahov do úplných detailov, vždy ho niečo zdanlivo alebo naozaj „prekvapí“, čo vedie k stále bujnejšej praxi novelizácii. Výstižne to charakterizovali kolegovia Lavický a Dvořák:

„Legislativní postup, spočívající v sepisování jednotlivých detailních pravidel, nesledujících jakoukoliv společnou vizi s sebou nese riziko vzniku předpisu vnitřně nesourodého, ba rozporného. Tato okolnost pak může značně ztěžovat jejich interpretaci a aplikaci; v podmínkách České republiky,³⁸ v níž je zvykem řešit skutečné nebo domnělé problémy ihned novelizací zákona, pak může být impulsem pro nekonečné novely civilního řádu soudního, jejichž skutečným dopadem bude další podryvání právní jistoty, místo nápravy nežádoucího stavu. Má-li naopak zákon jasnou

a dôsledne legislatívne dodržiavanou koncepci, je jeho interpretace a aplikace nejen výrazně jednodušší a předvídatelnější, ale také mnohem více redukuje riziko toho, že se jeho jednotlivá ustanovení začnou interpretovat ryze formálně a stanou se účelem sama pro sebe.³⁹

Niekedy je menej viac. Menej (odporúčaných alebo neodporúčaných) novelizácií a viac interpretácie. ■

39 Lavický, P. – Dvořák, B.:
Pro futuro. Právní rozhledy
5/2015, s. 153 a nasl.

RESUMÉ

***Mala herba cito crescit* alebo keď dvaja robia to isté...**

Príspevok polemicky reaguje na článok prof. JUDr. Jána Mazáka, PhD. uverejnený v tomto čísle bulletinu. Ponúka stručný historický prehľad inštitútu pokuty za súdivosť, a ponúka interpretáciu tohto inštitútu odlišnú od profesora Mazáka. Interpretácia v článku podrobne zdôvodňuje opodstatnenosť tohto inštitútu v CSP.

SUMMARY

***Mala Herba Cito Crescit* or When Two People Do the Same Thing...**

The article polemically responds to the article of prof. JUDr. Ján Mazák, PhD. published in this issue of Bulletin of Slovak Advocacy. It gives a short historical overview of the concept of the fines imposed for inadmissible or groundless extraordinary appeals, and it also offers interpretation of this concept differently from how it is interpreted by prof. Mazák. The interpretation in this article in a detail argues in favour of using this concept in the Civil Litigation Procedure Code.

ZUSAMMENFASSUNG

***Mala herba cito crescit* oder wenn zwei das Gleicht tun....**

Der Beitrag reagiert polemisch auf den Artikel von Prof. JUDr. Ján Mazák, PhD., veröffentlicht in dieser Nummer des Bulletins. Es bietet eine kurze historische Übersicht des Instrumentes der Sanktion fürs Prozessieren und bietet zugleich die Auslegung dieses Instrumentes, die sich von der Auslegung von Professor Mazák unterscheidet. In der Auslegung im Artikel wird ausführlich die Begründetheit dieses Instituts in der Zivilprozessordnung gerechtfertigt.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Naozaj už súd nič nezmôže?

Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať tak, že bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá neumožňuje súdu konajúcemu vo veci výkonu platobného rozkazu posúdiť *ex officio* nekalú povahu zmluvnej podmienky uvedenej v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ak orgán konajúci o návrhu na vydanie platobného rozkazu nemá právomoc na vykonanie takeého posúdenia.¹

Rozsudok Súdneho dvora z 18. februára 2016 vo veci C-49/14, Finanmadrid EFC SA proti Jesúsovi Vicentemu Albánovi Zambranovi a i. – ECLI:EU:C:2016:98

1 Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

Odporca, pán J. V. Albán Zambrano, uzavrel s navrhovateľom, spoločnosťou Finanmadrid, zmluvu o úvere vo výške 30 000 eur za účelom financovania kúpy motorového vozidla. V zmysle tejto zmluvy bol stanovený poplatok za poskytnutie úveru vo výške 2,5 % istiny a splatenie bolo rozložené na 84 mesiacov s úrokovou sadzbou 7 % ročne. Za akékoľvek omeškanie so splatením mesačných splátok bol stanovený úrok z omeškania vo výške 1,5 % mesačne, ako aj sankcia 30 eur za každú nezaplatenú splátku.

Vzhľadom na to, že odporca od začiatku roka 2011 splátky úveru nesplácal, spoločnosť predčasne odstúpila od zmluvy a podala na súd návrh na vydanie platobného rozkazu. Podľa španielskej právnej úpravy o takýchto návrhoch rozhoduje „secretario judicial“, ktorý ale nemá právomoc posúdiť prípadnú nekalú povahu zmluvnej podmienky uvedenej v zmluve, ktorá je základom pohľadávky. Sudca, ktorý by mal právomoc *ex officio* preskúmať existenciu nekalých podmienok, sa do konania o návrhu na vydanie platobného rozkazu zapája len vtedy, ak je uplatňovaná suma nepresná, alebo ak dlžník podá proti platobnému rozkazu odpor. Ani jedna z uvedených situácií v prípade pána Zambrana nenastala. „Secretario judicial“ vydal platobný rozkaz, voči ktorému nebol podaný odpor a ktorému odporca v stanovenej lehote nevyhovel. Preto následne „secretario judicial“ vydal odôvodnené rozhodnutie, ktorým rozhodol o skončení konania o platobnom rozkaze, a upovedomil spoločnosť, aby navrhla nariadenie výkonu rozhodnutia. Takéto rozhodnutie „secretario judicial“ je vykonateľným exekučným titulom, ktorý má právnu silu rozhodnutej veci, v dôsledku čoho nemôže sudca v rámci následného konania o jeho výkone *ex officio* preskúmať prípadnú existenciu nekalých podmienok v zmluve, ktorá bola predmetom konania o platobnom rozkaze.

Po konečnom rozhodnutí „secretario judicial“ podala spoločnosť Finanmadrid na súd návrh na nariadenie výkonu tohto rozhodnutia. Vnútroštátny súd však mal pochybnosti o zlučiteľnosti vnútroštátnej právnej úpravy s právom Únie.

Konkrétne išlo o smernicu Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica 93/13“) a najmä o jej článok 6 ods. 1, v zmysle ktorého majú členské štáty zabezpečiť, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa neboli záväzné pre spotrebiteľa. Ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, ide o kogentné ustanovenie smerujúce k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znova zaviesť rovnosť.² Systém ochrany zavedený smernicou 93/13 vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj

2 Pozri napríklad rozsudok z 15. marca 2012, Pereničová a Perenič, C-453/10, ECLI:EU:C:2012:144, bod 28.

o úroveň informovanosti, a na základe tejto situácie pristúpi na podmienky vopred pripravené predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah.

Za týchto okolností položil vnútroštátny súd Súdnemu dvoru štyri prejudiciálne otázky. Prvou a druhou prejudiciálnou otázkou sa španielsky súd pýtal, či smernica 93/13 bráni vnútroštátnej úprave, ktorá neumožňuje súdu konajúcemu vo veci výkonu platobného rozkazu posúdiť *ex officio* nekalú povahu zmluvnej podmienky v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, ak orgán konajúci o návrhu na vydanie platobného rozkazu nemal právomoc na vykonanie takého posúdenia.

Súdny dvor na jednej strane konštatoval, že v prípade neexistencie harmonizácie vnútroštátnych mechanizmov núteného výkonu je v dôsledku procesnej autonómie členských štátov úlohou vnútroštátneho právneho poriadku určiť podmienky núteného výkonu. Rovnako však zdôraznil, že táto vnútroštátna úprava musí byť v súlade so zásadou ekvivalencie a efektivity.

V zmysle zásady ekvivalencie štátom stanovené podmienky fungovania vnútroštátneho mechanizmu núteného výkonu nesmú byť menej výhodné ako tie, ktorými sa spravujú podobné situácie vo vnútroštátnom práve. Súdny dvor uviedol, že v danom prípade je predmetná vnútroštátna právna úprava v súlade s touto zásadou, nakoľko vnútroštátny súd rozhodujúci o výkone platobného rozkazu nemôže v tomto konaní *ex officio* skúmať rozpor zmluvnej podmienky s ustanoveniami smernice 93/13, rovnako ako nemôže skúmať rozpor takejto podmienky s vnútroštátnymi pravidlami verejného poriadku.

V zmysle zásady efektivity nesmú štátom stanovené podmienky fungovania vnútroštátneho mechanizmu núteného výkonu rozhodnutia v praxi znemožňovať alebo príliš sťažovať výkon práv poskytnutých spotrebiteľom právom Únie. Účinnú ochranu práv vyplývajúcich zo smernice 93/13 možno podľa Súdného dvora zaručiť iba pod podmienkou, že vnútroštátny procesný systém umožňuje v rámci konania o vydaní platobného rozkazu alebo v rámci konania o výkone platobného rozkazu *ex officio* preskúmanie potenciálnej nekalej povahy zmluvných podmienok uvedených v predmetnej zmluve. Španielska právna úprava však tejto podmienke nevyhovuje, pretože spotrebiteľ by mohol čeliť exekučnému titulu bez toho, aby mal v akomkoľvek štádiu konania záruku, že sa vykoná *ex officio* posúdenie existencie nekalých podmienok v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom. Táto situácia je dôsledkom dvoch skutočností. Po prvé, „secretario judicial“ nemá v rámci konania o platobnom rozkaze právomoc posúdiť prípadnú nekalú povahu zmluvnej podmienky uvedenej v zmluve, ktorá je základom pohľadávky. Po druhé, rozhodnutie „secretario judicial“ získava právnu silu rozhodnutej veci, v dôsledku čoho súd konajúci o výkone rozhodnutia „secretario judicial“ už nemôže *ex officio* preskúmať existenciu nekalej podmienky.

Je síce pravda, že ak spotrebiteľ proti rozhodnutiu o vydaní platobného rozkazu podá odpor, tak „secretario judicial“ predloží vec sudcovi, ktorý má právomoc preskúmať existenciu nekalej podmienky *ex officio*. Súdny dvor však pripomenul, že existuje nezanedbateľné riziko, že spotrebiteľia odpor v konaní nepodajú. Dôvodom môže byť mimoriadne krátka lehota stanovená na tento účel, ďalej trovy spojené so súdnym podaním, ktoré vzniknú v pomere k výške napadnutého dlhu, okolnosť, že nepoznajú alebo si neuvedomujú rozsah svojich práv, alebo napokon z dôvodu, že návrh na vydanie platobného rozkazu podaný predajcom alebo dodávateľom má obmedzený obsah, a teda spotrebiteľia nedisponujú úplnými informáciami.

Za týchto okolností Súdny dvor skonštatoval, že právna úprava týkajúca sa zásady právnej sily rozhodnutej veci v rámci konania o vydaní platobného rozkazu sa nezdá byť v súlade so zásadou efektivity, nakoľko v konaniach začatých predajcom alebo dodávateľom, v ktorých sú žalovanými spotrebiteľia, znemožňuje alebo nadmerne sťažuje uplatňovanie ochrany, ktorú spotrebiteľom má poskytovať smernica 93/13.

Tretou a štvrtou otázkou chcel vnútroštátny súd zistiť, či Charta základných práv Európskej únie, konkrétne jej právo na účinnú súdnu ochranu zakotvené v článku 47, bráni predmetnej vnútroštátnej úprave. Keďže vnútroštátny súd neuviedol dôvody, ktoré ho viedli k otázke o zlučiteľnosti, Súdny dvor na položené otázky pre nedostatok presných a jasných údajov neodpovedal.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovali: **Bc. Miroslava Kičurová**
a **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

Ústav európskeho práva a oddelenie medzinárodného práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Neprimeraný trest uložený advokátovi za kritizovanie práce

Hrozba trestnoprávnej sankcie pripúšťajúcej i trest odňatia slobody za písomný prejav advokáta adresovaný súdu pri zastupovaní klienta porušuje spravodlivú rovnováhu medzi záujmom na ochrane autority súdnictva a slobodou prejavu advokáta, pretože vyvoláva nežiaduci „odstrašujúci účinok“ vo vzťahu k plneniu povinností advokátov konajúcich v záujme ochrany práv klientov.

*Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva
vo veci Rodriguez Ravelo proti Španielsku zo dňa 12. januára 2016
týkajúci sa sťažnosti č. 48074/10*

1 Čl. 10 Sloboda prejavu

1. Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

2. Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré stanovuje zákon, a ktoré sú nevyhnutné v demokraciikej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, na predchádzanie nepokojom alebo zločinom, ochranu zdravia alebo morálky, ochranu povesti alebo práv iných, zabránenia úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

Dotknuté ustanovenie:

– článok 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach¹

Dňa 12. januára 2016 Európsky súd pre ľudské práva vydal rozhodnutie vo veci Rodriguez Ravelo proti Španielsku (sťažnosť č. 48074/10), ktorým poukázal na porušenie článku 10 Európskeho dohovoru.

Sťažovateľom bol španielsky advokát Fernando Rodriguez Ravelo, ktorý zastupoval obchodnú spoločnosť v konaní o určenie vlastníctva k vidieckemu pozemku. V tomto zmysle podal návrh na zrušenie zápisu v katastri, ktorý potvrdzoval nárok protistrany, tvrdiac, že obchodná spoločnosť, ktorú zastupuje je právoplatným majiteľom pozemku.

Tvrdenia advokáta v písomnom podaní obsahovali hodnotiace úsudky týkajúce sa sudkyne, ktorej kládol za vinu priebeh konania. Okrem iného poukázal na to, že skutočnosti popísané sudkyňou okresného súdu v rozhodnutí neodrážali realitu. Naopak, sudkyňa údajne úmyselne skreslila okolnosti prípadu, vydala rozhodnutie v rozpore s realitou, bez zaváhania klamala a uviedla mylné informácie v zápisnici. Znenie podania, ktorým sťažovateľ žiadal vyhlásiť rozhodnutie sudkyne za neplatné, obsahovalo nasledovné vyjadrenia:

„Rozhodnutie [prijaté sudkyňou prvej inštancie] je celkom neplatné a to z viacerých dôvodov akým je nepresnosť jeho obsahu (...), neexistencia odseku 3 článku 202 hypotekárneho zákona [na ktorý sa odvoláva] alebo tvrdenie, podľa ktorého oznámenie na základe zákona majiteľom pozemkového práva bolo uskutočnené, zatiaľ čo sa tak nikdy nestalo. (...) Sudkyňa prvej inštancie č. 2 v Puerto del Rosario sa dobrovoľne rozhodla skresliť realitu, majúci jediný cieľ a to vyvolať dojem zákonnosti niečomu, čo možno považovať za nelegitímny pokus uzurpovať obchodnej spoločnosti D. časť pozemku, ktorý predtým získala. Sudkyňa neváhala klamať, keď potvrdila, že žiadosť bola predložená v lehote (...) a že oznámenia požadované hypotekárnym zákonom boli uskutočnené. (...) Na základe ľživej správy podanej sudkyňou prvej inštancie č. 2 v Puerto del Rosario, ktorá obsahovala nepravdivé a zlovolné informácie, (...) bol nariadený zápis predmetného pozemku do katastra.“

Proti advokátovi bolo začaté trestné konanie pre podozrenie z trestného činu ohovárania. Následne mu bol uložený trest peňažnej pokuty vo výške 30 eur denne po dobu deviatich mesiacov a trest odňatia slobody v prípade platobnej neschopnosti či omeškania. V zmysle rozhodnutia trestného súdu vyjadrenia pána Rodriguez Ravela, ktorý sa uchýlil k urážke a ohováraníu, závažným spôsobom poškodili českú sudkyňu okresného súdu a išli nad rámec legitímneho zastupovania klienta. Pán Rodriguez Ravelo podal niekoľko neúspešných odvolaní proti rozhodnutiu. Sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva založil na tvrdení, že jeho odsúdenie a trest predstavovali neprimeraný zásah do práva slobodne sa vyjadrovať v kontexte výkonu pracovných povinností advokáta.

Európsky súd pre ľudské práva potvrdil, že odsúdenie vnútroštátnym súdom skutočne porušilo právo sťažovateľa na slobodu prejavu.² Zároveň Súd konštatoval, že odsúdenie a trest boli uložené v súlade so zákonom a s legitímnym cieľom ochrániť práva a povesť sudkyne okresného súdu, rovnako ako nestrannosť a vážnosť súdnictva. Advokát svojím konaním preukázal nedostatok rešpektu voči sudkyňi okresného súdu a nepriamo celému súdnemu systému. Trest v prípade takéhoto správania advokáta je nepochybne prijateľný.

Avšak, hoci vyjadrenia advokáta podľa Súdu boli závažné a neúctivé, tieto výrazy neboli vyslovené v pojednávanej miestnosti, ale boli použité len v písomnej podobe a dané do povedomia výlučne sudkyňi a sporovým stranám. Navyše, napriek agresívnemu štýlu, cieľom advokáta bolo nepochybne konať v rámci ochrany záujmov klienta.

Úlohou advokáta je horlivo hájiť záujmy klientov a nie je vylúčené, že bude stáť pred otázkou, či je nutné sa brániť voči postojú súdu alebo podať naň sťažnosť. Pod podmienku súdnej preskúmateľnosti, predovšetkým advokátom prislúcha zhodnotiť uplatniteľnosť a užitočnosť tvrdenia prezentovaného za účelom zastupovania klienta bez toho, aby podľahli „odstrašujúcemu účinku“, ktorý môže spôsobiť uloženie hoci aj relatívne miernej trestnej sankcie.

Podľa Súdu by trestné odsúdenie pána Rodriguez Ravela a neprimerane tvrdý trest mohli mať odstrašujúci účinok na advokátov vyzvaných k zastupovaniu klientov. Odstrašujúci účinok je dôležitý faktor, ktorý treba zväžiť pri hľadaní spravodlivej rovnováhy medzi súdmi a advokátmi v rámci riadneho výkonu spravodlivosti. Trestnoprávne sankcie, najmä možnosť trestu odňatia slobody, obmedzujú slobodu prejavu advokáta pri zastupovaní klienta a sú veľmi ťažko odôvodniteľné. Španielsky právny poriadok umožňuje disciplinárne potrestanie advokáta, ktoré by mohlo v podobných prípadoch nahradiť trestnoprávnu sankciu. Trest uložený advokátovi bol neprimeraný pre dosiahnutie legitímneho cieľa a nemožno ho považovať za nevyhnutný v demokratickej spoločnosti. Skutočnosť, že k trestu odňatia slobody nedošlo, nie je podstatné, riziko či možnosť uväznenia sú dostatočne závažné. Španielskemu vnútroštátnemu súdu sa tak nepodarilo dosiahnuť spravodlivú rovnováhu medzi potrebou udržať autoritu súdnictva a potrebou chrániť slobodu prejavu advokáta.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **Mgr. Michaela Chládková, PhD.**

2 Súd sa v rozhodnutí odvolal na svoju predchádzajúcu judikatúru týkajúcu sa praxe advokátov:

Morová proti Francúzsku, sťažnosť č. 28198/09, rozsudok zo dňa 15. decembra 2011

Morice proti Francúzsku, sťažnosť č. 29369/10, rozsudok zo dňa 23. apríla 2015

Kyprianou proti Cypru, sťažnosť č. 73797/01, rozsudok zo dňa 8. apríla 2003

Schöpfer proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 25405/94, rozsudok zo dňa 20. mája 1998

Nikula proti Fínsku, sťažnosť č. 31611/96, rozsudok zo dňa 21. marca 2002

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo na rokovaní **4. marca 2016** v Bratislave. Viedol ho predseda SAK JUDr. Hreždovič, za revíziu komisiu bol prítomný jej predseda Mgr. Karkó.

Členovia P SAK **odsúhlasili** návrh programu s doplneniami a za overovateľa zápisnice určili JUDr. Fiačana, PhD. **Vzali na vedomie** informácie o stretnutiach s advokátmi Košického a Prešovského kraja, ktoré boli zamerané najmä na ustanovovanie advokátov *ex offio*, na neoprávnené poskytovanie právnych služieb a na výmenu advokátskych preukazov.

V rámci informácií o legislatívnej činnosti SAK predsedníctvo **vzalo na vedomie** koncepciu Centra právnej pomoci.

Členovia P SAK **vzali na vedomie** informáciu o pokračujúcich prácach na príprave riešenia procesov zaručenej konverzie a časových pečiatok. Predsedníctvo **vzalo na vedomie** odstúpenie JUDr. Romana Hošovského z funkcie člena redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* a za nové členky **vymenovalo** doc. JUDr. Martinu Jánošíkovú, PhD. a JUDr. Janu Mitterpachovú, PhD.

BERNÍK & partneri, s.r.o.
advokátska kancelária

Štúrova 101
059 21 Svit
tel.: +421 52 715 2831
fax: +421 52 715 7688
www.bernik-partneri.sk

Advokátska kancelária BERNÍK & partneri, s. r. o. so sídlom vo Svite hľadá **absolventa právnickej fakulty** na pozíciu **advokátskeho koncipienta**.

Ponúkaná mzda: dohoda
Termín nástupu: 01.07.2016 – 01.09.2016

Požadujeme:

- anglický jazyk – aktívne
- nemecký alebo ruský jazyk – základy
- vysoké pracovné nasadenie
- motivácia
- samostatnosť
- flexibilita
- precíznosť

Uchádzači zašlú životopis vo formáte European CV a motivačný list, oba v slovenskom jazyku na e-mail sekretariat@bernik-partneri.sk.

Predsedníctvo **schválilo** stanoviská s úpravami vyplývajúcimi z diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

V rámci rokovania o ekonomických otázkach členovia predsedníctva **rozhodovali** o žiadostiach predložených advokátmi. **Vzali na vedomie** informácie o čerpaní rozpočtu komory za rok 2015, porovnanie výnosov a nákladov seminárov koncipientov a advokátov uskutočnených v septembri – decembri 2015 a zoznam advokátov, ktorí do 29. februára 2016 nezaplátili príspevok na vzdelávanie koncipientov.

Predsedníctvo **vzalo na vedomie** písomnú správu o mediálnych aktivitách komory za február 2016 a informáciu o prípravách galavečera a Dňa otvorených dverí SAK v apríli 2016 s tým, že bezplatné právne porady sa budú poskytovať v Bratislave, Košiciach, Žiline, Prešove, Poprade a v Banskej Bystrici. Vo vybraných mestách sa uskutočnia aj prednášky o povolaní advokáta pre študentov stredných škôl.

Predsedníctvo **rozhodlo** o termíne Konferencie advokátov. Uskutoční sa v dňoch 8. – 10. júna 2017 v priestoroch Incheby v Bratislave.

Členovia P SAK **vzali na vedomie** informácie o súdnych konaniach, v ktorých je účastníkom komora, so zameraním na statusové veci a na vymáhanie pohľadávok.

Na základe informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia P SAK **vzali na vedomie** správu Mgr. Chládekovej, PhD. o finalizácii návrhu Odporúčania CCBE o ochrane dôvernosti vzťahu s klientom v kontexte sledovania.

Predsedníctvo **rozhodovalo** o žiadostiach súvisiacich s matrikami advokátov, advokátskych koncipientov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností. **Osobitne rozhodovalo** o návrhoch na pozastavenie/vyčiarknutie advokátov, resp. advokátskych koncipientov zo zoznamov vedených komorou podľa príslušných ustanovení zákona o advokácii.

-km-

Pýta(j)te sa predsedníctva

Je výkon funkcie predsedu občianskeho združenia (záujmové združenie športu) zlučiteľný s výkonom praxe advokátskeho koncipienta?

Výkon funkcie predsedu občianskeho združenia je zlučiteľný s výkonom praxe advokátskeho koncipienta pod podmienkou, že je vykonávaná mimo pracovnej doby a školiteľ advokátskeho koncipienta je o tejto skutočnosti informovaný.

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie vyhlásila aj pre rok 2016

**XIV. ročník publikačnej súťaže
Bulletinu slovenskej advokácie
pre študentov právnických fakúlt,
advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov**

Konkrétnu tému si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať e-mailom na adresu ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk. **Termín uzávierky je 30. november 2016.**

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie príspevky vyhodnotí do konca decembra 2016. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. zvýšiť odmenu.

Nová kniha
advokáta
Antona Blahu
**Manderla
a Modrý Maurícius**

Túto knihu i komplexný sortiment odbornej právnickej literatúry (zákony, komentáre, judikatúry, monografie...) si môžete zakúpiť s **15% zľavou** pre advokátov, koncipientov i advokátske kancelárie v predajniach Sprinton, s. r. o.:

- **Literárna kaviareň-Café Advokát**
Kolárska 4, Bratislava
sprinton.ba@gmail.com, tel.: 0944 216 830
 - **Predajňa odbornej literatúry**
Tomášikova 20, Bratislava
sprinton.pevs@gmail.com, tel.: 0944 618 341
 - **Predajňa odbornej literatúry**
Kollárova 10, Trnava
sprinton.tt@gmail.com, tel.: 0944 167 678
- alebo prostredníctvom e-shopu www.sprinton.sk

OBJEDNÁVKA Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2016

Odberateľ:

IČO:

DIČ:

IČ DPH:

Číslo účtu:

➔ Adresa, na ktorú majú byť posielané výtlačky:

Závazne si objednávame výtlačkov *Bulletinu slovenskej advokácie* v roku 2016 (vyjde 10 fyzických čísel). Súhlasíme s podmienkami odberu uvedenými na tejto objednávke.

Vybavuje:

Telefón:

E-mail:

Dátum:

Podpis:

Vyplnenú objednávku odošlite na adresu:
Slovenská advokátska komora, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
alebo odmailujte na darina.stracinova@sak.sk

Podmienky odberu:

1. Ročné predplatné 50 eur + 20 % DPH **spolu 60 eur s DPH** (vrátane poštovného a balného) je za 10 fyzických čísel. (Vyjde 12 čísel, z toho dve budú dvojčísla.)
2. Objednávka sa nevzťahuje na čísla, ktoré už vyšli pred jej doručením. Predplatné sa v takomto prípade zodpovedajúco znižuje.
3. Na základe tejto objednávky Slovenská advokátska komora (SAK) vystaví odberateľovi faktúru na predplatné.
4. Bulletin bude odberateľovi odoslaný až po uhradení predplatného vo fakturovanej výške.
5. Výtlačky budú odosielané na adresu uvedenú na objednávke. Jej zmenu musí odberateľ oznámiť písomne. Za zásielky nedoručené z dôvodu nepresnej adresy SAK neposkytuje náhradu.
6. Odber prípadných mimoriadnych čísel, ako aj čísel, ktoré vyšli do dátumu doručenia objednávky, **je možné dohodnúť individuálne.**

Objednávka sa nevzťahuje na advokátov zapísaných v zozname SAK, ktorým je Bulletin doručovaný bezplatne.

Ďalšia stopa putovnej výstavy *Advokácia včera a dnes*

Výstava *Advokácia včera a dnes* bola od momentu, kedy sa zrodila jej rámcová idea, mienená ako putovná s cieľom osloviť čo najširšiu laickú verejnosť. Tento pekný zámer sa darí naplniť, dôkazom čoho bolo ďalšie miesto inštalácie výstavy približujúcej vývoj advokácie v dejinách – priamo srdce **Banskej Bystrice** v historických priestoroch radnice. Do mesta pod Urpínom zavítala výstava 14. marca a zotrvala v ňom do 27. marca 2016.

Na úvod vernisáže sa hosťom prihovril predseda Slovenskej advokátskej komory **JUDr. Ľubomír Hrežďovič**. Poukázal na to, že súčasná slovenská advokácia čerpá poznatky a inšpiráciu pre svoju činnosť v minulosti. V nej hľadá a rozví-

ja hodnoty, ktoré tradične tvorili základ advokátskeho povolania. Práve z toho dôvodu je mimoriadne dôležité tieto hodnoty si pripomínať a nachádzať v nich poučenie i motiváciu.

Jednotlivé panely výstavy približujú minulosť advokácie od jej zrodu a jej vývoj na území Slovenska, predstavujú významných advokátov, ozrejmujú vstup žien do advokácie a pripomínajú, že advokát vždy konal a koná v prospech klienta. Časť plagátov pripomína súčasné aktivity a predstavuje Slovenskú advokátsku komoru – najväčšiu stavovskú organizáciu na Slovensku – ako pokračovateľku tradícií.

Na záver vyslovil presvedčenie, že výstava naplní svoj cieľ, ktorým je pripomenúť každému návštevníkovi to, akú úlohu

Zľava: JUDr. Kerecman, PhDr. Ondrišová, doc. RNDr. Čižmárová, CSc. a JUDr. Hrežďovič

advokáti v dejinách zohrali a zohrávajú a aké je poslanie advokácie v dnešnej dobe.

Následne sa slova ujala **doc. RNDr. Katarína Čizmárová, CSc.**, zástupkyňa primátora Banskej Bystrice. Privítala výstavu na pôde radnice a vyslovila myšlienku priam šitú na mieru tohto pekného podujatia – bez poznania minulosti nemožno pochopiť prítomnosť a plánovať budúcnosť.

JUDr. Peter Kerecman, PhD., predseda pracovnej komisie pre históriu advokácie, zosumarizoval filozofiu panelov a ich obsahovú náplň. V krátkom príhovore pripomenul, že Advokátska komora v Banskej Bystrici, v meste, kde tradične pôsobilo okolo 20 advokátov, vznikla v roku 1875 a existovala do roku 1920. Počas svojej existencie nemala vlastnú budovu, dodnes nie je celkom zrejmé, kde presne sídlila. Spomenul pôsobenie žien v advokácii v Banskej Bystrici, z ktorých prvou bola dr. Margita Hozneková, ktorá nastúpila ako koncipientka k advokátovi dr. Jánovi Fábrymu už 7. marca 1927 a rok u neho vykonávala prax. Ďalšou bola v roku 1930 dr. Jacqueline Kertészová, koncipientka dr. Mikuláša Halásza. K Banskej Bystrici sa viaže i súboj zvolenského advokáta Vladimíra Fajnora na šable a jeho odsúdenie v roku 1903, banskobystrický politický proces v rokoch 1899 – 1900, v ktorom boli odsúdení advokáti Matúš Dula, Svetozár Hurban, Pavol Mudroň a Andrej Halaša. Z krátkeho exkurzu do histórie jednoznačne vyplynulo, že advokátsky život v Bystrici aj v minulosti hýril pestrými farbami.

Zľava: JUDr. Abelovský, JUDr. Čendula a JUDr. Gereg

Vernisáž sa konala síce v komornejšom duchu, ale vo veľmi príjemnej neformálnej atmosfére. Výstavu si nenechal ujsť ani JUDr. Ladislav Čendula, ktorý patrí do generácie najstarších banskobystrických advokátov; v roku 2010 bol ocenený za celoživotný prínos advokácii.

Zostáva dúfať, že tak, ako v iných mestách, aj v Banskej Bystrici si výstava našla množstvo priaznivcov – najmä v radoch mladšej generácie a priblížila im povolanie, na ktoré sú tí, ktorí ho každý deň vykonávajú, právom hrdí.

–km–

Foto Ján Murín a Vladislav Žigo

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta nepodielat' sa na činnosti osôb poskytujúcich právne služby bez oprávnenia

Advokát, ktorý sa ako štatutárny orgán a spoločník podieľa na činnosti obchodnej spoločnosti, ktorá prostredníctvom webovej stránky poskytuje právne služby súvisiace so zakladaním obchodných spoločností, hoci na poskytovanie právnych služieb nemá oprávnenie, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 2 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK.

*Rozhodnutie I. odvolacieho disc. senátu SAK z 1. februára 2016,
sp. zn. I. ODS-32/15:606/2013*

*Rozhodnutie III. disciplinárneho senátu zo 17. júna 2015,
sp. zn. DS III.-73/13:606/2013*

Dotknuté ustanovenia:

– § 2 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím III. disciplinárneho senátu SAK z 17. júna 2015, sp. zn. DS III.-73/13:606/2013 v spojení s rozhodnutím I. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 1. februára 2016, sp. zn. I. ODS-32/15:606/2013 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 2 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK,¹

tým, že

sa podieľa na činnosti spoločnosti A s. r. o., v ktorej je spoločníkom a konateľom a ktorá prostredníctvom svojej webovej stránky poskytuje právne služby súvisiace so zakladaním obchodných spoločností, hoci na poskytovanie právnych služieb nemá oprávnenie,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **200 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške 380 eur v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Predseda revíziej komisie SAK podal proti disciplinárne obvinenému návrh na začatie disciplinárneho konania pre skutok uvedený vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený vo svojom vyjadrení k návrhu na začatie konania uviedol, že spoločnosť A s. r. o. pri zakladaní obchodných spoločností poskytovala len „administratívne služby“, t. j., na základe elektronickej objednávky zákazníka, tomuto poskytla univerzálne vzory, ktoré po vyplnení a podpise zo strany zákazníka len skenovala a elektronicky podala na registrovom súde. Zároveň konštatoval, že vymedzenie pojmov „právne služby“ a „výkon advokácie“ nie je v zákone o advokácii dostatočne určité, resp. jednoznačné, t. j. v právnom poriadku absentuje právna norma, ktorá by exaktne a striktnie vymedzila to, že by bolo zakladanie obchodných spoločností prostredníctvom elektronických podaní formou skenovania a následného elektronického podania doplnených vzorových dokumentov bez právnych rád a služieb vyhradené výlučne advokátskemu stavu, čo by bolo aj

v jeho záujme ako advokáta, čo je ďalším dôvodom pre jeho oslobodenie.

III. disciplinárny senát svojím rozhodnutím zo dňa 17. júna 2015, sp. zn. DS III.-73/13:606/2013 uznal disciplinárne obvineného za vinného z disciplinárneho previnenia v súlade s podaným návrhom na začatie disciplinárneho konania, uložil mu disciplinárne opatrenie vo forme peňažnej pokuty vo výške 200 eur ako aj povinnosť zaplatiť paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške 380 eur.

Prvostupňový disciplinárny senát toto rozhodnutie odôvodnil tým, že na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že skutok sa stal tak, ako bolo uvedené v návrhu na začatie disciplinárneho konania.

Disciplinárny senát v odôvodnení k právnej stránke veci s poukazom na § 2 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK uviedol, že advokátsky poriadok je etickým kódexom slovenskej advokácie a pre advokátov je záväzný. Ak chce advokát ponúkať právne služby spočívajúce v zakladaní obchodných spoločností (v rámci čoho spisuje listiny – § 1 ods. 2 zákona o advokácii) a zastupovaní pred registrovým súdom, ktorý je štátnym orgánom a teda orgánom verejnej moci (§ 1 ods. 2 zákona o advokácii), má takúto možnosť. Etický kódex komory advokátov normuje obmedzenie podľa § 2 ods. 4 Advokátskeho poriadku.

Účelom takejto úpravy je, aby ak má klient záujem na založení spoločnosti a zastúpení pred orgánom verejnej moci

(ktorým štátny orgán realizujúci registrové konanie je) a advokát chce takúto právnu službu poskytovať, má ju poskytovať ako advokát, teda v súlade s § 12 zákona o advokácii. Spoločnosť A. s. r. o. má v obchodnom registri viac činností v rámci predmetu podnikania, o. i. aj administratívne služby. Podľa názoru disciplinárneho senátu založenie obchodnej spoločnosti a zastupovanie pred registrovým súdom nemožno považovať len za administratívne činnosti.

Spoločnosť A. s. r. o. má v predmete podnikania aj služby súvisiace s počítačovým spracovaním údajov, ale ani tieto nemožno považovať za služby, v rámci ktorých sa zakladá obchodná spoločnosť a zastupuje pred orgánom verejnej moci, a to isté sa týka aj činnosti podnikateľských, organizačných a ekonomických poradcov. Ďalšie činnosti, ktoré má A. s. r. o. v predmete podnikania zapísané nie je potrebné na účely tohto rozhodnutia brať do úvahy (napr. čistiace a upratovacie služby, prevádzka malých plavidiel atď.)

Účelom je aj ochrana tretích osôb, teda klientov. Naliehavosť tejto ochrany vystupuje do popredia aj v tejto konkrétnej disciplinárnej veci, kedy sa disciplinárne obvinený bráni tým, že A. s. r. o. len poskytuje formuláre a po vyplnení tieto prepisuje a zastupuje len v konaní, ktoré podľa „európskej“ judikatúry nie je súdnym konaním, hoci na svojej webovej stránke ponúka zakladanie obchodných spoločností a vystupuje aj ako splnomocnenec pred obchodným registrom.

Klienti, ktorí prídu za účelom založenia obchodnej spoločnosti a zastupovania pred registrovým súdom predsa neprišli len po formuláre, ktoré spoločnosť A. s. r. o. administratívne spracuje. A čo sa týka zastúpenia pred registrovým súdom, ide predsa o vzťah splnomocniteľa a splnomocnenca, nie len o akési „administratívne“ zastúpenie.

K disciplinárnemu opatreniu senát uviedol, že zohľadnil predovšetkým skutočnosť, že disciplinárne obvinený nebol dosiaľ uznávaný zo spáchania disciplinárneho previnenia. V menšej miere malo vplyv na výšku disciplinárneho opatrenia – pokuty, ktorá bola uložená v dolnom pásme – aj to, že disciplinárne obvinený sa dopustil disciplinárneho previnenia zrejme aj z dôvodu zlej interpretácie pojmu „právna služba“. Teda s ohľadom na charakter porušenej právnej povinnosti, ako aj ďalšie okolnosti veci (najmä na osobu obvineného) na základe § 56 ods. 4 zákona o advokácii mal prvostupňový senát za to, že vo výroku tohto rozhodnutia uvedené disciplinárne opatrenie je dostatočným opatrením smerujúcim k náprave disciplinárne obvineného.

Proti tomuto rozhodnutiu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie disciplinárne obvinený, v ktorom namietal porušenie procesných postupov a nedostatočné zistenie skutkového stavu. Podľa jeho názoru ide o vady odôvodňujúce zrušenie napadnutého rozhodnutia, keďže nebola dodržaná dvojmesačná lehota na podanie návrhu na začatie konania a rozhodnutie mu bolo doručené v rozpore s § 20 ods. 5 Disciplinárneho poriadku, takmer po troch mesiacoch od vyhlásenia. Navrhovateľ konal v rozpore s § 4 ods. 1 Disciplinárneho poriadku, pretože pri podaní návrhu nemal ustálený názor o tom, čo vlastne spoločnosť A. s. r. o. robí a v čom spočívajú jej údajné právne služby, pričom následne prvostupňový disciplinárny senát pochybil v tom, že upustil od požiadavky na písomné stanovisko navrhovateľa k činnosti A. s. r. o., a zamietol návrh disciplinárne obvineného na vykonanie dôkazu výsluchom sťažovateľa. Disciplinárne obvinený mal za to, že navrhovateľ v tomto konaní neuniesol dôkazné bremeno. Ďalej namietal nedostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia, keď v súvislosti s aplikáciou § 58 ods. 4 zákona o advokácii v ňom nie je uvedené, prečo bol použitý Disciplinárny poriadok schválený dňa 15. 6. 2013 a taktiež odpoveď na zásadnú a rozhodujúcu otázku celého konania, a to, ktoré ustanovenie zákona o advokácii, resp. predpisu SAK vyhradzuje zakladanie obchodných spoločností akýmkoľvek spôsobom výhradne advokátskemu stavu. Z uvedených dôvodov navrhol napadnuté rozhodnutie zmeniť tak, aby bol spod návrhu oslobodený z dôvodu, že skutok nie je disciplinárnym previnením.

I. odvolací disciplinárny senát po prejednaní odvolania napadnuté rozhodnutie svojím rozhodnutím z 1. februára 2016, sp. zn. I. ODS-32/15:606/2013 ako vecne správne potvrdil.

Odvolací senát vychádzal zo skutkového stavu tak, ako bol správne zistený prvostupňovým disciplinárnym senátom a potvrdený aj v rámci odvolacieho konania obsahom ponuky na stránke predmetnej spoločnosti z februára 2016. Jednotná cena podľa tejto ponuky zahŕňa kompletne vypracovanie zakladateľských dokumentov, vybavenie živnosten-

ského oprávnenia, zápis do obchodného registra a registráciu na príslušnom daňovom úrade. Okrem ponukovej ceny sa zaručuje aj odbornosť (právnické vzdelanie, aktuálny prehľad zákonov).

K pôsobeniu disciplinárne obvineného v spoločnosti A. s. r. o., odvolací senát poukázal na obsah § 1 ods. 2 zákona o advokácii. Jeho obsah predstavuje pozitívnu definíciu pojmu „výkon advokácie“ vyjadrenú opisom rámca činností advokáta vykonaných sústavne a za odmenu, pre ktoré v ďalšom, ako tzv. legislatívnu skratku, zavádza označenie „právne služby“. Ktorým ďalším osobám je priznané oprávnenie na výkon právnych služieb, uvádza nasledujúci ods. 3 tohto ustanovenia a vzťah k výkonu iných špecifických právnych služieb ustanovenie odseku 4.

Súčasťou reakcie spoločenstva advokátov na neželanú existenciu iných, ako vyššie uvedených subjektov, ktoré sa snažia ponúkať a vykonávať právne služby pod označením podnikateľského poradenstva či administratívnych služieb, či ako občiansku výpomoc (tzv. pokútnictvo) je tiež § 2 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK, podľa ktorého je advokát oprávnený poskytovať právne služby len v rámci slobodného a nezávislého povolania a nesmie sa podieľať na činnosti osôb, ktoré poskytujú právne služby bez oprávnenia vyžadovaného zákonom, ani takúto činnosť podporovať.

Vzhľadom na povahu porušených povinností, spôsob konania i mieru zavinenia odvolací senát považoval disciplinárne opatrenie uložené disciplinárne obvinenému napadnutým rozhodnutím za primerané.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámky

1 § 2 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK:

„Advokát je oprávnený poskytovať právne služby len v rámci výkonu slobodného a nezávislého povolania. Advokát sa nesmie podieľať na činnosti osôb, ktoré poskytujú právne služby bez oprávnenia vyžadovaného zákonom, ani takúto činnosť podporovať.“

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala

Mgr. Tatiana Frištková

advokátka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta odmietnuť poskytnutie právnych služieb

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak po tom, čo poskytoval právne služby rodičom vo veci úpravy pomerov k ich maloletým deťom, začne vo veci, týkajúcej sa týchto maloletých detí poskytovať právne služby jednému z rodičov proti druhému z nich.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie
Českej advokátskej komory z 25. februára 2014, sp. zn. K 87/2013¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1 a 2, § 1, § 19 ods. 1 písm. a), c) zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, čl. 7 ods. 3 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 3² a § 21 písm. a), d)³ zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

hoci v období od novembra 2011 do mája 2012 poskytoval rodičom maloletých detí právne služby týkajúce sa pomerov k ich maloletým deťom a v súvislosti s tým získal od nich informácie o ich rodinných pomeroch, významných pre úpravu pomerov k ich maloletým deťom, 9. 7. 2012 prevzal právne zastúpenie otca vo veci týkajúcej sa pomerov k ich maloletým deťom, pričom otca zastupuje ako žalobcu v konaní vedenom na okresnom súde o určenie otcovstva a o úpravu pomerov k maloletým deťom proti matke a ich dvom maloletým deťom ako žalovaným,

teda

- nechránil práva a oprávnené záujmy klienta,
- pri výkone advokácie nekonal čestne a svedomito,

- pri výkone advokácie nepostupoval tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, keď za tým účelom nedodržiaval pravidlá profesionálnej etiky ukladajúce mu povinnosť všeobecne poctivým, čestným a slušným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu,
- neodmietol poskytnutie právnych služieb, keď
 - v tej istej veci alebo vo veci v nej súvisiacej už poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada,
 - by informácia, ktorú má o bývalom klientovi, mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvýhodniť,
 - v priebehu vybavovania veci hrozil vznik rozporu v ich záujmoch,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2⁴ a § 17⁵ zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1⁶ a čl. 7 ods. 3⁷ Pravidiel profesionálnej etiky a § 19 ods. 1 písm. a), c)⁸ zákona o advokácii.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenému za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – **pokuta** vo výške 100 000 Kč.

Disciplinárne obvinenému advokátovi bola súčasne uložená povinnosť zaplatiť na účet Českej advokátskej komory náhradu nákladov konania vo výške 3 000 Kč.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny žalobca podal proti disciplinárne obvinenému disciplinárnu žalobu pre skutok uvedený vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Disciplinárne obvinený vo svojich vyjadreniach k sťažnosti a disciplinárnej žalobe uviedol, že sťažnosť považuje za nedôvodnú z toho dôvodu, že komunikácia medzi stranami nemohla byť vnímaná ako výhradné zastupovanie sťažovateľky. Pri svojom rokovaní so stranami postupoval ako „mediátor“ s cieľom prinútiť obe strany k uzatvoreniu dohody ohľadom otcovstva a výživného k maloletým deťom účastníkov. Disciplinárne obvinený ďalej uviedol, že jeho konanie, ktoré je obsahom sťažnosti, nebolo vedené získaním vlastného prospechu, ale záujmami maloletých detí účastníkov. Disciplinárne obvinený sťažovateľku nepovažoval za svoju klientku, pretože mu nepodpísala žiadnu plnú moc, naopak, navrhol sťažovateľke spoločné zastúpenie účastníkov, ak budú schopní uzavrieť dohodu ohľadom starostlivosti, styku a výživného vo vzťahu k maloletým deťom účastníkov. Informácie získané od sťažovateľky nevyužil v následnom súdnom riešení veci starostlivosti o maloleté deti účastníkov, v ktorom zastupuje otca maloletých detí, i keď účastníkov považuje za strany konfliktu. Disciplinárne obvinený považoval sťažnosť za snahu sťažovateľky zdiskreditovať disciplinárne obvineného pred predsedníčkou opatrovníckeho senátu, v ktorej sa rozhoduje o veci maloletých detí účastníkov. Vo vyjadrení tiež disciplinárne obvinený pripustil, že v máji 2012 mu sťažovateľka uhradila za služby určitú sumu, čím sa, podľa vyjadrenia disciplinárne obvineného, snažila vytvoriť ilúziu, že jej disciplinárne obvinený poradenstvo poskytoval.

Na pojednávaní disciplinárneho senátu disciplinárne obvinený trval na svojich doterajších vyjadreniach a na základe otázok k veci doplnil, že na začiatku ho kontaktovala sťažovateľka, ktorá mala záujem uzavrieť dohodu s otcom maloletých detí. Keď disciplinárne obvinený zistil, že takúto dohodu nebude možné uzavrieť, oznámil účastníkom, že nemá povinnosť ktoréhokoľvek z nich zastupovať v prípadnom spore. Prvých päť mesiacov medzi rodičmi vystupoval ako mediátor a informácie získaval od oboch strán. Čiastku, ktorú vyúčtoval, uhradil nakoniec otec maloletých detí. Pravidlá nemal dohodnuté ani s jedným z účastníkov. Vec, v ktorej neskôr prevzal zastúpenie otca, bola identická, išlo opäť o styk otca s deťmi a výživné. V priebehu rokovaní medzi účastníkmi sa skôr

riadil pokynmi otca, matka (sťažovateľka) bola o pokynoch, ktoré mu dával otec, disciplinárne obvineným informovaná, pričom od začiatku vedela, že disciplinárne obvinený nebude zastupovať iba ju. Obom účastníkom oznámil rovnakú hodinovú sadzbu s tým, že vyúčtovanie pripravil len pre otca. Účastníci sa na náhrade odmeny nedohodli a uviedli, že každý z nich uhradí svoju časť. Disciplinárne obvinený nepoprel, že s obidvoma účastníkmi päť mesiacov rokoval a pripravoval dohodu, nezneužil však žiadne informácie, pretože od sťažovateľky žiadne informácie nemal. Otec ho kontaktoval veľmi skoro po úvodnom rozhovore s matkou, v rozmedzí niekoľkých dní.

Z e-mailovej korešpondencie medzi sťažovateľkou a disciplinárne obvineným v rozmedzí obdobia 23. 12. 2011 až 24. 5. 2012 disciplinárne senát zistil, že najmenej od novembra 2011 poskytoval disciplinárne obvinený sťažovateľke právne rady, najmä ohľadom výživného na maloleté deti a najneskôr od 3. 1. 2012 bol však v kontakte aj s otcom maloletých detí, radil sťažovateľke, ktorá mu dôverovala v tom, že jej vec bude k jej spokojnosti vybavená, pričom disciplinárne obvinený oznámil sťažovateľke, že ak by došlo k sporu, radšej by zastupoval ju a deti. Otec požadoval, aby v prípadnom spore disciplinárne obvinený zastupoval jeho, pričom podľa tvrdenia disciplinárne obvineného bola táto podmienka preňho neakceptovateľná. Disciplinárne obvinený považoval rokovania s účastníkmi za mediáciu, preto disciplinárne obvinený a sťažovateľka spolu komunikovali o odmene pre disciplinárne obvineného a disciplinárne obvinený zaslal sťažovateľke predbežný súpis hodín od januára do marca 2012 a neskôr vyúčtovanie za obdobie november 2011 až 9. 5. 2012. V máji 2012 už dochádzalo k rozporom medzi disciplinárne obvineným a sťažovateľkou, najmä ohľadom úhrady služieb disciplinárne obvinenému. Z výpisov z účtu bolo preukázané vyššie uvedené poukázania a vrátenie peňazí v dňoch 21. 5. 2012 a 29. 5. 2012.

Zo žaloby podanej dňa 1. 10. 2012 sa zistilo, že ide o žalobu na určenie otcovstva a návrh otca na úpravu pomerov k maloletým deťom a zo zápisnice o pojednávaní vo vyššie označenej veci bolo zistené, že sa na rokovaní zúčastnil aj disciplinárne obvinený ako právny zástupca ža-

lobcu. Z listu z 27. 3. 2013 disciplinárny senát zistil popis celej situácie očami otca, ktorý považoval disciplinárne obvineného najprv za mediátora, ktorého zabezpečila sťažovateľka na účely uzavretie ich dohody. Na prvom rokovaní disciplinárne obvinený uviedol, že si na základe svojho uváženia vyhradzuje právo zastupovať v konaní nasledujúcom po mediácii jedného z rodičov. Od januára do apríla 2012 strávil veľa hodín rokovaním s disciplinárne obvinenou, mediačné konanie prebehlo riadnym spôsobom, disciplinárne obvinený poskytol obom stranám rovnaké množstvo času, aby vyjadrili svoj postoj a ciele, k uzavretiu dohody medzi rodičmi nedošlo, z toho dôvodu otec požiadal o podanie opatrovníckej žaloby disciplinárne obvineného. Z e-mailovej komunikácie medzi účastníkmi zo 17. 4. 2012 disciplinárny senát zistil, že otec oznámil sťažovateľke, že je pripravený participovať na odmene pre disciplinárne obvineného, čo však podmienil uzatvorením dohody.

Disciplinárny senát uzavrel a dospel k názoru, že hoci disciplinárne obvinený tvrdil, že sťažovateľke žiadne služby neposkytol, najmenej od novembra 2011 do polovice mája 2012 právne služby poskytoval. Sťažovateľka disciplinárne obvineného považovala jednoznačne za svojho právneho zástupcu a zverila mu informácie dôležité pre poskytovanie právnej pomoci. Súčasne však disciplinárne obvinený poskytoval v tej istej veci právne služby aj otcovi detí sťažovateľky. Samotný disciplinárne obvinený stav medzi účastníkmi ohľadom vzťahov k ich maloletým deťom považoval za konfliktný a snažil sa svojím mediačným úsilím doviest' ich k uzavretiu dohody, pričom o hĺbke konfliktu svedčí aj to, že k uzatvoreniu dohody nedošlo. Medzi účastníkmi tak len nehrozil vznik rozporu v ich záujmoch tak, ako to predpokladá čl. 7 ods. 3 Pravidiel profesionálnej etiky, ale rozpor v ich záujmoch bol intenzívny už v okamihu, keď sa disciplinárne obvinený v tejto veci začal angažovať. Preto keď disciplinárne obvinený prevzal zastúpenie otca v predmetnom spore a jeho zastúpenie neodmietol napriek tomu, že sťažovateľke právne služby preukázateľne poskytoval, došlo k porušeniu povinnosti, advokáta podľa § 19 zákona o advokácii.

Tvrdenie disciplinárne obvineného, že žiadne informácie od sťažovateľky nezískal nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, z ktorého bolo zrejmé, že od sťažovateľky mal disciplinárne obvinený veľa informácií ohľadom vzťahov rodičov a ich maloletých detí, keď navyše zákon o advokácii nehovorí o zvýhodnení iného klienta odovzdaním informácií, ale za porušenie povinnosti je považovaná už aj len možnosť zvýhodnenie uvedeným spôsobom.

Z týchto dôvodov senát uznal disciplinárne obvineného za vinného z disciplinárneho previnenia v súlade s podanou žalobou, za čo mu uložil disciplinárne opatrenie vo formy pokuty vo výške 100 000 Kč a povinnosť zaplatiť náhradu nákladov konania.

Proti tomuto rozhodnutiu podal disciplinárne obvinený odvolanie, v ktorom namietal, že rozhodnutie disciplinárneho senátu spočíva na nesprávne zistenom skutkovom stave, na nesprávnom právnom posúdení veci, pretože neboli splnené podmienky uvedené v § 24 ods. 1 (predpis nie je spo-

menie, ale veľmi pravdepodobne je mienený disciplinárny poriadok). Ďalej namietal, že v disciplinárnom konaní neboli dôsledne dodržané všetky pravidlá stanovené v disciplinárnom poriadku a že napadnutým rozhodnutím bolo uložené disciplinárne opatrenie, ktoré je vzhľadom na prvky uvedené v § 24 ods. 2 neprimerane prísne.

Odvolačí disciplinárny senát po prejednaní veci odvolanie zamietol a odvolaním napadnuté rozhodnutie potvrdil.

Odvolačí disciplinárny senát sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi prvostupňového senátu ako aj s druhom a výškou uloženého disciplinárneho opatrenia. Vo vzťahu k právnym otázkam zdôraznil, že prevzatie zastúpenia a zasúpenie jednej strany v pokračujúcom spore, z hľadiska predmetu sporu a účastníkov v tej istej veci, v ktorej disciplinárne obvinený v predchádzajúcej dobe poskytoval právne služby obom účastníkom, je správaním advokáta, ktoré je hodnotené verejnosťou a najmä sťažovateľom ako neetické a oprávnené znížiť dôstojnosť a vážnosť advokátskeho stavu, preto takéto závažné porušenie povinností advokáta je nepochybne disciplinárnym previnením podľa § 32 ods. 2 zákona o advokácii.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Martina Gajdošová – Peter Kerecman

Prvé ženy v slovenskej advokácii

Pred stopäťdesiatimi rokmi bolo slovo *advokátka* neznáme. Na Slovensku sa stalo realitou až v období Československa. Advokácia bola mužskou doménou.

*Ako sa advokácia zmenila,
keď do súdnych siení vstúpili ženy?
Aké to bolo, keď sa prvý advokát v krajine
rozhodol zamestnať prvú ženu ako osnovníčku,
čo ho k tomu viedlo a koľko to vydržal?
Ako a prečo sa pridávali ďalší?*

Od zápisu prvej ženy – advokátskej osnovníčky do zoznamu osnovníkov advokátskej komory uplynie v roku 2015 práve 90 rokov. Dnes je v advokácii približne rovnako veľa mužov ako žien. Čo ženy do advokácie priviedlo, ako vykonávali osnovníčku a advokátsku prax, ako sa im darilo, ako a prečo sa postupne rozširovali a znižovali ich počty – práve o tom je táto kniha.

Cena: 9 eur Kontakt: PhDr. Ondrišová,
tel.: 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Poznámky

1 preložené a spracované podľa Syka, J.: Z kárné praxe.
In: Bulletin advokacie, č.11/2015, s. 68 – 70

2 § 18 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“

3 § 21 písm. a) a d) slovenského zákona o advokácii:

„Advokát je povinný odmietnuť poskytnutie právnych služieb, ak: a) v tej istej veci alebo vo veci s ňou súvisiacej poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada; d) informácia, ktorú má o inom klientovi alebo o bývalom klientovi, by mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvýhodniť.“

4 § 16 ods. 1 českého zákona o advokácii:

„Advokát je povinný chrániť a presadzovať práva a oprávnené záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Pokyny klienta však nie je viazaný, ak sú v rozpore s právnym alebo stavovským predpisom; o tom je advokát povinný klienta primerane poučiť.“

§ 16 ods. 2 českého zákona o advokácii:

„Pri výkone advokácie je advokát povinný konať čestne a svedomito; je povinný využívať dôsledne všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť v záujme klienta všetko, čo podľa svojho presvedčenia pokladá za prospešné.“

5 § 17 českého zákona o advokácii:

„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“

6 čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“

7 čl. 7 ods. 3 Pravidiel profesionálnej etiky:

„Advokát odmietne poskytnúť právnu službu v tej istej veci viac osobám aj vtedy, ak zjavne hrozí, že v priebehu vybavovania veci vznikne rozpor v ich záujmoch.“

8 § 19 ods. 1 českého zákona o advokácii:

„Advokát je povinný poskytovanie právnych služieb odmietnuť, ak: a) v tej istej veci alebo vo veci súvisiacej už poskytol právne služby inému, ktorého záujmy sú v rozpore so záujmami toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada; c) by informácia, ktorú má o inom klientovi alebo o bývalom klientovi, mohla toho, kto o poskytnutie právnych služieb žiada, neoprávnene zvýhodniť.“

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala:
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE

Dňa **18. marca 2016** sa v Bruseli konalo zasadnutie Stáleho výboru CCBE. Zúčastnili sa na ňom vedúci slovenskej delegácie Mgr. Michal Bužek a Information Officer Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Na pôde CCBE rezonujú obavy z vývoja, ktorým smeruje európska advokácia. Živá diskusia nasledovala po prezentácii aktuálnej verzie návrhu **Odporúčania CCBE o ochrane dôvernosti vzťahu s klientom v kontexte sledovania**. Delegácie sa zhodli, že dokument o povinnosti mlčanlivosti je s ohľadom na dianie vo viacerých krajinách veľmi aktuálny a jeho prijatie by sa nemalo odkladať. Dokument okrem konkrétnych odporúčaní slúžiacich na zabránenie zásahov štátnej moci do výkonu advokácie zdôrazňuje, že ochrana povinnosti mlčanlivosti slúži v prospech klienta a právneho štátu. Najmä dnes, v čase poznačenom terorizmom, musí byť jasné, že mlčanlivosť v žiadnom prípade nesmie kryť advokáta, ktorý sa dopúšťa trestnej činnosti, resp. radí klientovi, ako spáchať trestný čin. Na druhej strane, oslabenie profesijného tajomstva môže mať veľmi závažné dôsledky z pohľadu realizácie ochrany základných práv a slobôd občanov.

Výbor CCBE pre deontológiu a Pracovná skupina venujúca sa tvorbe **modelového etického kódexu** predložili finálne znenie 1. článku, ktorý sa tiež týka **povinnosti mlčanlivosti**. CCBE už viac rokov pracuje na zostavení modelového etického kódexu, ktorý nemá cieľ byť záväzný, ani sa obmedziť na minimálne spoločné štandardy; má vytvoriť model, ktorý bude slúžiť ako spoločný referenčný bod napr. pre členov CCBE so statusom pozorovateľa alebo iné krajiny hľadajúce pri tvorbe vlastných predpisov vzor v európskej advokácii.

Ďalším zásadným prediskutovaným a pripomienkovaným dokumentom je návrh **Príručky CCBE pre advokátske komory o voľnom pohybe advokátov v rámci Európskej únie**. Bude predmetom schvaľovania na plenárnom zasadnutí v máji ako jeden z vlajkových dokumentov CCBE. Ide o užitočný a prehľadný text, ktorý môže pomôcť advokátom a koncipientom so záujmom o poskytovanie právnej pomoci v inej krajine EÚ pri získavaní potrebných informácií.

Pokiaľ ide o problematiku európskeho súkromného práva, Stály výbor CCBE jednomyselne prijal **stanovisko CCBE k projektu Hágskej konferencie medzinárodného práva súkromného (HCCH)**, na základe ktorého sa plánuje prijatie medzinárodného dohovoru o uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach. Stanovisko CCBE o zmluvných pravidlách **týkajúcich sa predaja online a dodávania digitálneho obsahu** vypracované ako reakcia na návrhy smerníc EÚ prijali prítomní väčšinou.

Predseda Výboru CCBE pre trestné právo informoval o iniciatíve na úrovni **Medzinárodného trestného súdu**, v rámci

ktorej skupina advokátov navrhla založiť asociáciu obhajcov. CCBE by uvítala potvrdenie, že táto organizácia nebude brániť obžalovaným v slobodnej voľbe advokáta v konaní pred Medzinárodným trestným súdom. Informoval tiež o stretnutí s predstaviteľmi Európskej komisie ohľadom zriadenia úradu **Európskej prokuratúry**, ktoré sa má konať v apríli. Diskutovalo sa aj o návrhu **Smernice EÚ o procesných zárukách pre deti podozrivé alebo obvinené v trestnom konaní**.

Na Stálom výbore vystúpili ako hosťky dve zástupkyne **Inštitútu pre právny štát Americkej advokátskej komory (ABA ROLI)**. Ponúkli CCBE spoluprácu pri aktivitách v rozvojových krajinách a v krajinách postihnutých humanitárnou krízou. ABA ROLI realizuje projekty v severnej a východnej Afrike, ako aj na Balkáne (organizuje školenia, podporuje tranzíciu a právny štát, poskytuje právnu pomoc a zdieľa osvedčené postupy z oblasti súdnictva, trestného práva a advokácie). **Zástupcovia ABA a CCBE podpísali Memorandum o porozumení v otázke spolupráce v oblasti migrácie**. Predseda CCBE Michel Benichou priblížil plánovaný projekt poskytovania právnej pomoci utečencom na ostrove Lesbos a plán získania dostatočného množstva financií na uhradenie nákladov. Projekt počíta s tromi advokátmi, ktorí by počas jedného roka na ostrove poskytovali právne poradenstvo a vyhodnocovali potreby utečencov. Po uplynutí jedného roka by CCBE na základe informácií od zúčastnených advokátov vypracovala správu pre Európsku komisiu.

Ďalším hosťom bol Jean-Raymond Lemaire z **Európskeho inštitútu expertízy a znalcov (European Expertise and Expert Institute)**, ktorý predstavil cieľ inštitútu zostaviť elektronickú databázu znalcov a databázu dokumentov a stať sa európskym referenčným rámcom v oblasti znalectva.

Poslednými hosťami boli **zástupcovia Ukrajinskej advokátskej komory**, predsedníčka Lidiya Izovitova a vedúci oddelenia zahraničných vecí Ivan Grechivsky. Národná komora vznikla pred tromi rokmi, odvtedy vybudovala 85 regionálnych komôr a 3 národné orgány, spustila online zoznam advokátov a realizuje výskumné, vydavateľské a prekladateľské aktivity. Odbornú prípravu zabezpečuje novozałożená regionálna škola pre advokátov. Okrem týchto úspechov však ukrajinskí advokáti čelia dlhodobému porušovaniu ich práv. Počet útokov v nestabilnej krajine narastá, nový trestný poriadok umožňuje predvolať advokáta, aby svedčil proti klientom. Advokáti sú sledovaní a ich kancelárie podrobované prehliadkam, štyria nedávno prišli o život. Ukrajinská komora požiadala o status pozorovateľa CCBE a aj s pomocou CCBE sa bude snažiť o získanie zákonných garancií na ochranu advokátov.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

Prešovská advokátska komora (1875 - 1920)

Po rakúsko-uhorskom vyrovnaní v roku 1867 bola počas niekoľkých rokov prijatá komplexná právna úprava, reflektujúca nové štátoprávne usporiadanie v krajine. Zmenám sa nevyhlo súdnictvo a prijatím advokátskeho poriadku v roku 1874 bola reformovaná aj oblasť advokácie. V záujme efektívnejšieho výkonu tohto povolania, ochranu mravnej autority advokátskeho zboru, ochranu práv advokátov a na kontrolu plnenia ich povinností boli zriadené advokátske komory. Na území dnešného Slovenska pôsobili v rokoch 1875 - 1920 štyri z nich, so sídlami v Bratislave, Banskej Bystrici, Košiciach a v Prešove.

Prešov patril medzi významné právne centrá s dlhoročnou tradíciou výučby práva na Právnickej akadémii Evanjelického kolégia, kde prvé prednášky z právnych disciplín zazneli už v roku 1667. Výučba práva tu bola po dlhšej odmlke obnovená po roku 1815 a kontinuálne trvala až do roku 1919. Pôsobili tu viacerí významní profesori a niektorí z absolventov sa stali známymi nielen pre svoju advokátsku prax, ale predovšetkým vďaka svojmu spoločensko-politickému či literárnemu pôsobeniu (Ľudovít Kossuth, Štefan Marko Daxner, Ján Francisci, Pavol Országh-Hviezdoslav, Janko Jesenský a iní). Viacerí z pedagógov boli zároveň členmi prešovskej advokátskej komory, ktorá sa po svojom zriadení veľmi rýchlo etablovala a zoznam jej členov z 8. apríla 1875 obsahoval 135 advokátov. Prevažujú mená, podľa ktorých je možné predpokladať, že väčšina z nich bola maďarského alebo židovského pôvodu. Počet židovsky znejúcich mien sa v priebehu existencie komory postupne ešte zvyšoval. Viacerí advokáti boli v tomto období zároveň predstaviteľmi uhorskej nižšej a strednej šľachty.

Prešovská advokátska komora sa členila podľa obvodov kráľovských súdov na prešovský, levočský a ružomerský obvod, preto mnohí členovia boli z relatívne vzdialených miest ako Ružomberok, Liptovský Mikuláš, Dolný Kubín či

Trstená. Prvým a zároveň najdlhšie pôsobiacim predsedom komory bol Aurel Kubinyi, výborný a vyhľadávaný advokát, ktorý bol veľmi aktívny aj v charitatívnej oblasti. Podpredsedom sa stal Július Schmidt, poslanec uhorského parlamentu v rokoch 1885 - 1892 a tajomníkom August Tomka. Okrem toho pôsobil v rámci organizačnej štruktúry komory osemčlenný výbor, prokurátor a pokladník.

Absencia archívnych prameňov k advokátskej komore v Prešove neumožňuje zaoberať sa jej činnosťou v podrobnej a komplexnej podobe. Veľmi cenným zdrojom informácií je aspoň po maďarsky písaná dobová tlač, predovšetkým prešovský týždenník *Eperjesi Lapok*. Z konca mája 1880 sa v ňom nachádza príspevok o verejnom zhromaždení komory, na ktorom sa hodnotil predchádzajúci rok. Za jeden z najväčších problémov označil predseda komory vo svojom príhovore existenciu neoprávneného vykonávania advokátskej činnosti. **Pokútne poskytovanie právnej pomoci bolo nelegálne, no v tomto období veľmi rozšírené.** Zároveň informoval, že počet členov komory vzrástol a koncom roku 1879 bolo zaregistrovaných 141 advokátov a 48 kandidátov na advokátov. V ďalšej časti prítomných oboznámil o výborových i disciplinárnych zasadnutiach komory i jej hospodárení. Príjmy za rok 1879 predstavovali 1 475 forintov a výdavky

1 533 forintov 31 gracijarov. Na tomto zhromaždení sa zároveň rozhodlo adresovať zo strany komory poďakovanie Imrichovi Hodossymu za jeho prejav v záujme advokácie. Hodossy ako šarišský poslanec zastupoval bez prerušenia v uhorskom sneme takmer štyridsať rokov sabinovský volebný obvod.

Evanjelické kolégium v Prešove v druhej polovici 19. storočia, kde do roku 1919 prebiehala výučba práva.

Odtlačok pečiatky prešovskej advokátskej komory.

Prvým známym sídlom prešovskej advokátskej komory bola historická budova na Hlavnej 68 (tretia budova sprava).

Advokátske komory plnili v zmysle zákona aj úlohu disciplinárneho úradu pre advokátov a kandidátov na advokátov. Napríklad za rok 1901 bolo na advokátov prešovskej advokátskej komory podaných 29 sťažností, čo bolo o 7 menej ako rok predtým. Všetky boli, samozrejme, náležite prešetrené a voči previnilcom boli pravdepodobne vyvodené adekvátne dôsledky. Členstvo v komore bolo v roku 1901 zrušené dvom advokátom, čo s tým mohlo priamo súvisieť. Okrem smrti advokáta zanikla advokátska prax ešte aj dobrovoľným zrieknutím sa svojej činnosti, stratou občianstva či právoplatným rozhodnutím trestného a disciplinárneho súdu. Výkonný výbor potom vyčiarokol advokáta zo zoznamu členov komory. Z októbra 1902 napríklad pochádza uverejnený oznam o tom, že advokát Ján Bogyáni zo Starej Ľubovne bol z disciplinárnych dôvodov vyčiaroknutý zo zoznamu členov prešovskej advokátskej komory. Okrem vyčiaroknutia z komory boli v tlači pravidelne publikované aj oznamy o zápise niektorého z advokátov do komory, či o konaní výročných schôdzí.

Finančné hospodárenie komory bolo na začiatku minulého storočia v plusových číslach a napríklad v dôchodkovom fonde bola ku koncu roku 1901 nasporená suma 8 547 korún a 32 halierov. Komora v tomto období sídlila na Hlavnej ulici č. 68 v Prešove, jej predsedom bol ešte stále Aurel Kubinyi a počet členov bol 126. V priebehu nasledujúcich rokov sa presťahovala a v roku 1909 sa jej sídlo nachádzalo na Kováčskej ulici č. 10 v Prešove. V roku 1907 evidovala 151 advokátov a 99 kandidátov na advokátov, v nasledujúcom roku 153 resp. 91 a v roku 1909 boli členmi komory 157 advokátov. Po smrti Aurela Kubinyiho v roku 1906 sa novým predsedom komory stal Adolf Propper, tajomníkom bol Ján Sztehlo, istý čas člen župného a mestského zastupiteľstva.

Advokátska komora v Prešove vykonávala, samozrejme, okrem zákonom upravených povinností aj ďalšie činnosti, ktorými si budovala svoje renomé a vysoký kredit v spoločnosti. Napríklad z roku 1910 máme informáciu o zriadení advokátskej bezplatnej právnej poradne pre chudobných

Krajský súd (sedria)
v Prešove
(Hlavná ulica č. 80)
na prelome
19. a 20. storočia.

obyvateľov. Komora poskytovala aj názory a odporúčania k uplatňovaniu a uvádzaniu nových reforiem do života. Jej vrcholní predstavitelia boli zároveň osobnosťami, ktoré mali prirodzený spoločenský status. Viacerí z nich, predovšetkým advokáti z Prešova, pôsobili v rôznych funkciách na Právnickej akadémii Evanjelického kolégia. Niektorí boli politicky aktívni na miestnej, župnej i celoštátnej úrovni. Mnohí z advokátov sa aktivizovali v charitatívnej oblasti, boli uvedomeľmi podporovateľmi kultúry, zberateľmi umenia a rozvíjali aj spolkový život.

Po vypuknutí prvej svetovej vojny bola činnosť komory z pochopiteľných dôvodov limitovaná a podmienená okrem iného tým, že od novembra 1914 do mája 1915 bolo bojmi zasiahnuté aj územie dnešného východného Slovenska. Napriek tomu mala k 1. januáru 1918 prešovská advokátska komora 190 členov. Jej predsedom bol uznávaný advokát Július Klefner, podpredsedom Teofil Rosenberg, istý čas člen mestského zastupiteľstva, ktorý v roku 1944 zahynul v kon-

centračnom tábore v Osvienčime a tajomníkom naďalej Ján Sztehlo.

Po zániku Uhorska a vzniku Československej republiky v roku 1918 stratil Prešov svoje postavenie jedného z právnych centier. Výučba práva sa tu zavŕšila a Právnická akadémia bola 19. marca 1919 presťahovaná do Miškolca a s ňou z Prešova odišli skoro všetci jej profesori. V nasledujúcom roku bol prijatý zákon, ktorým došlo k zlúčeniu všetkých advokátskych komôr a ich obvodov pôsobiacich na Slovensku. Advokátske komory v Prešove, Košiciach, Banskej Bystrici a v Bratislave sa zlúčili a sídlom nastupujúcej komory sa stal Turčiansky Svätý Martin. Pri svojom zániku odovzdala prešovská advokátska komora zlúčenej komore 20 Kč a 30 hal. Pohľadávky zamestnanca svojej kancelárie Vincenta Antala uspokojila ešte pred zánikom odbavným a dala mu vkladnú knižku na 10 000 Kč. Budova komory bola predaná na verejnej dražbe za 150 000 Kč ortodoxnej židovskej cirkvi, z čoho sa uhradil dlh Prvému prešovskému úvernému ústavu.

JUDr. Mgr. Jozef Kušnir
Krajské múzeum v Prešove

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Medzinárodná obchodná arbitráž vo vybraných štátoch Európskej únie

CHOVANCOVÁ, K.: **Medzinárodná obchodná arbitráž vo vybraných štátoch Európskej únie.**
Bratislava: Veda 2015, 476 s.

Problematika rozhodcovského konania predstavuje, ako je známe, súhrn moderných inštitútov vnímaných ako určitý „odklon“ od tradičného súdneho konania. Ako odklon predstavuje arbitrážne právo určitú alternatívu, pričom každá alternatíva je definovaná svojimi špecifikami vo vzťahu k alternujúcemu inštitútu či fenoménu. Vo sfére arbitrážneho konania predstavuje osobitnú systémovú súčasť právo medzinárodnej obchodnej arbitráže, ktorej čelou doktrinálnou predstaviteľkou u nás je docentka Chovancová.

Predstavovanie autorky by bolo pre zainteresovanú odbornú verejnosť povestným nosením sov do Atén. Jej záujem o problematiku medzinárodnej arbitráže je dlhodobý, sústavný a čo je najdôležitejšie – prináša konkrétne ovocie. Jej práce či už v podobe článkov a štúdií (uverejňovaných okrem iného i na stránkach Bulletinu slovenskej advokácie), či monografií sú povinnou jazdou pre každého, kto sa chce tomuto špecifickému, no nesmieme príťažlivému segmentu práva venovať. Trúfame si predpovedať, že inak tomu nebude ani v prípade najnovšej monografickej komparatívnej štúdie pani docentky.

Recenzovaná práca nadväzuje na predošlé publikačné výstupy autorky (ich znalosť je samozrejme vítanou, no nie nevyhnutnou podmienkou práce s touto monografiou). Je písaná so znalosťou veci, systémových väzieb a súvislostí, a zračí sa v nej nesporná odborná erudícia svojej autorky. Tá postupuje systematicky a metodologicky správne.

Knižka sa člení do štyroch ťažiskových kapitol a samostatného „Zovšeobecnenia“ komparatívnej analýzy predošlých kapitol. To treba obzvlášť oceniť – zovšeobecnenie čiastkových záverov je korunou vedeckej práce, pričom možno konštatovať, že uvedená kapitola bude prínosom nielen pre prax, ktorej poskytuje toľko žiadané koncízne hodnotenia pozitív a negatív najnovších trendov v medzinárodnej arbitráži, ale svoje si z nej môže zobrať k srdcu i národný (a vari aj „nadnárodný“) zákonodarca.

Východiská obsiahnuté **v prvej kapitole** mapujú súčasné trendy a prognózy medzinárodnej obchodnej arbitráže. Výklady sú stratifikované do troch nosných tém. V prvej sa autorka venuje arbitrážnej a rozhodcovskej doložke (zmluve) vo všeobecnosti – to všetko na podklade analýzy konkrét-

nych príkladov a prípadov. Túto metodologickú črtu práce treba naozaj úprimne oceniť. Vytrháva publikáciu z bežných štandardov prác tzv. teoretických, a jednoznačne tak dominuje praktičnosť ponúkaných záverov a riešení pre arbitrážnu prax.

Druhá nosná téma úvodnej kapitole predstavuje analýzu najnovších prípadov vo vzťahu k rozhodcovskému tribunálu. Aktuálne otázky tzv. competence competence (práva rozhodnúť o svojej právomoci) či postavenie rozhodcov nominovaných sporovými stranami vo svetle dichotómie ich nezávislosti či zastupovania záujmov sporových strán sú nielen prínosným, ale doslova i pútavým odborným čítaním.

Tretí okruh problémov prvej kapitoly uzatvárajú obširne a dôkladné výklady rozhodcovského rozsudku. Subjektívne nás zaujala (ako inak) hĺbková analýza sporu z oblasti športového práva, FIFA vs. Matuzalem, tvoriacich v doktríne športovej arbitráže doslova precedens. Srdce priaznivca arbitrážneho práva si však môže vybrať i ďalšie okruhy problémov analyzovaných z pohľadu rozhodcovského rozsudku.

Samotná komparatívna časť práce sa začína **druhou kapitolou** mapujúcou medzinárodnú arbitráž vo Švédsku. Zaujímavou a prínosnou je vertikálna komparácia v historickom priereze – vzhľadom na to, že švédska jurisdikcia je v mnohom príkladom pre ostatné európske štáty, je táto pasáž zdrojom informácií s potenciálom predvídateľnosti legislatívnych procesov na kontinente.

Pre praktika budú zase vítané rozborov konkrétnych prípadov švédskej arbitrážnej praxe, vhodne členené do rámcov základných problémových okruhov arbitrážneho práva, ako rozhodcovská doložka, kompetencia, singulárna sukcesia a pod. Pre arbitrážnu, najmä obchodnú prax sú zdrojom neceniteľných informácií výklady o Rozhodcovských pravidlách SCC (Rozhodcovský súd štokholmskej obchodnej komory). Nie je totiž vylúčené, že slovenského právnikovi zavejú vetry prakticky neobmedzenej obchodnej činnosti nadnárodných subjektov práve do jurisdikcie SCC.

Tretia kapitola práce približuje slovenskému čitateľovi ďalšiu z tradičných a atraktívnych arbitrážnych jurisdikcií, Holandské kráľovstvo. Rozbor sa začína opäť historickými súvislosťami, nasledovanými analýzou súčasnej právnej úpravy holandskej arbitráže. Aj v tejto kapitole ostáva autorka verná svojej metodike, a na podklade konkrétnych praktických prípadov vovádza čitateľa do problematiky holandskej doktríny arbitrážneho práva. Pre širšiu právnickú obec bude isto zaujímavým spretrením prípad Yukos Capital vs. Rosneft a rozbor súvisiacich súdnych rozhodnutí, vrátane rozsudku holandského najvyššieho súdu.

Praktickou pomôckou pri hľadaní ideálnej arbitrážnej jurisdikcie pre klienta môže byť opäť rozbor najfrekvencovanejších rozhodcovských pravidiel v Holandsku, Rozhodcovských pravidiel NAI 2010.

Štvrtá kapitola obsahuje rozbor slovenskému právnikovi vari najpríbuznejšej arbitrážnej jurisdikcie (azda s výnimkou českej), jurisdikcie Rakúskej republiky. Osvedčená metodika je zachovaná i tu, rovnako alonž v podobe rozboru Rozhodcovských pravidiel VIAC 2013 je z praktického hľadiska veľ-

mi prínosný. Pozornosť je osobitne venovaná problematike uznania a výkonu rozhodcovských rozsudkov, čo vzhľadom na geografickú i historickú „blížkosť“ Rakúska môže byť naozaj zaujímavým a praktickým návodom aj pre tých právnikov, ktorí sa arbitráži nevenujú pravidelne, ale len sporadicky.

Spomínané zovšeobecnenia a závery sú príkladnou ukážkou sumarizácie záverov a odporúčaní, čo je oceniť nelen pre aplikačnú, no i legislatívnu prax.

Bohatý zoznam literatúry umožní záujemcom o hlbšie štúdium problematiky medzinárodnej obchodnej arbitráže siahnuť po osvedčených tituloch – tým sa však v slovenských reáliách stáva určite aj dlhodobá a sústavná práca pani docentky Chovancovej. Nie inak je to i v tomto prípade. Pre právnikov, ktorých dennou obživou je (aj) arbitráž, či v širšom zábere rozhodcovské konanie na vnútroštátnej úrovni, je recenzovaná publikácia v najlepšom zmysle slova povinnou jazdou. Svoje uplatnenie nájde však táto kniha aj u tých kolegov, ktorí sa arbitrážnemu právu len začínajú venovať, prípadne ich právnický život „donúti“ rozšíriť si obzory i týmto smerom. Ako je totiž známe, naše povolanie vyžaduje neustále štúdium a zdokonaľovanie svojich schopností – toto štúdium nám však istotne dokáže užívateľsky spríjemniť kvalitná študijná pomôcka. A tou publikácia Kataríny Chovancovej bezo sporu je.

doc. JUDr. Marek Števec, PhD.

Nekorunovaný kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezabudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Kniha je k dispozícii v knižnici SAK.

Cena: 9 eur

Kontakt pre objednávanie:

PhDr. Ondrišová, 0903 600 805, ondrisova@sak.sk

Druhý ročník Vánočního poháru české a slovenské advokacie

V závěru posledního listopadového týdnu, tedy v pátek 27. a v sobotu 28. 11. 2015, se v pražských Benicích uskutečnil druhý ročník tenisového turnaje „O vánoční pohár české a slovenské advokacie“.

Záštitu nad turnajem převzali předseda České advokátní komory JUDr. Martin Vychopeň a předseda Slovenské advokátní komory JUDr. Ľubomír Hreždovič.

O organizaci se postarala advokátní kancelář Žižlavský.

Tenisový turnaj slavnostně zahájil JUDr. Petr Meduna, představitel pražského regionálního střediska ČAK, Mgr. Viktória Hellenbart, místopředsedkyně SAK, JUDr. Michal Žižlavský, člen představenstva ČAK a organizátor turnaje, a Mgr. Robert Němec, LL.M., místopředseda ČAK.

Akce se zúčastnilo 46 hráčů zejména z řad českých a slovenských advokátů. Na prvním snímku je zachycen tenisový profesionál Bohdan Ulihrach (**obr. 1**), bývalý 22. hráč světa a daviscupový reprezentant České republiky, se kterým si vylosovaní hráči zahráli exhibiční čtyřhru. Na snímcích jsou dále při hře zachyceni Mgr. Viktória Hellenbart (**obr. 2**), Mgr. Robert Němec (**obr. 3**) a JUDr. Michal Žižlavský (**obr. 4**).

Po prvním hracím dni odstartovala společenskou část akce degustace vín od společnosti M. Král & spol. s r. o. Večeři zahájil svým projevem předseda SAK JUDr. Ľubomír Hreždovič a poté večer pokračoval za doprovodu pianisty Václava Tobrmana.

Druhý hrací den odstartoval semifinálovými zápasy a vyvrcholil závěrečným finále. Bronzovou medaili v kategorii „Zlatá skupina“ získaly dvojice **Jaroslav Brož a David Šupej**

z advokátní kanceláře BROŽ VALA a **Martin Bartoš** z EGAP s **Janem Portem**. Druhé místo obsadil tým složený z **Filipa Ehrenbergera a Roberta Jehneho** z advokátní kanceláře Jehne, Vodák a partneři. Zlaté medaile si letos odnesli hráči **Jan Harrer a Robin Štork** z Deloitte Advisory s r. o. (partner turnaje).

V kategorii „Platinová skupina“ získaly medaile tyto dvojice: bronzové medaile vybojovali advokáti **Petr Meduna a Marian Heres** a **Michal Žižlavský a Ivan Juřena**. Stříbrnou pozici obsadili **Martin Kofroň a Viktor Dušek** z KPMG (partner turnaje) a zlatá medaile v letošním ročníku patří advokátům **Petrovi Matouškoví a Evženovi Zörklerovi**.

Vítězům letošního ročníku tenisového turnaje gratulujeme a těšíme se na příští ročník, který proběhne na přelomu listopadu a prosince 2016.

Mgr. Veronika Sabolová

Foto: archiv AK Žižlavský

Kompletní fotogalerii naleznete na tomto odkazu:
<http://www.zizlavsky.cz/novinky-akce.html?id=105>

Advokátske kľučky na snehu

Na Donovaloch sa v dňoch 11. a 12. februára 2016 uskutočnil v poradí už deviaty ročník zimného stretnutia advokátov, súčasťou ktorého okrem spoločenskej časti bol aj pretek v zjazdovom lyžovaní – v obrovskom slalome.

V porovnaní s predchádzajúcimi ročníkmi došlo k viacerým organizačným zmenám, zmyslom a účelom ktorých bolo prilákať z členskej základne SAK čo najväčší počet účastníkov. Už počet prihlásených záujemcov, dokonca aj z radov advokátov ČAK, signalizoval zvýšenú mieru záujmu o tradičné zimné podujatie. Pravdepodobne len vplyvom nepriaznivého počasia, ktoré všeobecne panovalo na území Slovenska pred termínom podujatia, došlo k redukcii počtu tých záujemcov, ktorí boli nerozhodní a uverili predpovedi počasia. Tí, čo prišli, neľutovali a zažili pravú zimnú atmosféru, s desiatkou centimetrov nového snehu a príjemným, takmer slnečným zimným počasím.

V zmysle novej organizačnej koncepcie bol v prvý deň stretnutia pripravený pretek v zjazdovom lyžovaní na svahu Záhradište. Na štart preteku o 14.00 hodine sa postavilo spolu 19 advokátov, z toho 5 žien a 14 mužov. Paradoxne práve priaznivé snehové podmienky spôsobili, že plánovaný systém súťaže v počte piatich jázd bolo v záujme zachovania bezpečnosti zúčastnených nutné zredukovať na štyri. Bojovnosť pretekárov a rozbitá trať v čerstvom snehu mali za následok pády viacerých advokátov. Našťastie „v koryte trate“

sa nikomu nič vážne nestalo. Zo štyroch jázd sa napokon hodnotili u každého do výsledkov dve najlepšie.

V kategórii ženy bolo poradie:

1. JUDr. Andrea Havelková, AK Žilina
2. JUDr. Magdaléna Hroncová, AK Žilina
3. JUDr. Zuzana Čížová, AK Bánovce nad Bebravou.

V kategórii mužov do 50 rokov boli výsledky:

1. JUDr. Peter Múkera ml., AK Banská Bystrica
2. JUDr. Igor Čerevka, AK Banská Bystrica
3. JUDr. Ján Kanaba ml., AK Trenčín

Výsledky v kategórii mužov nad 50 rokov:

1. JUDr. Peter Kočíčka, AK B. Bystrica
2. JUDr. Ján Kuriačka, AK Levice
3. JUDr. Ľubomír Schweighofer, AK Bratislava.

„Hlavný stan“ podujatia, ubytovanie, stravovanie, spoločenská časť, vrátane voľného vstupu všetkých účastníkov do wellness, boli sústredené v priestoroch hotela Galileo. Aj tento počín znamenal posun na stupnici skvalitnenia podmienok stretnutia smerom k lepšiemu, pretože znamenal pre všetkých zúčastnených spoločne prežitý čas pod jednou strechou.

Po spoločenskej časti a po vyhodnotení preteku v priestoroch hotela Galileo sa zúčastnení advokáti presunuli do susediacej Stodoly, kde spoločenská časť pokračovala diskotékou do neskorých nočných či skorých ranných hodín.

Zimné stretnutie advokátov bolo ukončené v piatok 12. februára 2016 v obedňajších hodinách. Vhodné snehové podmienky využili mnohí advokáti na voľné spoločné lyžovanie na svahoch Novej Hole.

JUDr. Michaela Bezáková, LL.M., JUDr. Peter Kočíčka

advokáti, Banská Bystrica
s podporou Slovenskej advokátskej komory

Advokáti Davisti: Ján Poničan (5. časť)

Dňa 13. novembra 2015 sa v Zastupiteľskej sále Radnice mesta Plzeň konala Konferencia o histórii advokácie. Aj tento rok konferenciu obohatili svojimi prednáškami zástupcovia z radov slovenských advokátov. Uverejňujeme výňatok z prednášky **JUDr. Petra Kerecmana**.

Počas vojny

V roku 1939 bol Poničan po nástupe fašizmu prvýkrát uväznený v llave na tri týždne,⁸⁴ po druhý raz v roku 1940, keď bol zaistený spolu s Okálím, Poničanom, Husákom a Novomeským. Tretíkrát bol zatknutý v roku 1941 a spolu s ďalšími ľavicovými intelektuálmi dopravený na Ukrajinu.⁸⁵ Naďalej sa svojou tvorbou bude ale angažovať – protestuje proti režimu dielom *Divný Janko*, povzbudzuje odpor proti nemu v hre *Jánošík* a vysmieva sa z jeho fungovania v hre *Čistá hra*.

V roku 1940 napísal Poničan poému **Divný Janko**. Bola protestom proti zneužitiu Janka Kráľa ľudáckym režimom. Jej náklad bol štátnym zastupiteľstvom zhabaný. Príčinou boli verše: „Dujú vetry májové, – kujú heslá Kráľove, – kosy, vidly, arzenál – a pred nami – ako víchor Janko Král: – „VEŠAJTE PÁNOV! PÁLTE KAŠTIELE!““ a „Ej chlapi, čo keby sa tak hora jedným kmeňom stala? – Vyťali by ste?“ – „Sotva.“ – „Nuž tak sa dajte dokopy – a ste pánmi sveta!“ Štátne zastupiteľstvo v Bratislave knihu zhabalo s odôvodením, že výroky „Vešajte pánov! Pálte kaštiele!“ a „a ste pánmi sveta“ zakladajú skutkovú podstatu trestného činu výzvy na neplnenie zákonitých povinností, verejného podnecovania na zločin alebo prečin a poburovania proti republike podľa zákona o trestných činoch proti štátu.⁸⁶ Krajský súd v Bratislave schválil zabavenie, ale len z dôvodu, že skutkovú podstatu naplnil výrok „VEŠAJTE PÁNOV! PÁLTE KAŠTIELE!“⁸⁷ V náleze krajský súd uviedol: „Je síce pravdou, že tlačivo je básneň a hodnotné literárne dielo z hľadiska literárno-umeleckého, že slová básne sú prostriedkom vyvolať umelecký účinok a že obsah básne v danom prípade spracováva históriu, avšak revolučný námet pri obecne známej tendencii literárnych diel autora a najmä vytlačenej závadnej časti nápadnými zväčšenými literami musí byť literárne nekritickým čitateľom považovaný za tendenčný a je toho času verejným záujmom, aby tlačivo rozšírované nebolo. Naproti tomu súd neshľadáva v časti na strane 25 „a ste pánmi sveta“ skutkovú podstatu nejakého trestného činu. Je to básnický obraz, ktorý sleduje cieľ charakterizovať povahu básnika i spisovateľa Janka Kráľa.“ Rozsudok vydal sudca Krajského súdu v Bratislave dr. Gézja Okály. O sťažnosti proti nemu rozhodol Hlavný súd v Bratislave 22. 3. 1941 tak, že nález krajského súdu sa „zmeňuje a zhabanie tlačiva zbierky básni „Divný Janko“ od Jána Poničana vydané nákladom vydavateľ-

stva *Elán* v Bratislave, ktoré bolo prevedené Štátnym zastupiteľstvom v Bratislave, sa zrušuje“. Hlavný súd v Bratislave vo vzťahu k výrokom „Vešajte pánov! Pálte kaštiele!“ konštatoval, že táto časť básne je vytrhnutá z kontextu: „Celá báseň poukazuje na dobu, keď žil básnik Janko Král, t. j. v rokoch 1848, v ktorej dobe sa ľud búril proti zemepánom a prežívali sa doby revolučné. Nepatrí do pôsobnosti súdu hodnotiť zbierku básni celú alebo len jednu báseň z nej po stránke literárno-umeleckej a básnickej ale jedine a výlučne po stránke trestno-právnej a tu nemôže prichádzať do úvahy ani obecne známa tendencia literárnych diel autora.“⁸⁸

V roku 1940 napísal Poničan veršovanú divadelnú hru **Jánošík** v štyroch dejstvách. Na javisko národného divadla sa síce dostať nemohla, ale knižne vyšla v roku 1941. Súdnú scénu z nej predviedol JUDr. Ján Jamnický v roku 1941 v bratislavskej Redute.⁸⁹ Poničan tu používa tému *Jánošíka* ako symbol proti útlaku. Stoličný súd v Liptovskom Sv. Mikuláši v marci 1713 odsúdil Juraja Jánošíka pre zbojstvo a iné skutky na trest smrti. Súdu predsedal podžupan Ladislav Okoličáni a Jánošíkovým obhajcom bol advokát Baltazár Pallugyai. V súdnej scéne opisuje Poničan priebeh tohto pojednávania a cituje obhajcu: „Nesúdime zbojníka, lež hrdinu – muža, ktorého hriech sa súdu vymyká.“ Súd opakovane nepripúšťa dôkazné návrhy obhajcu a zosmiešňuje ho: „Ej, amicenko, vari opitý si? – Veď si zemanom! Čudný prejav kýsi! – tak strániť, takým oplanom.“ Obhajca chápe, že jeho snaha je márna.⁹⁰

Zrejme v roku 1940 napísal Poničan aj divadelnú hru **Čistá hra**, komédiu, ktorá pranieruje korupčnosť štátnych orgánov Slovenského štátu. Býva označovaná za jeho najlepšiu hru. Novinár využije štátneho úradníka Pochtivého, ktorého prezentuje článkami s cieľom, aby sa stal ministrom, a ožení sa s jeho dcérou. Pochtivý pochopí, že je zneužitý a funkciu neprijme. V hre vystupuje advokát Fífik, ktorý z vypočítavosti podporuje úradníka, chce sa totiž stať ministrom pravosúdia. Opisuje, ako pre klientov intervenuje u vplyvných poslancov: „Ako advokát som viazaný tajomstvom. Pán poslanec sa neprezradí, ani môj klient, ani úradník, u ktorého sa intervenovalo. Vari by chcel stratiť svoj chlebič, keď sa aj jemu ušlo? A kto pánovi poslancovi dokáže, že úplatok prijal, ak sa sám

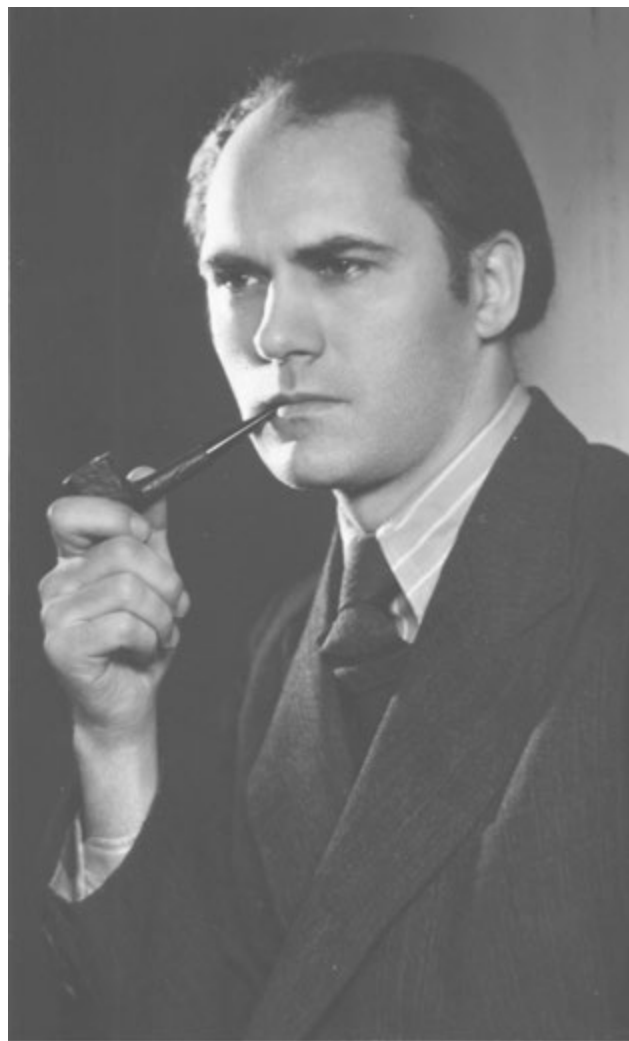
neprizná? Ja nesmiem svedčiť, lebo ma stránka neoslobodí spod stavovského tajomstva!“

Počas vojny napíše Poničan lúboštné básne, ktoré mnohí považujú za jeho najkrajšie, v každom prípade však boli tieto básne najčastejšie prednášané. V roku 1941 napíše divadelnú hru **Štyria**.⁹¹ O rok neskôr – v roku 1942 – mu vychádza zbierka **Sen na medzi** o ťažkom postavení slobodomyselného básnika (1942) a v nej lúboštná báseň **Bledá balerína**.⁹²

V jeho nasledujúcom románe **Treba žiť** (1943) vystupuje znova mladý právnik. Neskúsená Elenka sa zaľúbi do „syna bohatého advokáta, ktorý je koncipientom, dobre si žije, zabáva sa“. Elenku však opustí. Keď mu oznamuje tehotenstvo, hovorí jej, že to predsa „nie je iba jeho vina“ a keďže „mal do činenia s právom a mal aj akýsi zmysel pre spravodlivosť“, dodáva: „Budem ti platiť alimenty. Dohodneme sa. – To sa už v ňom prebudil právnik. Bol by si hneď aj sadol a napísal zmluvu.“ Elenka situáciu chce riešiť samovraždou, prekazí jej ju ale náhoda, aby si uvedomila, že stále „treba žiť“.

Počas vojny napísal i väčšinu noviel, ktoré mu vyjdú pod názvom **Sám**. Sú to Poničanove najkrajšie prozaické diela (*Motýlik*,⁹³ *Zimná rozprávka* a *Letná rozprávka*), tematicky venované láske, inšpirované vlastnými príbehmi zo študentských čias (*Postava v pozadí*). Súčasťou tejto zbierky je i novela **Prípade Paľka Šúrika** (napísaná 1941), príbeh rozprávačovho spolužiaka, právnik. Rozprávač pocíti povinnosť zblížiť sa s ním, možno aj pomôcť, rozmyšľa: „Či človek pri svojom každodennom styku s inými prekročí alebo sa snaží preniknúť hranicu, ktorá obopína jeho vlastný záujmový kruh? Prelínanie týchto kruhov nastáva snáď len vo vzácnych chvíľach sebazabudnutia, v pomere muža k žene, priateľa k priateľovi, u lekára alebo u advokáta, keď človek musí odhaliť svoje vnútro, aby sa liečil alebo bránil.“ V novele **Postava v pozadí** Poničan spomína na skutočné stretnutie s neznámou ženou pri tanci počas jeho štúdií, ktorá ho tiež požiadala, aby nedovolil inému mužovi, aby ju odviezol. Poničan jej vyhovie,⁹⁴ ale vzťah medzi nimi na rozdiel od poviedky nevznikol – „azda pre to rímske právo“, na skúšku z ktorého sa Poničan práve pripravoval.⁹⁵ Kriminálnou novelou z tejto zbierky je novela **Hatara a človečik z mesta** (napísaná 1940), ktorá je priznaním vraha sudcovi nasledujúcim po jeho odhalení policajtom – malým človečikom – detektívom, ktorý prišiel vyšetriť vraždu na dedinu z mesta, ku ktorej došlo po hádke susedov o hranicu. Vrah sa priznáva s odôvodnením: „Lúto mi bolo toho človečika, pán sudca. Preto som tu. Inak by sa veru nik nedozvedel o mojej vine. Vysvetlil mi, že je to najlepšie, priznať sa, že dostanem menší trest. Mal také bystré, usmievané očka, ako dieťa.“

Počas vojny napísal Poničan i lúboštnú romancu **Hôrny kvet** (1943) venovanú ženskej kráse. Hlavným hrdinom je mladý sudca JUDr. Ján Hutta. Poničan ho predstavuje: „Každodenný styk s priestupníkmi zákona a prirodzená inteligencia, spojená s právnickými vedomosťami a širokým duševným obzorom, mu už dávnejšie priniesli povest' medzi kolegami, že ak sa podozrivý neprizná jemu, neprizná sa nikomu. Bol dosť vážny, aby zo svojho povolania nerobil šport, ale aj dosť svedomitý, aby zabudol na svoje osobné pohodlie, keď to

Ján Poničan. Fotograf: Mindszenty, Bratislava
(Miesto uloženia: SNK, Literárny archív Martin; SP 56/116)

vyžadoval úrad.“ Príbeh sa odohráva počas jeho dovolenky v horách, na ktorú odchádza s kolegom advokátom. Tam sa zaľúbi do mladej horalky krásnej ako hôrny kvet, o ktorej sa ukáže, že je snúbenicou obvineného, ktorého vzal do väzby. O túto ženu má však záujem aj ktosi iný, kto je v skutočnosti páchatelom skutku, pre ktorý je obvinený jej snúbenec. Hoci sa sudcu pokúsi dokonca zastreliť, nakoniec ho sudca privedie k priznaniu, čo mu umožní prepustiť i snúbenca dievčaťa z väzby.

V povojnovej advokácii

Po skončení vojny je Poničan znova a nanovo zapísaný do zoznamu advokátov, ako to vyžaduje nová právna úprava⁹⁶ a je zapísaný i do zoznamu obhajcov oprávnených obhajovať pred Národným súdom a okresnými ľudovými súdmi. V rokoch 1945 – 46 vykonáva funkciu tajomníka Advokátskej komory v Bratislave, jej podpredsedom je Daniel Okáli a členom jej Výboru Ivan Horváth.⁹⁷ V advokácii je činný aj ako skúšobný komisár pre advokátske skúšky.⁹⁸

Píše článok s pracovným názvom **Právnik na prahu nového života**: „Úlohou právnikov nie je byť kňazmi práva, ale byť

členmi pracujúcej spoločnosti, ktorí právo tvoria a aplikujú. Musíme si priznať, že advokátsky stav v ľudovej verejnosti nepožíva dobré meno. Ide hlavne o intervencie. Táto skutočnosť stojí za malú úvahu, či to skutočná demokracia môže a bude trpieť. Uvedomme si aj druhú stránku intervencií, a to že prinášajú korupciu verejných úradníkov – aby sme sa snažili hlavne my advokáti odstrániť túto azda najhlavnejšiu príčinu neoblúbenosti advokátskeho stavu“⁹⁹

V roku 1946 ho vysle Správny výbor Advokátskej komory v Bratislave ako člena delegácie na zasadnutie Stálej delegácie advokátskych komôr Republiky Československej v Prahe (členmi sú i JUDr. Vladimír Trslín, JUDr. Július Palovič, JUDr. Alexander Šimkovic, JUDr. Dalibor Hanes).¹⁰⁰ Poničan žiada novú úpravu advokácie s vyjadrením úplnej rovnosti českých a slovenských advokátov.¹⁰¹

Na jednu Poničanovu obhajobu spomína advokát Aristid Jamnický. Išlo o masovú vraždu v júni 1945 na vlakovej stanici pri Přerove. Vlak vezúci spíšskych Nemcov zastal vedľa vlaku vezúceho jednotku partizánov. Keď ich veliteľ počul nemčinu, nechal ich z vlaku vyložiť a v neďalekej doline zastrelil. Poničan trval na nevine klienta a žiadal oslobodenie. Vyhlasený rozsudok znel: sedem rokov.¹⁰²

Zakrátko však Poničan požiadal o výmaz zo zoznamu advokátov. Vymazaný bol k 29. 11. 1947.¹⁰³

Notár (1947 – 1958)

Verejným notárom sa Poničan stane v roku 1948. Finančne mu pri zariaďovaní úradu pomôže opäť bývalý klient: „Ján Tvarožek mi požičal ešte aj 15 000 korún na zariadenie verejnototárskej kancelárie.“¹⁰⁴ Verejnototársky sľub zložil ešte v roku 1947 do rúk povereníka spravodlivosti JUDr. Štefánika, ktorého ešte ako košického policajného riaditeľa žiadal kedysi o povolenie zhromaždenia, na ktorom mal prednášať o ceste po ZSSR. Spomína: „Tieto udalosti som bol potom po rokoch v roku 1947 pripomenul bývalému pánovi policajnému riaditeľovi. Bol poverenikom spravodlivosti novej ľudovodemokratickej republiky a odovzdával mi dekrét, ktorým ma vymenoval za verejného notára v Bratislave. – Tempora mutantur et nos in illis – odpovedal s úsmevom podľa zvyku právnikov.“¹⁰⁵

Časy sa zmenili, zmenil sa však aj Poničan. Jeho tvorba sa stáva čoraz viac poplatnou dobe. Skoršie témy strieda kolektívizácia, činnosť národných podnikov, plnenie plánu. Umelecké hodnoty jeho prózy ustupujú.

Ako notár napíše v roku 1950 veršovanú divadelnú hru **Desať dedičov a jedenásta matka**, ktorá je propagandou združstevňovania. Dedičský spor je vyriešený vstupom do družstva. Tematicky typickou pre toto tvorivé obdobie Poničana je kniha poviedok **A svet sa hýbe**. Lúboštné motívy sa splietajú s uvedomovacím procesom: žena – súdružka pripútava muža k politickému boju. V poviedke **Premena pána Lajčiaka** sa jej hrdina po vstupe do strany pod vplyvom kolegyne súdružky Aničky Lednárovej rozhodne majiteľa obchodu udať za šmelinárstvo. Hrdina poviedky **Dobrodružstvo so slečnou Helou** odhalí úradníka, ktorý kryje šmelinárov. Po-

máha mu súdružka Hela, ktorá mu v závere „nie iba súdružsky stisne ruku“. V neskoršej autobiografickej poviedke **Pustý dom** sirota Janko márne zháňa peniaze na právnické skúšky, nakoniec pomôže strýc Paľo. Jeho nevlastný brat, ktorý neváhal napadnúť ich starého otca, „v prvej svetovej vojne stratil nohu a ľudia si šuškali, že je to odplata. Ale Janko tomu neveril, lebo sa naučil neveriť v spravodlivosť, ktorá prichádza bez ľudského pričinenia.“

Koncom roku 1950 začalo zatýkanie buržoázných nacionalistov, uväznení boli Horváth, Clementis, Okáli i Husák. Poničana zatýkanie obišlo. Na rozdiel od ostatných advokátov Davistov nezastával žiadnu významnú funkciu. Ešte v roku 1949 bol však vylúčený z KSČ. V decembri roku 1952 je popravený Clementis, v roku 1954 je Gustáv Husák odsúdený na doživotie, Ivan Horváth na 22 rokov, Daniel Okáli na 18 rokov (a sú im zabavené i právnické diplomy).¹⁰⁶ Poničanovo meno v trestnej veci proti slovenským buržoáznym nacionalistom odznie viac ráz, avšak nie je ani medzi svedkami.

Nadalej pôsobí ako notár. V septembri 1952 sa zúčastnil na školení štátnych notárov v Tomašove, z ktorého sa dochová ako dôkaz zmyslu pre humor účastníkov tohto školenia zápis o priebehu kurzu vo forme notárskej zápisnice. Začína slovami: „Dostavili sa ku mne osobne len čiastočne známi účastníci údajne spôsobilí absolvovať tento kurz, ktorí svoju osobnú totožnosť preukázali...“ a nasleduje 24 mien prítomných štátnych notárov s charakteristickým „latinským“ dodatkom: pri priezvisku Poničanovom stojí „poeta modernis et fajkariensis“. Listina pokračuje žiadosťou účastníkov, aby vedúci kurzu „jeho priebeh pojal podľa notárskeho poriadku do notárskej zápisnice, aby týmto zvečnil pre budúce pokolenie štátnych notárov a zachoval v úradnej zbierke listín tento historický dokument“. Nasleduje dvanásť veselých bodov o priebehu kurzu. Jeden z nich znie: „Zistil som, že 7. septembra 1952 v odpoľudňajších hodinách vzdor nepríjemnému počasiu štátni notári sa zhromaždili v Bratislave pred Avionom, každý kufríkom a aktovkou vystrojení, v kufríku niesli si živobytie a prádlo, kým v aktovke duševnú potravu. Takto poznali chodci v Bratislave toho dňa štátnych notárov. Jedinou výnimkou bol dr. Kováč, pred ktorým ostatní prejavili nemalý strach, keďže ho považovali za detektíva, lebo nemal predpísané poznávacie notárske rekvizity. Notár Iványi objasnil túto nebezpečnú situáciu tým, že ho oslovil a krížovými otázkami prinútil k priznaniu, že aj on je štátnym notárom (...) Nemaľou udalosťou bolo, že 8. septembra 1952 účastníkovi notárovi Turkovi sa stratil kabát a vyzval ma, aby som urýchlene jednal a keď som sa ho opýtal, že ako, odpovedal mi, aby som privolať SNB, na čo som sa právom rozčúľil a povedal: „Čo SNB na kolegov štátnych notárov? To by bola hanba pre náš úrad!“. Kolegovia behom pár minút opatrili kabát, ktorý omylom vzal iný účastník kurzu. Večná im vďaka, lebo takto nie len situácia, ale aj dobré meno a česť štátnych notárov bola zachránená.“¹⁰⁷

S účinnosťou od 1. 11. 1955 Povereníctvo spravodlivosti previedlo Poničana na funkčné miesto štátneho notára na Štátnom notárstve v Bratislave,¹⁰⁸ štátnym notárom bol do konca roku 1958.¹⁰⁹

Na sklonku života

Šesť rokov ešte pôsobil ako riaditeľ Slovenského vydavateľstva krásnej literatúry, potom odišiel na dôchodok. V roku 1971 mu bol udelený titul národný umelec. Napísal ešte poslednú zbierku básní **Hĺbky a diaľky** a spomienkový text **Búrlivá mladosť**.

Dr. Ján Poničan zomrel 25. 2. 1978 v Bratislave.

O Poničanových advokátoch

Advokáti v Poničanovom diele zasahujú do deja a ovplyvňujú osudy postáv. Plnia si svoje povinnosti, spravidla je však akoby vopred jasné, že ich snaha je márna, až zbytočná. Obhajca Paludaj v hre **Jánošík** bojuje za svojho klienta, ale vie, že nech urobí čokoľvek, svojho klienta neubrání a trápi sa tým („*Slávny súd a páni! – celý sa trasiem hroznou obavou, – že úkol život Jánošíka brániť, – ktorému ortieľ visí nad hlavou, – nad moje sily je*“). Do obhajoby vkladá svoju výrečnosť a všetky schopnosti, úplne samozrejme kladie záujmy klienta nad záujmy vlastné. V románe **Pavučina** sú advokáti zhýralcami; JUDr. Silavecký pre svoju sociálnu neúprosnosť pri výkone povolania zomiera, hoci vlastne vôbec nepotrebuje ako dedič majetkov pracovať. Zomiera i mladý advokát JUDr. Jozef Kolár, ktorého nemorálnosť jeho života dobieha, postupne upadá i ako advokát. Neúprosný je advokát banky v **Iskrách bez ohňa**, ktorý nie je ochotný s dražbou počkať; advokát obhajujúci obžalovaného sa snaží svojmu klientovi pomôcť, vznáša námietky, usmerňuje klienta, dôkazná situácia mu ale nepraje. V **Čistej hre** je advokát Fifík prostriedkom korupcie, hovorí, že dnešnej morálke sa treba prispôbiť, zneužíva advokátske tajomstvo pre naplnenie vlastných záujmov (korupciou sa Poničan zaoberá aj v článku **Právnik na prahu nového života**). V románe **Treba žiť** vystupuje advokátsky koncipient povahovo „*bezohľadný egoista*“. V po-februárovej tvorbe už u Poničana advokát nemá miesto. Na osobitosť povolania advokáta poukazuje v novele **Prípad Paľka Šúrika** („*U advokáta, človek musí odhaliť svoje vnútro, aby sa liečil alebo bránil.*“). U Poničana platí – čím vekovo starší právnik, tým menej sympatií u čitateľa vzbudzuje. Nádej pritom Poničan vkladá (v Pavučine i Iskrách bez ohňa) do novej generácie právnikov, ktorí ešte právo len študujú (v Pavučine) alebo sa pripravujú na povolanie (auskultant v Iskrách bez ohňa), či výnimočne už pôsobia v povolani (mladý sudca Hutta v Hôrnom kvete).

Zaujímavé pre chápanie Poničanovho obrazu advokáta je sledovať tému **práva a spravodlivosti**. V románe **Stroje sa pohli** rozlišuje prirodzenú spravodlivosť prostých ľudí, založenú na pravidlách morálky a spravodlivosť zákonnú, ktorá je s ňou v rozpore (podľa zákona trest stíha len toho, kto sa previní proti nemu, ostatní sú považovaní za bezúhonných bez ohľadu na to, čo spáchali). Ako píše v **Iskrách bez ohňa** problém je v samotnom práve: „*Právo? Čo je právo? Moc, ktorá sa vlieva v skutky a vždy utláča.*“ Alebo inak: „*Pán kolega! Keby sme súdili podľa citu. My však musíme dľa lítery zákona!*“ Aj vo **Všetkostroj** hľasy v pozadí varujú: „*Pozor, pozor,*

pozor dať! – Paragraf môže zamotať!“ Podobne v básni **O mŕtvom paragrafe**: „*veď dobre vie už každé dieťa – zdroj práva vyprchal*“. Ale študent práva Kordík v novele **Sám** verí, že sa právo zmení: „*Budem teda advokátom. Raz prevezmem otcovu kanceláriu. A potom ukážem svetu, že právo má svoje miesto pod slnkom.*“ Naopak, študent práva Janko v poviedke **Pustý dom** sa „*naučil neveriť v spravodlivosť, ktorá prichádza bez ľudského pričinenia*“.

Pre právnikov sú právnické témy v Poničanovom diele zaujímavé aj z iných dôvodov. Približuje dobové právnické realie, vykresľuje postavenie sudcu i advokáta vo vtedajšej spoločnosti. Sudcu Huttu úplne prirodzene rešpektuje četník; sudca v Iskrách bez ohňa po urážke súdu túto protokoluje a odstupuje na podanie obžaloby štátnemu zastupiteľstvu. Poničan sa nerozpakuje v divadelnej hre (Iskry bez ohňa) pri vyhlasovaní rozsudku citovať paragrafy tlačových noriem. Samotný Poničan sa ako praktický právnik suverénne pohybuje v tomto priestore. Hoci dnes už asi nie je možné zrekonštruovať veci, v ktorých zastupoval, je zrejmé, že ako advokát mal široký záber, obhajoval i v zložitých skupinových veciach. Jeho podania z mladších rokov sú síce možno až príliš výbušné, ale cítiť z nich právnický logický stavbu.

Na záver

Vladimír Clementis, známy i bonmotom „*Chráňte sa politikov, ktorí nepíšu, ba ani nečítajú básne*“,¹¹⁰ tvorbu Poničana (hoci ešte v roku 1931) hodnotí kriticky, ale výstižne: „*Básnik Ján Rob Poničan bol v čase založenia časopisu DAV najpopulárnejšou osobnosťou. Nehľadiac na jednotlivé slabiny, zohrala Poničanova kniha Sám úlohu baranidla, ktorým bol prerazený múr nábožensko-reflexívnej poézie, ktorá po prevrate opäť zaujala vedúce miesto. No v ďalšom vývoji Ján Poničan upadal do krajnosti v dôsledku zjednodušeného prístupu k básnickému majstrovstvu. Jeho ďalšie verše majú natoľko otvorenú agitačnú formu, že už nevyvolávajú v čitateľovi žiaduci emocionálny zážitok.*“¹¹¹ Daniel Okáli o jeho básňach napísal: „*Ján Poničan ako revolucionár vyžaduje od umenia predovšetkým sociálnu funkčnosť,*¹¹² jeho tvorba je revolučne výbušná, ideovo a triedne zafarbená“¹¹³ Andrej Mráz dodáva: „*Poničan mnohým, najmä rovesníkom, učaroval svojou poéziou, revolučnosťou, snahou pochovať všetko staré a stvoriť nové.*“¹¹⁴

Aj o Poničanovi, hoci možno v trocha inom zmysle, platí to, čo Ján Rozner napísal o Davistoch: „*Davisti neboli zázračné deti: nevedeli rovnako mnoho v každom období svojho života. Vychovávala ich životná skúsenosť; meniace sa situácie. Nebáli sa z nových poznatkov vyvodzovať nové závery. Nezmeravali na ničom, čo raz pokladali za správne.*“¹¹⁵

Parafrázujúc slová, ktoré boli Veľkému Strelcovi adresované v Živote s Laurou: z Poničanovho literárneho odkazu ostalo dobrým to, čo bolo posvätené skutočnou bolesťou a nie iba literárnou. A nad tým, či Poničana svet oklamal, lebo nežil v ňom, ale len vo svojich predstavách o ňom, môžu rozmýšľať jeho čitateľa dodnes, pretože k Poničanovi sa oplatí vracieť, nielen ako k básnikovi, ale i ako k advokátovi.

Poznámky

- 84 CHORVÁTH, M.: Poézia Jána Poničana. In.: Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1970, s. 266 a nasl.; SNK LA, fond Ján Poničan, vlastný životopis.
- 85 SNK LA, fond Ján Poničan, vlastný životopis.
- 86 t. j. boli naplnené skutkové podstaty § 22, § 17 zák. č. 320/1940 Sl. zák.; podľa II. ods. § 22 zák. č. 320/1940 Sl. zák. o trestných činoch proti štátu sa trestného činu Výzvy na nepĺnenie zákonných povinností alebo na trestné činy dopustil ten, kto verejne podnecuje na zločin alebo prečin (väzenie od 8 dní do jedného roku); podľa § 17 zák. č. 320/1940 Sl. zák. o trestných činoch proti štátu sa trestného činu poburovania proti republike dopustí ten, kto verejne alebo viac ako dve osoby poburuje proti republike pre jej vznik alebo jestvovanie, proti jej samostatnosti, jednotnosti, územnej alebo ústavnej celistvosti, republikánskej forme alebo kresťanskému a sociálnemu štátnemu poriadku (trestom za tento prečin bolo väzenie od jedného mesiaca do piatich rokov).
- 87 SNK LA, fond Ján Poničan – Krajský súd v Bratislave, sp. zn. Tl 16/41, Hlavný súd v Bratislave sp. zn. Tob II 11/41.
- 88 Tamtiež.
- 89 KNĚZEK, L.: Bibliografické poznámky. In.: PONIČAN, J.: Drámy. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1962, s. 297.
- 90 K tomu podrobnejšie: Obhajoba Juraja Jánošíka v podaní advokáta Jána Poničana. Bulletin slovenskej advokácie č. 10/2015, s. 61 – 62.
- 91 A v nej často citovaný verš: *Čo v tebe hľadám, skrinka uzavretá? / Dynamo citov na dobytie sveta?*
- 92 Z nej známe verše: *Čímže si mi bola, bledá balerína
Broskyňa či hrozno,
Lesklá kvapka vína
plameň tlučič smädu
či jed proti jedu
Tešiteľka ktorá túžob stromy stína
Korist ženožrúta Obeť myrhy vína
Dúha rozdrvená
Alebo len žena
Čímže si mi bola, bledá balerína?*
- 93 Neobyčajne citlivý príbeh stretnutia hlavného hrdinu s neznámym dievčaťom za vrieskavej hudby medzi kolotočmi, ktoré na neho hodilo v dave šuchotavé stužky farebného papiera. Tie ho k nemu na chvíľu pripúťali, za čo si od nej vynútil prvý bozk v jej živote: „Neskoro si sa spamätala, motýlik! Vtedy, keď ti búrka sputnala unavené krídelká a vášň podtala vôľu. Treptanie ťa len viac unaví a dotyky vystupňujú vášnivosť víchrice, ktorá čakala v pozadí celého večera ako skúsený poľovník na plachú srnku. Nezachráni ťa nič, musíš podľahnúť svojim citom, s ktorými si sa bezstarostne zahrávala, lebo si nepoznala ich dravosť!“ Dievča sa rozplakalo a keď sa ho opýtalo, kedy sa zídu, on jej drsne odvetil: „Nikdy.“ a to bol koniec. Márne ju potom hľadal.
- 94 Poničan opisuje vlastné pocity: „Dvaja mladí ľudia, ktorí sa poznávajú, vysielajú proti sebe predvoj slov, nimi dorážajú na brnenie cudzoty, ktoré ich oddeľuje, aby ho po kúskoch odlupovali, prebýjali a ničili. Telesné zblíženie je len predohrou, po ktorej rastie zvedavosť po hre samej. Bude to tragédia, či veselohra? Očakáva sa veselohra, veď na začiatku nikto nepredvída zápletky, po ktorých sa zviňajú city. Zábava a slasť, chvíľkové vytrhnutie zo známych koláží, dráždivé odhaľovanie tajomstiev duše.“
- 95 PONIČAN, J.: Búrlivá mladosť. Spomienky I. 1920 – 1938. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1975, s. 53
- 96 Zoznam advokátov k 31. 10. 1945, k 31. 12. 1946.
- 97 Zoznamy advokátov 1945, 1946.
- 98 LA, fond Ján Poničan.
- 99 LA, fond Ján Poničan.
- 100 SNK LA Fond Ján Poničan, Uznesenie Správneho výboru advokátskej komory v Bratislave z 15. 2. 1946.
- 101 Protokol o schôdzi Stálej delegácie advokátskych komôr Republiky Československé konanej v sobotu dňa 23. februára 1946 spísaný dr. Stanislavom Hendrychom. Slovenský národný archív, Bratislava, Fond Advokátska komora v Bratislave 1921 – 1943.
- 102 JAMNICKÝ, A.: Oprášené histórie. Pama, Bratislava, 2002, s. 299 – 300) V roku 1951 Klement Gottwald ako prezident Pazúrov trest znížil a po roku amnestiou zrušil. 24. 8. 1993 brnianske *Lidové noviny* písali o tomto prípade a uviedli, že zastrelených vtedy bolo 71 mužov, 120 žien a 74 detí.
- 103 Advokátska komora Bratislava, Matrika advokátov, s. 61.
- 104 PONIČAN, J.: Búrlivá mladosť. Slovenský spisovateľ, Bratislava, 1973, s. 242.
- 105 Tamtiež, s. 222.
- 106 ČERNÁK, T.: Gustáv Husák a jeho štúdium na Právnickej fakulte Univerzity Komenského. In.: KMEŤ, N. – SYRNÝ, M.: Odvaľujem balvan. Bratislava – Banská Bystrica, VEDA – ÚPV SAV, Múzeum SNP, 2013, s. 16 – 27.
- 107 SNK LA, fond Ján Poničan.
- 108 SNK LA, prípis povereníctva spravodlivosti č. 1660/55osob. zo 14. 12. 1955.
- 109 SNK LA, fond Ján Poničan, vlastný životopis.
- 110 KAMENEC, I.: Historické reflexie Vladimíra Clementisa. In.: Vladimír Clementis 1902–1952, zborník príspevkov z konferencie 28. 5. 2002 v Bratislave. MZ SR, Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, s. 14.
- 111 CLEMENTIS, V.: Slovenská literatúra. DAV, č. 1/1931, s. 10; In.: CLEMENTIS, V.: Vzduch našich čias. Články, state, prejavy, polemiky 1922 – 1934, Vydavateľstvo politickej literatúry, Bratislava, 1967, s. 196 a nasl.
- 112 OKÁLI, D.: Literárna teória a kritika davistov. Pravda, Bratislava. 1976, s. 95.
- 113 Tamtiež, s. 106.
- 114 SNK LA Andrej Mráz: Zblížka o ľuďoch, ktorých som poznal. Rukopis.
- 115 ROZNER, J.: DAV a problematika jeho doby. In.: DAV – Spomienky a štúdie. Sborník SAV, Bratislava, 1965. Cit. podľa: NOVOMESKÝ, L.: Mysliteľ a revolucionár. In.: CLEMENTIS, V.: Vzduch našich čias. Články, state, prejavy, polemiky 1922 – 1934. I. Vydavateľstvo politickej literatúry, Bratislava, 1967, s. 27.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2016

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 800 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.

JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.

JUDr. Soňa Mesiarkinová

JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedláčko, PhD., LL.M.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

doc. JUDr. Marek Števec, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava
fax: 02/204 227 42

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 29. 3. 2016

Uzávierka redakčnej časti: 7. 4. 2016

Toto číslo vyšlo 26. 4. 2016

advokátSlovenská
skomora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis (v elektronickej podobe), ktorý nebol publikovaný v inom periodiku.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (perex, abstrakt) objasňujúci tému príspevku. Dlhý text je vhodné členiť medzitolčkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu**, ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške. Rozmer fotografie má byť aspoň 300 × 360 pixelov (to zodpovedá rozmeru 25 × 30 mm pri tlačovej kvalite).
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K článkom o publikáciách (recenzie, anotácie) je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od vydania titulu by mal uplynúť maximálne 1 rok.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitolčky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

